

A

TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1889. ÉVI ÁPRIL 30. ÉS MÁJUS 1—2. NAPJAIN

MISKOLCON TARTOTT TAVASZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

MITROVICS GYULA,

egyházkerületi egyházi főjegyző.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD B., AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŰVEL.

1889.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület 1889. április 30. és május 1—2-ik napjain Miskolcon tartott tavaszi közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület 1889. április 30. és május 1—2. napjain, Miskolcon tartotta meg tavaszi közgyűlését, *Kun Bertalan*, püspök és *Ragályi György*, felsőborsodi, mint hivatalok szerint legidősebb gondnok, elnöklete alatt.

Jelen voltak mint képviselők:

Az abauji egyházmegyéből: *Fodor Pál*, esperes; *Comáromy László*, egyházmegyei gondnok; *Idrányi Ferenc*, *Iván János*, papi; *Csoma István*, világi tanácsbírák és *Új János*, főjegyző.

Az alsőborsodi egyházmegyéből: *Bornemisza József*, esperes; *br. Vay Béla*, egyházmegyei gondnok; *Tóth Dániel*, *Édes Vince*, *Makláró Károly*, papi; *Lengyel Sámuel*, *Bárczay Miklós*, *Molnár Bertalan*, világi tanácsbírák.

Az alsözempléni egyházmegyéből: *Kopré Ferenc*, esperes; *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok; *Bodolay József*, *Tóth Lajos*, papi; *Szinyei Gerzson*, *Meczner András*, világi tanácsbírák.

A felsőborsodi egyházmegyéből: *Debreczeni Gábor*, esperes; *Ragályi György*, egyházmegyei gondnok; *Tóth Menyhért*, *Takaró József*, papi; *Debreczeni Bertalan*, *Ragályi Béla*, világi tanácsbírák.

A felsözempléni egyházmegyéből: *Kálniczky János*, esperes, *Bernáth Elemér*, egyházmegyei gondnok; *Tóth Ferenc*, papi tanácsbíró; *Gyarmathy Soma*, főjegyző.

A gömöri egyházmegyéből: *Nagy Pál*, esperes; *Terhes Pál*, papi; *Sárközy Gyula*, *br. Nyáry Sándor*, világi tanácsbírák; *Kovács László*, fő-, *Osváth István*, aljegyző.

A tornai egyházmegyéből: *Vajányi Lajos*, esperes; *Lükő Géza*, egyházmegyei gondnok; *Vécsey József*, világi tanácsbíró; *Gyarmathy József*, főjegyző.

Az ungi egyházmegyéből: *Makay Dániel*, esperes; *Kovács Károly*, egyházmegyei gondnok; *Virágh József*, papi; *Patay Gyula*, világi tanácsbírák; *Szabó Endre*, főjegyző.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: *Békly Sámuel*, *Balogh Béla*, *Zombory Gedő*, *Fejes István*, *Dr. Lengyel Endre*, *Lévay József*, *Meczner József*.

A sárospataki főiskola részéről: *Fejes István*, egyházi algondnok; *Dr. Ballagi Géza*, akadémiai, *Kérészy István*, gimnáziumi igazgatók; *Zsindely István*, gazdasági választmányi elnök.

A miskolci főgimnázium részéről: *Kun Pál*, igazgató.

A rimaszombati gimnázium részéről: *Balsay István*.

Mint jegyzők: *Mitrovics Gyula*, egyházi; *Debreczeni Bertalan*, világi főjegyző; *Kérészy István*, egyházi al-, *Dr. Kovács Gábor*, világi aljegyző.

1 Elnöklő püspök úr, mindenekelőtt buzgó imában kérvén istennek segítő kegyelmét köztanácskozásunkra, s ennek végeztével, őszinte testvéri szeretettel üdvözölvén mindazokat, a kik vallásunk és egyháztársadalmi életünk előbbvitele iránt, a jelen alkalommal történt megjelenésük által is, annyi elismerésreméltó tanujelét adták:

A közgyűlést megnyitottnak jelentette ki.

2. Szeretve tisztelt főgondnokunk, *báró Vay Miklós* úr ő excellentiája, részint hajlott korára és féltett, drága életére való tekintetből; részint pedig nagyfontosságú országos ügyek elintézése által annyira igénybevett elfoglaltatásai miatt, körünkben meg nem jelenhetvén, ezen ok miatt, a társelnöki hely betöltésére:

közgyűlésünk szívből jövő üdvözlése között,
Ragályi György, mint hivatalos szerint legidősebb egyházmegyei gondnok kéretett fel.

3. Az egyházmegyék és illetékes testületek által kiküldött képviselők megbízó-levelei bemutatattván:

azok, ezeknek alapján, igazoltattak.

4. Ezzel összekötöttesben, az elnökség tudatta, hogy *Csider Károly*, gömői egyházmegyei gondnok és *Mocsáry Lajos*, egyházkerületi világi tanácsbíró, gyengélkedésük; *Dókus Gyula*, sárospataki főiskolai világi algondnok pedig, halaszthatatlan hivatalos elfoglaltsága miatt, gyűlésünkben ez alkalommal meg nem jelenhettek.

Tudomásul vétetik.

5. A megkezdett tanácskozás sorrendjén, mindenekelőtt főtisztelendő püspök úr olvasta fel szokásos és egyházi s iskolai életünk

egy évi történetének minden nevezetesebb és tanulságosabb mozzanatát felölelő s irányadó elveket magában foglaló s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vezetni határozott következő jelentését:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Midőn a végéhez jutott 1888—89. egyházi évet jelen közgyűlésünkkel bezárjuk és az 1889—90-diket megnyitjuk: nem mellőzhetem, hogy azon, ev. ref. egyházunkra, sőt általában az összes protestantismusra nézve új korszakot alkotó időre, ha csak rövid vonásokban is, vissza ne tekintsek, mely véget vetni készült, sőt nagyrészen véget is vetett azon gyászos eseményeknek, melyek majdnem három századon át küzdelem és szenvedés, üldöztetés és harc színterévé tették hazánkban, mindkét hitfelekezetű protestánsokra nézve, az egyházi és vallásos életet, s csodák-csodájával tették határossá, hogy a parányi hívő sereg kikerült győzelmesen, meg nem törve, a szenvedések tisztító tűzéből.

Nem kell esetelnem hosszasan, hogy minek köszönhetjük ezt? Elég annyit mondanom, hogy hitfelekezetünk szívós ellenállása, béketűrése, vallásos hitének törhetlen ereje, a szebb jövőbe s az igazság erejébe vetett reménye a maga részéről; másrészt pedig a felébredt korszellem, egy felvilágosodott fejedelem erős akarata, de mindennekfelett az isteni bölcs gondviselésnek azon örök s változhatlan rendelkezése cselekedték azt, hogy az igazság mellett küzdők ereje, mint palma, önterhe alatt erősbödjék.

Egy százada mult 1881-ben, hogy a felvilágosodott fejedelem, II. József, türelmi parancsában egy csodás csemetét ültetett el, mely jó gyümölcseit az ő országlása alatt rögtön megtermette a protestánsok részére; pedig sokan azt hitték, hogy ő fog az azon időben elalélt, mintegy álomra szenderült nemzetre — különösen pedig, minthogy épen a protestánsok között, református híveinkben volt egy erősebb eleme a magyarságnak — a protestánsokra is halálos csapást mérni, s bennök a nemzeti életnek három századon át mindig lüktető érverését ő fogja kioltani. Hála a gondviselésnek s a nagy fejedelem szellemének! ellenkezőleg történt.

A béke és nyugalom után óhajtozó II-ik Lipót tróura léptével kinyilatkoztatván azt, hogy törvényesen fog uralkodni, felébredt a nemzetben is a béke és nyugalom utáni vágy; de felébredt a nemzeti szellem is, s érezvén ez, hogy a béke s nyugalom úgy lesz elérhető a nemzetben, ha az evangélikusok vallásszabadsága is biztosítatik: ezt határozottan követelték a protestánsok s római katolikusok egyaránt, és pedig a békekötések alapján.

Ily körülmények közt hívta össze II. Lipót király a nemzetre és protestánsokra nézve örökké emlékezetes 179°/₁-iki országgyűlést, és

pedig Budára, 1790. év június 6-ra, tehát egy hiján egy századdal ezelőtt. E dicső királyt illeti a hálás megemlékezés azért, hogy az 1681. és 1715-ik évek közötti időszakban hozott önkény sugallta törvények súlya alól — melyek a protestánsokat törvényes állásukból a békekötések ellenére kiszorították, az országgyűlés illetősége alól elvonták — felszabadította, s a vallás ügyét a törvényhozás védpaizsa alá visszahelyezte.

Mit köszönhetünk mi e történelmileg nevezetes törvénynek — melyet minden protestáns ember, vallásszabadságunk „*magna chartajaként*“ ismer el ma is? — nem szükséges elsorolnom. A mi jó s üdvös dolog történt vallásunk, egyházi és iskolai életünk terén, e törvény meghozása óta; a mi egyházi autonomiánkhoz való ragaszkodásunknak erőt, életet adott és ad ma is; minden újabbi alkotásai egyetemes egyházunknak: az alkotmányozó zsinati gyűlés, azon hozott törvényeink; a *közalap*, mint egyetlen általános segélyezési forrásunk: — mindmind ezen törvény alapján jöttek létre. Legerősebb paizsunkat is — melynek védelme alá vonúlhatunk a megtámadtatások esetén — még ma is ebben találhatjuk fel.

Ezeknek alapján tartottam én következetes dolognak évi jelentésemet — most, midőn ezen nevezetes vallásügyi törvény századik évfordulója közeledik felénk — erről való kegyeletes megemlékezéssel nyitni meg, hogy ez készítsen s emlékeztessen minket annak idejében erősebb, úgyszólván az egész hazai protestáns közönség nevében adandó öröm- és hála kifejezésre. Felhíva éreztem magamat azáltal is, hogy nekem úgy tetszik — és ezt mindnyájan észlelhetjük — mintha e reánk nézve történelmileg nevezetes vallásügyi törvény századik évfordulójához közeledve, valamely erősebb, a pünkösti vallásos lelkesedésnek melegebb fuvalma érintett volna benünket. Úgy észlelem, hogy a fejlődésre s tökélyesedésre hivatott isteni intézmény, az ev. ref. egyház kijelölt útján, a folytonos küzdelmek között is mindinkább tör kitűzött célja felé; nagyobb mérveket ölt közöttünk a vallásos buzgóság, az öntudatos hitélet; áldozatkészségünk mindinkább bizonyítékot ad az iránt, hogy magunkból, egyházi tevékenységünkől kell kifejtenünk azon erőt, mely fentarthat benünket; szellemi s anyagi tekintetben gyarapodunk, s belátjuk azt, hogy az egymással versenyző hitfelekezetek közt fontos álláspontunkat úgy tarthatjuk meg a társadalomban, ha befolyásunkat érvényesítjük a közerkölesiség, tudomány, a munkáságra való ébresztés, nemzeti önállóság mezején, s eképen éreztetjük azt, hogy szükséges tényezők vagyunk az állami életben s társadalomban.

S e tekintetben hivatkozhatom is tényekre, alkotásokra, melyeket felébredt tevékenységünk a mult idők mulasztásainak pótlására hozott létre. Ilyenek a többek közt a missioi körök, körlelkészségek, protestáns irodalmi társaság felállítása, úgy tudományos mint népiskoláink-

nak a kor és országos törvényeink szerint való szervezése, melyekkel míg saját egyházunknak létét s a társadalomra való befolyását biztosítjuk: nemzeti tekintetben is nagy szolgálatokat teszünk édes magyar hazánkunknak. Ezek mellett méltóképen említhetem fel oly kegyeletes köteleességek iránti felébredésünket is, melyeket egyházunk nagy férfiai, úttörői, sőt mondhatni: megalapítói iránt, régen le kellett volna rónunk; mint pl. a dicső *Károli Gáspár*, a biblia első magyar fordítója sírjának felkeresése s emlékkövel való ellátása és nagy nevének alapítvány által való megörökítése. Mindezek méltán megnyugvást nyújthatnak nekünk azok iránt, melyeket maguk az esperes urak is élénken hangsúlyoznak jelentéseikben, hogy t. i. egyházi és iskolai ügyeink emelkedésben vannak. A lelkészek pontos és lelkiismeretes munkássága folytán a vallásos-erkölcsi élet naponkint nagyobb tért nyer. Az egyházakban a lelkészek, tanítók és hívek közt — igen csekély kivétellel — béke és egyetértés uralkodik. Az istenitiszteletet, az annak körébe eső vallásos szertartásokat a hívek gyakorolják. Rendetlen életű emberek és házaspárok ellenében a törvénszabta fegyelmet alkalmazzák a presbyteriumok. A gondnoki számadásokat szigorúan megvizsgálják; az egyházi tartozások behajtásáról gondoskodnak. Általában egyházi közigazgatásunk köréből oly körülményeket tüntetnek fel, melyek azt bizonyítják, hogy a jó rend iránti tisztelet folyton terjed; egy lelkészválasztási eseten kívül, semmi oly panaszos ügy sem jelentetett az egyházmegyékből, mely egyházkerületileg orvoslást igényelne.

Az egyházi jótékonyság és áldozatkészség gyakorlásában is megnyugtató jele nyilatkozik az egyháziasságnak. Legnagyobb mérvű adakozásokat mutatnak fel az alsózempléni, felsőborsodi, gömöri és ugi egyházmegyék; ugyancsak legtöbb építkezést is ezen egyházmegyék végeztek. Az adományok és építkezések az egyes egyházmegyékben a következők:

I. Az abauji egyházmegyében.

a) Adakozások:

Szesztának Ternei János Amerikából küldött 2 frtot, Dienes Andrásné isten dicsőségére 60 krt, Ternei Zsuzsánna budapesti szakácsné szolgálati díjából egy 28 frt értékű úrasztali teritőt, Rácz-Hadházy Mihályné harangöntésre ismét 30 frtot ajánlott. *Pedernek* néhai Sándor László özvegye, Szabó Mária asszony 5 frt értékű selyem úrasztali teritőt adott. A *f.-lánci* építkező egyháznak a lelkész 60 frtot ajándékozott, a hívek pedig az építkezésnél nagy szorgalmat fejtettek ki. *A.-Láncnak* Ő felsége 100 frtot, a domesztikai alap szintén 100 frtot adott; özv. Sztás Jánosné, szül. Hangácsi Erzsébet csinos

kivitelű szószék feletti koronát készíttetett 22 frt értékben; Sztás József gondnok és neje Szaszák Julianna egy oválakú úrasztalát saját költségén készíttetvén, adott még egy darab vágókést és 2 drb fehér kendőt; Hangácsi Imre és neje Szaniszló Zsuzsánna 10 frt értékű futószőnyeget a kathedrára; Hangácsi Mihály és neje Tóth Borbála pedig egy 8 frt értékű, aranynyal szegélyezett úrasztali terítőt ajándékoztak. Id. Szaszák Imre és fia Imre a templomban levő csinos kart munkadíjuk számítása nélkül készítteték. *Restének* a lelkész úr adományozott 5 frtot. *Miglécnék* ifjú Albert Andrásné, *Czakó* Borbála ajándékozott egy fehér kockás úrasztali terítőt 7 frt értékben. *Nagy-Idán* isten dicsőségére adakoztak: Varga András 1 frt, özv. Csáji Jánosné 2 frt, Kis Csáji István 2 frt, Orosz András 2 frt, Egedi Jánosné 2 frt, Csorba András ifjú legény 1 frt, Varga György 1 frt, Szaniszló György és István 5 frt, Tóth András 3 frtot; Orosz Andrásné az úrasztalára 5 frt értékű egy zöld terítőt, ugyanő egy kisebb kendőt és koszorút; méltóságos Hamilton Dundás Ida, szül. Palcman úrnő, a papszékre egy selyemmel hímzett fekete bársonytakarót adott. *Buzinkán* id. Bene Andrásné 1 frt, id. Restei Andrásné 2 frt, ifj. Bene Andrásné 2 frt, ifj. Bene Mihályné 2 frt s Bene András 5 frtot adtak. *Kázmárkon* a lelkész az egyháznak 20 frtot adott. *Kupán* Budai Erzsébet templomépítésre 1 frtot, Tóth Pál ugyanarra 5 frtot, Tóth Pálné 2 frtot, nagyságos Péchy István úr 5 frtot, Gönczi Adolf 1 frtot adtak. A községi előljáróság büntetéspénzből 2 frtot. *A.-Vadász* az iskolákba földgömböt, számológépet s térképeket szerzett. *Szikszó* diszes orgonát állíttatott templomába 3400 frt költségen. *Aszalónak* a járásbírótság iskolai célokra 2 frt 50 kr büntetéspénzt adott. *Rásonyban* az iskolának főtiszteletű püspök úr ő méltósága házassági felmentvényi díjban 25 frtot adott; a saápi bíró pedig ugyancsak iskolai célokra 2 frt büntetéspénzt küldött. *Baktának* Juhász Borbála templomépítési célra 100 frtot, Moldvay Bertalan úr ugyanazon célra 10 frtot, a helybeli énekkar adósságtörlesztésre 50 frtot, a felosztott népbank egyházi célokra 71 frt 90 krt adott. A helybeli hívek a templomépítésre 63 frt 66 krt fizetettek be; Bazsó Mariska kisasszony egy fehér atlasz, szatin virággal hímzett, sajátkezűleg dolgozott értékes úrasztali borítókendőt ajándékozott. *Sz.-I.-Baksának* Baksy István n.-kinizsi birtokos harangöntésre 50 frtot adott. *F.-D. bszán* Tóth Mária az úrasztalára két igen szép terítőt ajándékozott. *Szántón* Balogh Frigyesné, szül. Jászay Anna úrhölgy, az úrasztalára egy 180 frt értékű terítőt ajándékozott; Ágoston Pál Juliska nevű derék leánya pedig egy szorgalommal készült csinos keresztelő-edénytakarót adott, mint saját munkáját, *Korlátnak* özv. Császáz Ágostonné asszony 5 frtot; *Arkán* Knogler Sámuel egy csinos ládát ajándékozott az úrasztali készletek

tartására; Vereb Pál gondnok neje, Takács Zsuzsanna 3 frt értékű úrasztali terítőt adott. *Göncön* özv. Kelemen Jánosné az egyháznak egy köblös földet adott; özv. Nagy Andrásné, Jenei Erzsébet 40 frtos alapítványt tett; Juhász András harangalapra 5 frt, a polgári ifjúság is 5 frtot adott. Vadas Jánosné, Varga Juliánna az úrasztalára 5 frt értékű selyem-kendőt ajándékozott. *Gibártnak* Szentimrey Gyula és neje, Sárközy Anna úrhölgy templomjavításra 100 frtot; Naményi Lajos úr pedig négy darab tölgyfa-oszlopot adott. *Nyírinek* Amerikából Matusz András egy 15 frt értékű csinos úrasztali poharat és egy 3 frt értékű piros virágú kendőt küldött. *Komlóson* Kórán Zsuzsanna, Horvát Andrásné egy selyem-kendőt adott az úrasztalára. *Pusztafaluban* az egyháztagek egy úrasztali pohárra 13 frtot raktak össze és ezt Szádeczky Gyula egyetemi segédtanár úr 16 frtra egészítette ki. *Füzéren* Tóth Horvát István az úrasztalára egy 4 frt értékű selyemkendőt adott. *Bistének* Zeher János egy 3 frt értékű selyem-kendőt, Hutka Istvánné hasonlólag egy selyem-kendőt adott az úrasztalára. *Villynak* Mizsák János egy 5 frt értékű piros rózsás kendőt adott az úrasztalára, Tóth Ferenc körjegyző úr pedig a szegény gyermekek tankönyvvel ellátására 5 frtot ajándékozott. *Regmecnek* Horvát István Amerikából 5 frtot küldött. *K.-Vágáson* néhai Kiss Lajosné, szül. Soós Juliánna asszony a lelkész javára jövedelmezendő 100, azaz száz frt végrendeleti alapítványt tett; a kovácsvágási közbirtokosság pedig az 1887. évben a templomjavításra kölcsönadott 448 frt 60 krból 378 frt 60 krt ez évben elengedett. *Bozsvának* Erdei István harangvásárlásra 128 frtot hagyományozott; Kajai Juliánna pedig végrendeletileg 40 frtot hagyott. *Telki-Bányának* Király András Amerikából egy 7 frt 50 kr értékű úrasztali terítőt ajándékozott. *Fügödnék* iskolai célokra Naményi Bertalan f.-kéresi birtokos úr 8 frtot adományozott. *Devecsernek* Csoma József főgondnok úr ismét 10 frtot adott. *F.-Mérának* Vereb József úrvacsorai használatra 6 frt 80 kr értékű kőkorsót ajándékozott. *F.-Kércsen* iskolai pénztáralapra Naményi Bertalan úr 4 frt 38 krt, Szabó József egyháztage pedig 20 frtot adományozott. *Szászfán* Nyíri Józsefné 4 frt értékű kendőt adott az úrasztalára. *Pamlényban* Pamlényi György főgondnok úr a szorgalmas iskolások megjutalmaztatására 5 frtot adott. *Vajkócon* a hívek Isten dicsőségére 57 frtot adakoztak. *Bödőben* a hívek Isten dicsőségére 34 frt 70 krt adakoztak, Juresó Jánosné 64 frt értékű megyszín aranyrojtos katedrai terítőt ajándékozott. *P.-Szinyén* isten dicsőségére 13 frt 40 kr folyt be. *Kemence* ugyan ezen célra 7 frt 92 krt adott; Jakab János az egyház szükségére 11 frtot gyűjtött, az egyház tagjai pedig kivetés útján 131 frt 79 krt adakoztak. *Györkén* a hívek elhasadt harangjuk újröntésére 284 frtot adtak; ugyanott isten dicsőségére 54 frtot. *Csájban* isten dicső-

ségére 28 frt gyűlt be; a hívek önként megajánlották az úrvacsorai kenyeret és bort, mely költség eddig az egyház pénztárát terhelte. Szaláncon isten dicsőségére 32 frt gyűlt be; gróf Forgách István ő méltósága iskolai célokra 10 frtot adott; Németh Gábor kassai ügyvéd, szalánci birtokos, 12 drb postatakarékpénztári könyvet per 50 kr értékkel osztott ki a szorgalmas tanuló-gyermekek között, aratósi vizsga alkalmával. *G.-Bogdány* isten dicsőségére 37 frt 90 krt rakott össze. *G.-Bogdánynak* ő felsége, a magyar király, 100 frtot; *Tisza Kálmánné* ő nagyméltósága a jószív-egyesület részéről 200 frtot, gróf Forgách István úr 30 frtot adott; *Radácsi György* úr gyűjtött 3 frtot, *Usontos József* s.-tanár küldött 1 frtot, ezenkívül államségélyben is részesült 40 frtban; *Cséplő Györgyné*, *Medve Mária* széplaki lakos egy 5 frt értékű kendőt adott. *A.-Hudka* isten dicsőségére 29 frt 92 krt adott. *H.-Zsadány* isten dicsőségére 9 frt 50 krt rakott össze; a *Nagy Gedeon-féle* alapból 40 frtot kapott. *H.-Szkárosnak* *Fekete Ödön* úr 10 drb szarúfát adott a leégett csűr építéséhez. *Csányban* a hívek isten dicsőségére 17 frt 50 krt adakoztak. *Bárcán* 24 frt 50 kr gyűlt isten dicsőségére; gróf *Ráday Gedeonné*, szül. *Bárczay Anna* grófné ő méltósága az úrvacsorázáshoz egy 25 frt értékű poharat adományozott.

b) Építkezések:

Komárom a templom kijavítására 45 frtot költött. *Csécseben* a lelkész- és tanítólakon tett javítások mintegy 75 frtba kerültek, melyhez a lelkész 10 frttal járult. *Szepszi* az egyházi épületek kijavítására 200 frtot költött. *Péder* az egyházi épületek rendbehozására 40 frtot adott ki. *F.-Lánc* a lelkészlak elejét egészen újból, szobaalatti pincéjét kőből és téglából 390 frt költséggel eszközölte s a paplakot zsindelyvel fedette. *A.-Lánc* templomát tetővel, mennyezettel, karral, székekkel látta el, mintegy 720 frt költséggel. *Szina* az iskolaépület tetejét 40 frt értékig javíttatta. *Szent-András* 1000 frt adósságából 500 frtot törlesztett. *K.-Kinizs* a tanítói udvaron kútat és hombárt építtetett 63 frtig. *Kupa* a lelkészlakba egy új pléh kályhát vett. *Selyeb* a lelkészlak hátsó részét két szobával kibővítette, melegkonyhát cylinder-kéménnyel készíttetett s új kamarát állíttatott, mely a tanítólaknál tett építkezéssel és kerítésekkel 500 frtba került. *A.-Vadász* a lelkészlakon lévő tanácstermet és istállót bezsindelyeztette, a két tanító részére új borházat építtetett; a leánytanítólakon egy polyvatartót és egy sertésólat zsindelytetővel készíttetett; a paróchián a csüretetőt kijavíttatta s ez építkezések mintegy 700 frtba kerültek. *Szikszó* építkezésekre 208 frtot adott ki. *Ongán* a tanítói lak tetőzete kátrányos papírfedéllel láttatott el, körül-

belől 220 frt költséggel. *Aszaló* a leányiskolán, a lelkész- és segédlelkészlakon és végül a tornyon 180 frt erejéig javíttatott. *Csobád* a lelkészlakon 29 öl deszka és 15 öl sövénykerítést húzatott, a mely a lelkész istállójában lévő jászollal 50 frtba került. *Rásonyban* a tanterem kideszkáztatott, az iskolapadok kijavíttattak, a lelkészlakba egy új öntött vaskályha vétetett, összesen 50 frt költséggel. *Detek* a templomát új zsindeletet alá vétette. *Bakta* a templomát és tornyát belőlről és kívülről bevakoltatta, kimeszeltette 342 frt 77 kr költséggel, a paplakon javíttatott 73 frt 67 kr erejéig; adósságából a múlt évben 100 frtot törlesztett. *F.-Dobsza* a kebelbeli hívek áldozalkészségéből templomát mintegy 400 frt erejéig csinosan rendbehozatta. *Szántón* a tanítói laknál egy új istáló építtetett 463 frt 29 kr költséggel. Iskolai pénztár alapíttatott, mely jelenleg 260 frt 14 kr tőkéből áll. *Hejce* a paplakra 2 új ajtót készíttetett 20 frt költséggel. *Gönc* az iskolakert körül 45 öl hosszú kőfalat húzatott 125 frtig, a régi iskolatetőzetet újonnan csináltatta s új árnyékszékkel is ellátta 264 frtig. A parókhán egy szobát kideszkáztatott s arra új ajtót tétetett; ugyanott egy szekérszint építtetett 74 frt értékig; s egy 29 frt árú cserépkályhát is alkalmazott. *H.-Büd* 100 frt adósságot törlesztett; a paplak tetőzetének egy részét új fedélzettel látta el, mely 90 frtba került. *Gibárt* az iskolaház tetőzetét újból fedette, a templom fedeléből kiemelkedő tornyot kijavíttatta, a templomot kívül-belől kivakoltatta és kimeszeltette. *Nyíri* adósságából 50 frtot törlesztett. *Biste* tanítói lakát és csürét 70 frt költséggel újonnan fedette. *Kajatán* az iskola tetőzete 30 frt értékig javíttatott. *Radvány* kőalapra egészen új csürt építtetett, mely 63 frt 80 krba került. *Pálháza* templomát 100 frt erejéig kívül-belől rendbehozatta, a hívek készséges ingyen munka teljesítése mellett. *Bozsra* kőalapon álló csürt építtetett 200 frtig. *Telki-Bányán* az egyházi épületek körül szükségelt kerítések 50 frtig állíttattak fel. *Zsujta* meglevő kis harangját átigazíttatta s egy egészen új harangot is öntetett 237 frt 14 kr költséggel. *Fügöd* az iskolaépületen 55 frt 25 kr erejéig javíttatott. *F.-Méra* a lelkészlakra 34 frt költséggel új tűzfalat húzatott és a lelkészlakba 23 frtos kályhát vett. *F.-Kércsen* az egyháztagok a templom belsejének rendbehozására 40 frtot adtak. A lelkész a parókhialis udvaron 60 frtos szekérszint építtetett. *F.-Gagy* az iskolaházat javíttatta 21 frt 90 kr értékig. *Kassa* lelkészlakát 6125 frt 60 kr költséggel egészen átalakíttatta. *Vajkóc* a hívek munkáján kívül 150 frt költséggel egy istállót építtetett a paplakon. *Beszter* templomát kimeszeltette, székeit befestette s a padok alját kideszkáztatva 51 frt 20 krig. A parókhát a hívek saját költségükön 40 frtig befedették. *Bööd* az iskolaépület körül 100 frt értékű javítást tétetett. *P.-Szinye* egy kútat csináltatott 76 frt 12 kr költ-

séggel. *Györke* temploma teteje, kerítése és belseje javítására 200 frtot költött. *H.-Zsadány* az egyházi épületek körül 62 frt értékben eszközölt javítást.

II. Az alsózempléni egyházmegyében.

a) Adakozások:

Sajó-Hidvégen az egyház tűzvész utáni építkezéseire felvett kölcsöntőke törlesztése céljából, az egyes családokra 4212 frtig történt kivetésből befizettek 780 frtot tőkében és 225 frt 12 krt kamatban; néhai Szanyi János végrendeletileg 100 frtot hagyományozott az egyháznak. *Kesznyétenben* Sz. Tóth Mihály az úrasztalára egy értékes selyem-terítőt ajándékozott. *Berzéken* Jenei József legyes-bényei lakos 3 öl követ adott az egyháznak; Szántai István lelkész a prarókhian épített konyha költségeihez 20 frttal járult. *H.-Kakon* Ő felsége, apostoli királyunk, templomépítés címen 200 frtot adományozott; a lelkészlak építésére id. Olajos Pál gesztelyi lelkész 50 frtot; Kóczán Miklós nagybirtokos 50 frtot; Sisáry Gyula, az egyház főgondnoka 50 frtot; Potoczky Dezső országgyűlési képviselő 10 frtot, Potoczky Kálmán földbirtokos 10 frtot; Nadányi Pál 5 frtot; Török Aladár 1 frtot; Szomjas István 1 frtot; Balogh Dániel földbirtokos 5 frtot; Erdős József 5 frtot adományozott. Ezen építkezéshez még az országos egyházi közalaphól is 50 frttal segélyeztetett, s az ahhoz megkívánt szekeres és napszámos munkákat az egyház hívei teljesítették. *Gesztelyen* id. Olajos Pál, helybeli lelkész, 200 frtos alapítványról mutatta be alapító levelét, a gesztelyi egyház lelkészi hivatala javára, oly feltétel mellett, hogy az mindaddig gyümölcsöztessék, míg a megnevekedett tőke kamatai, párosúlva a híveknek remélhetőleg ugyanezen célra teendő kegyes adományaik kamataival, elégségesek lesznek arra, hogy a hívek által a lelkésznek fizetni szokott gabonaféle javadalmazást felerészben fedezhesse, hogy ilymódon a papi fizetés egy részének terhe a nép vállairól levétethetnék. *Legyes-Bénye* királyunk Ő felsége magánpénztárából iskolaépítésre 100 frt kegyedományt nyert; Bató Juliánna örökösei az egyháznak 50 frtot adományoztak. *Harkányon* Klein Sándor izraelita 8 frtot adott az egyháznak. *Pthrégyön* a hívek az új iskola építéséhez 965 frttal járultak; Lakatos János presbyter, elhalt leánya emlékére egy díszes úrasztali terítőt adományozott. *Csobajon* az egyház tagjai közmunkával 160 frt 40 krt szereztek. *Tisza-Ladányon* a községi előljáróság az egyháznak 40 frtot adományozott. *Tarcalon* néhai Rác Mihály 20 frtot, egy másvalaki, magát megnevezni nem akaró egyén 4 frtot adott egyházi célokra; Nagy József a gondnoki hivatal alóli fölmentési díjúl 50 frtot fizetett. *Zombor* a Baldácsy-alaphól 30 frtot; az egyház-

kerülettől 11 frt 71 kr alamizna-pénzt kapott; Teleky Anna kisasszony az úrasztalára egy sötétkék szövet-kendőt ajándékozott. *Monokon* a hívek a torony újból fedésére gyűjtöttek maguk között; özvegy Pap Andrásné a szószékre egy 10 frt 50 kr értékű terítőt adományozott. *Golopon* báró Vay Miklós ő excellentiája a torony betetőzésére 200 frtot; báró Vay Sándor főgondnok úr pedig az iskola bepadozására és székekkel való felszerelésére 66 frt 30 krt adományozott. *Ondon* özv. Tó.h Károlyné az úrasztalát és szószéket díszes terítővel látta el. *Mádon* a szőlőműves-társaság az idén általa rendezett bál tiszta jövedelmét, 102 frtot, a tanítói lak építésére felajánlotta; Pálóczy József lelkész a házához tartozó pincebolt újból való rakása költségéhez 5 frttal járult. *Tisza-Tokajban* a takarékpénztár az egyház szegényei részére 10 frtot adományozott; Paulay Gábor főgondnok és Izsépy Elek urak a vízár által egészen elrombolt szegények-háza alapjául — részint a «Jószív-egylet»-től, részint egyes nagylelkű adományozóktól és közmulatságok rendezése által — mintegy 690 frtot gyűjtöttek. *B.-Keresztúr*, az árvíz okozta csekély kárára való tekintetből, a «Jószív-egylet»-től 65 frt segélyt kapott. *Kenézlőn* Szabó Karolina a templomjavítás szükségleteinek fedezésére 5 frtot; a hívek szinte e célra történt kivetésből 44 frtot fizettek be. *Erdő-Bényén* a torony bádogoztatásából eredő 1200 frtos egyházkerületi adósság törlesztésére, maguk között történt kivetésből befolyt 470 frt 65 kr; közpörselyökben 29 frt 10 kr gyűlt össze; a kisedővó javára Stein Ernő berlini borkereskedő 20 frtot; Zemplénavármegye a közmívelődési pótadóból ugyane célra 306 frtot adott; néhai Ferenczy Lajos végrendeletileg iskolaépítésre 1000, szegény gyermekek iskoláztatására szintén 1000, a tanítói fizetés javítására is 1000 frtot hagyományozott; ezenkívül a tanítói fizetés-alaphoz 1 db. 50 frtos Sárospataki népbanki részvényt hagyott. *Erdő-Horvátiban* báró Waldhott ő méltósága toronyépítésre 50 frtot és ahoz szükségelt mintegy 50 frt értékű fa-anyagot; a báróné pedig 12 iskolás gyermeknek részint taneszközöket, részint ruhaneműeket adományozott; Sallay Sándor lelkész a toronyépítésre 5 frtot adott. *Vis* a Baldácsy-alapból 50 frttal segélyeztetett. *Vámosújfalun* ugyanezen alapból 40 frt segélyt nyert. *Liszkán* a magtári állományhoz egyes egyháztagnak összesen 4 köből gabonával járultak. *B.-Olaszi* az államsegélyből 40 frtot nyert. *Petrahón* a csűr felépítése költségéhez a hívek 135 frt 10 krral járultak, s emellett 80 frtig ingyenes munkát teljesítettek; Márki Mihály és Dusicza Zsuzsánna 5 frtot; Hegedüs Sándor és Almási Mária 5 frtot; Lőrincz János és Dudás Zsuzsánna 5 frtot; Dr. Rik Gusztáv sárospataki lakos 2 frtot; Szabó István liszkai lakos 5 frtot adományoztak az egyháznak; a belügyminisztérium pedig, az egyház vízkárára való tekintettel, 300 frttal segélyezte az egyházat. *Vajdács-*

lácán a hívek ölfá-vágással 41 frt 40 krt kerestek az egyháznak; Zsurki János a szószék feletti koronára 50 frtot adott. *Bereckiben* a templom újjáalakítása költségeihez járultak: Meczner András főgondnok 105 frttal, Boronkay Farkas 105 frttal, Beszterczey Béla lelkész 5 frttal, Berecz Károly községi tanító 5 frttal; többen adakoztak 10—25 frtig; királyunk Ő felsége e célra 100 frtot adományozott. *K.-Kövesden* Benkő István isten dicsőségére 2 frtot adott. *Nagy-Kövesden* szőlőmunkával 180, repcearatással 78 frt 50 krt szereztek az egyháznak. *Szomotoron* a tanterem kipadlózására tartott táncmulatság 21 frtot jövedelmezett. *Nagy-Géresen* a magtár megalapításához Szemere Ödön úr 10 köből, Kőrösy György lelkész 1 köből, Pál László 2 véka, Szentmihályi Lajos római kath. 1 köből, Jesztrebi Ferenc 1 véka, Deák János 1 véka, Czigány András 1 véka, Mészáros János 1 véka, Somogyi Ferenc 1 véka gabonával járultak. *Szentesen* kőhordással teljesített közmunkával a hívek az egyház javára 800 frtot szereztek; Meczner Béláné Ő nagysága egy selyemmel, aranynyal kivarrott csipkekendőt ajándékozott az úrasztalára; t. Bencsik István főszolgabíró 5 frtot, Kendi Gyura Józsefné 1 frtot adományozott az egyháznak. *Vékén* egyes buzgó tagok isten dicsőségére 25 frtot, Király Jánosné bolyi lakos az úrasztalára egy kendőt adományoztak. *Lelesz-Pólyán* a «Jószív-egylet»-től 20 frttal segélyeztetett; Bűti Péter az egyház javára 1 frtot adott. *Leleszen* isten dicsőségére egyesek 10 frtot; *Bacsikában* ugyane címen 40 frtot adományoztak. *Tárkányban* özv. Tárcei Istvánné szül. Pap Juliánna 30 frtot; Urbán János bélyi lakos 1 frtot; Kis Istvánné szintén 1 frtot adtak az egyháznak. *Agárdon* közmunkával 130 frtot kerestek s egyesek 70 frtot adományoztak az egyháznak. *Leányvár* isten dicsőségére 25 frt 20 krt; *Perbenyik* 38 frt 90 krt; *Kis-Géres* 33 frtot; *Semjén* ugyane címen 8 frt 50 krt gyűjtött; perselyébe is 7 frt 18 kr gyűlt. *Lácán* persely-pénzül gyűlt 10 frt 01 kr, s egyesek 17 frtot adományoztak az egyháznak. *Ricsén* isten dicsőségére 9 frt 40 krt; egy célbavett toronyórára 4 frtot; a templomra Deák István 10 frtot, Kondás Jánosné pedig 1 frtot adtak. *Rozványon* Olcsváry János 2 frtot, Soltész Pál 1 frt 50 krt, Balobás Albertné 1 frtot, Balobás József 1 frtot, Kertész Györgyné 1 frtot, Szabó Sándor 1 frtot, Horsik Ferenc 1 frtot; a segédlelkész neje Hanff Mária asszony pedig 15 frt értékű keresztelő-edényt ajándékozott az egyháznak. *Pácinban* persely-pénz 10 frt 15 kr gyűlt be; Szenyo Sámuelné egy 6 frt értékű szőnyeg-kendőt, s özvegy Czinke Gáborné 2 forint értékű fekete úrasztali kendőt ajándékozott, s isten dicsőségére Szabó István volt árvagyám 5 frtot, s többen 13 frt 40 krt adományoztak. *Karcsán* ugyane címen özv. Nagy Péterné 5 frtot, Nagy Ferenc 4 frtot, özv. Dakos Istvánné 3 frtot, s többen 23 és így összesen 35 frtot adakoztak; perselypénzül pedig 10 frt 78 kr

gyűlt össze. *Lukán* az egyház javára Fűrjész Tamás lelkész 10 frtot, Tóth János 3 frtot, Pásztor András 1 frtot, Péter Dániel 1 frtot, Feké Juliánna 1 frtot adott. *Karádon* Tompa Istrán gondnok a harang újra öntetésére 200 frtot adományozott. *Hotykán* Mízsák József és Török Zsuzsánna egy porcellán boros-kancsót; Meczner Gyuláné ő nagysága egy nagyszerű aranyrojtú bársony-terítőt ajándékoztak az úrasztalára.

Az adakozások pénzértékben kimutatott összege 11,496 f. 80 kr.

b) Építkezések :

Szada még 1877-ik évben felkölesznözt tőketartozását véglegesen kifizette. *Kesznyéten* lelkészlakát teljesen díszkarba hozva, 2000 frt költséggel újjáalakította. *Berzéken* a paplakon, 220 frt kiadás-sal, egy konyhahelyiség építtetett. *Sajó-Hüdvég* épületei javítására kiadott 447 frt 61 krt. *Kakon* a lelkészlak újból építése eddigelé 965 frt 10 krba került. *Gesztelyen* az iskolai épületnél 180 frt erejéig javítás tétetett. *Pthrygy* iskoláját egészen újból építtette 1455 frt 15 kr kiadással s 300 frt adósságot törlesztett. *Csobaj* az iskolai épület javítására 216 frt 40 krt fordított. *Ondon* a paplakon és iskolánál 50 frt értékig történt javítás. *Monokon* a tornyot újra fedték mintegy 156 frt kiadással. *Golop* a tornyot új bádogtetővel látta el 450 frt értékben s iskolatermét kipadoztatta 66 frt 30 kr költséggel. *Mádon* a templomtető hátulsó végén levő bádog 30 frt értékben újrafestetett; a paplakon levő pince bolthajtása újból építése s egyéb kőművesmunkákért szintén 30 frtot adott ki, s adósságai-ból is 500 frtot törlesztett. *Tisza-Tokajon* a szegények számára az e célra gyűjtött segélypénzből 600 frt értékben egy öt szobával ellátott kőházat vásároltak, mely az egyháznak évenként még 85 frt haszonbért is jövedelmez. *Tisza-Ladányon* az iskolaterem 46 frt költséggel kipadoztatott. *Bodroy-Keresztúr* építkezésekre mintegy 90 frtot adott ki. *Tolcsva* egy új sertésöl és egy hullaház felépítésére 100 frtot költött. *Erdő-Benyén* a torony újonnan bádogoztatása 1283 frt 99 krba került. *Vámos-Újfalu* sertésöl és egyéb építkezésekre 60 frtot adott ki. *Kenézlő* temploma kijavítására 100 frtot költött. *Sárospatak* a lelkészlak rendbehozására mult évben 945 frtot költött. *Berecki* temploma újjáalakítása 1075 frtig a hívek önkéntes adományaiból létesíttetett eddigelé. *Kis-Kövesd* leégett iskolai épülete felépíttetése 1000 frtba került. *Nagy-Kövesd* a lelkész-tanító javadalmazását 400 frtéért vett földbirtokkal nevelte. A parókhia két szobája bepadozására, pincéje rendbehozására s kútépítésre 77 frt 21 krt költöttek. *Szentesen* a Haydók-féle földbirtokot árverésen 250 frtéért megvették. *Lelesz-Pólyán* az egyházkerületről kölesznözt ezer forintnak utolsó részletét is 150 frtban letörlesztette. *Kis-Géres* a tanítói lak s tanterem rendbehozását 450 frttal eszközölte. *Roz-*

vágy iskolája felszerelésére 25 frtot adott ki; a templom pléhtetőzetének újból festése 50 frtha került. *Karád* leégett tanítói lakát s tantermét 2008 frt költséggel újjáalakította s az elolvadt harang maradványaiból 131 frt 10 kron 354 font súlyú harangot öntetett. Építkezések s adósságtörlesztések összege 17905 frt 86 kr.

III. Az alsóborsodi egyházmegyében.

a) Adakozások:

Igriciben Kovács Pálné végrendeletileg hagyott az egyháznak 50 frtot. *Böcsön* Mezei István 15 frtot, *Izzap* István 15 frtot adományoztak. *Bábán* nagyságos Bay Bertalan főgondnok úr egy harangot öntetett 750 frtig; ugyanott a hívek másik harangot 260 frtig. *Tarjánban* Makra Juliána 30 frtot adományozott. *Átányon* Pappszász-Péchy Katalin úrnő a szószékre aranyhímezésű bársony könyvtartóterítőt, Pappszász-Szontagh Mária úrnő úrasztali és szószékterítőt készítettek. *Valkon* egy bérlőtársulat adott az egyháznak 100 frtot. *Aroktön* Petrák Istvánné végrendeletileg hagyott 100 frtot. *Csáthon* Berecz Sándor 20 frtot adott; *Maklári* Gyurki Erzsébet végrendeletben 40 frtot, *Soltész* Nagy János 1000 frtot. *Kis-Győrben* Csenge Károly 5 frtot, N. N. 1 frtot. *Cserépbén* egyes nők 6 frtot. *Zsércen* Jakab András 5 frtot, egyesek 7 frtot. *Keresztesen* özv. Gomba Györgyné, Jóczik Erzsébet 100 frt. *Abrányban* Mähr Sándor róm. kath. földbirtokos 15 frtot; *Menyhárt* András, *Menyhárt* Sándor, *Novák* András, *Novák* Gábor az egyház földjéből 4 köblöst és 3 vékást saját erejükkel s magjokkal beszántották és bevetették. *Geszten* a község előljárói adtak az egyháznak 5 frtot, *Kovács* Jánosné 25 frt értékű szőnyegét, egyesek 4 frtot, *Boncsér* József az úrvacsorájához egy hordó bort. *Kis-Tokajban* Szathmáry Mariska úrhölgy értékes úrasztal- és szószékterítőt. *Ládházán* egyes hívek a templom bekerítésére adakoztak 85 frtot. *Mályiban* a hívek harangot újíttattak 120 frtig; ugyancsak a mályi egyháznak nagys. *Bárczy* Miklós úr segélyül adott 40 frtot. *Emődön* Vanicsek Emilia hagyományából jutott az egyháznak 11 frt. *Aranyoson* özv. *Szabó* Gergelyné, *Migléczi* Borbála tanítóné 40 frt értékű poharat. *Csabán* nagys. *Bárczy* Miklós úr a czintermet újíttatta 30 frtig. *Diós-Győrben* *Marsalko* lelkész épületjavíttatást tett 85 frtig. *S.-Keresztúrban* *Várad* Józsefné végrendeletileg hagyott az egyháznak 40 frtot. *Miskolcon* *Bacsa* Máté elemi iskolák szükségére 500 frtot; *Debreczeni* *Imre* és *neje* az *avasi* templom énekvezére részére egy telket vásároltak 2200 frtig; a *szirmaútcái* iskolához egy telek vétetett, melynek fedezésére a tanító gyűjtött 450 frtot, *Bató* István és *neje* *Imri* *Eszter* pedig ezen összeghez 250 frtot kamat nélkül kölcsönöztek, a *takarékegylet* elemi

iskolai célokra adott 50 frtot, a takarékpénztár a gimnázium javára 200 frtot, sorsjátékból begyűlt 5667 frt, tanári nyugdíjintézetre a takarékegyelet adott 100 frtot, szegények menházára 20 frtot.

Adományozási összeg 11,991 frt.

b) Építkezések:

A *papi* egyház iskolai kútat, ólat, kerítéseket készíttetett 400 frtig. *Tarján* parókiális ólat 300 frtig. *Oszlár* parókiális ólat 288 frtig. *Átány* 7500 frtig paplakot. *T.-Nána* paplakon, iskolán újítást tett 600 frtig. *Poroszló* paplakot építtet 3500 frtig. *M.-Csáth* leányiskolát építtet 4208 frtig. *Abrány* paplakot 2140 frtig. *T.-Keszti* kútat az iskolához 200 frtig. *Aranyos* melléképületet 180 frtig. *S.-Keresztúr* templom-, toronytetőt újíttatott 300 frtig. *Miskolcon* a fűzesútcai tanterem átalakíttatott, kibővíttetett.

Az egész egyházmegyében összes építkezési költség 19,616 frt.

IV. A felsőborsodi egyházmegyében.

a) Adakozások:

Kazán a harangok költségeinek fedezésére t. Dobozy István úr 25 frttal, az egyház hívei 142 frt 70 krral járultak. *D.-Horvátban* t. Lenkey Pálné asszony 1 frtot; Mészáros Józsefné, szül. Pásztor Julianna az úrasztalára egy díszes fehér abroszt adományoztak. *Felső-Nyárádon* a templomépítés költségeire ő csász. és kir. Felsőge 100 frtot, Ragályi Gyula f.-nyárádi közbirtokos úr 100 frtot, Ragályi György egyházmegyei gondnok úr 50 frtot, Debreczeni Gábor lelkész 12 frt 20 krt, Simon Géza építész 20 frtot, a f.-borsodi egyházmegye 40 frtot, Kós Lajos f.-nyárádi római kath. lakos 2 frtot, B. Varga János d.-horváti lakos 2 frtot. *Pálfaluban* adakoztak: Vincze István 1 frt, Gregus Pál 1 frt, Sliz Andrásné 1 frt, Huhák Pálné 1 frt 50 kr, Kis Sándor 2 frt, Lang Imre tanító 1 frt, ezenkívül az egyház tagjai 1000 frtig adóztatták meg magukat, melyből ez ideig befolyt 860 frt 25 kr; a szószék díszítésére Szentmiklósy Etelka kisasszony egy díszes vörös bársony-takarót készíttetett. Az úrasztalára Debreczeni Jolán miskolci leánynöveldei növendék egy díszes, sajátkezüleg hímzett fehér selyemkendőt ajándékozott; Bata István presbyter 2 templomi superlátos széket saját költségén készíttetett; a f.-nyárádi éneklőkar saját és a nép használatára egy könyvtárt alapított. *Dövényben* az iskola felszerelésére adakoztak: báró Radvánszky Géza 10 frtot, Ragályi György 10 frtot, Ragályi Béla 5 frt, Simon József 1 frt, nagys. özv. Ragályi Ábráhamnén asszony 5 frt, Szekrényessy Árpád 5 frt, Fáy Manó 10 frt, egyvalaki 1 frt, N. N. 1 frt, X. X. 5 frt, Lovász Dezső 1 frt, Kubinyi Gyula 3 frt, Ragályi Ferenc 5 frt, br. Radvánszky Béla 5 frt, ifj. Miklós

Gyula 10 frt, Ragályi András 5 frt, Huhák István 1 frt, Sztari Andrásné 50 kr, Sztari Istvánné 20 kr, Dudás Józsefné 50 kr, az egyháztagek kivetés útján 39 frt 84 krt; Kovács Józsefné, szül. Benedikti Klára a szószékre egy díszes terítőt ajándékozott. *Szuhogyon* Ács István adott 3 frtot; Ács Istvánné, szül. Kenéz Mária 12 frt értékű selyem-kendőt az úrasztalára. *Szendrőben* gróf Königszegg Gusztávné ő méltósága 20 elárvult gyermeket iskoláztat s ruhával lát el. *Sz.-Ládon* az új lelkészlak költségeire Almási Lajos lelkész az erdő-illetőség két évi kamatát, 45 frt 36 krt, Tömöl Andor tanító 7 frt 56 krt adakoztak. Isten dicsőségére Birinyi Mária 50 krt, Almási Lajos 50 krt, G. Nagy János a paplakhoz egy db. fát, 1 frt 50 kr értékben; Almási Lajos lelkész a paplak udvarán egy kútát ásott, 42 frt 5 kr értékben. Sípos Károly úr a paplak építéséhez ajándékozott 1½ öl követ. *Ládbesenyőn* a torony-fedelezés költségeire tek. Ragályi György úr 5 frtot, lelkész Törös Ferenc 1 frtot, az egyház tagjai összesen 30 frtot adtak. *Balajton* a templomi szószékre Ragályi Béláné, szül. Miklós Ilona ő nagysága, egy díszes terítőt készíttetett. *Edeleányben* az új lelkészlak építkezési költségeinek fedezésére Terhes Lajos ügyvéd 20 frtot, Csík László 5 frtot; Isten dicsőségére Fazekas János 1 frtot, özv. Fazekas Istvánné 50 krt adományoztak. *Alacsán* Isten dicsőségére Elek Béla 2 frtot, Kis Károly 1 frtot adtak. Az egyházi épületek helyrehozatalára Alacska külbirtokos úrai összesen 42 frtot adományoztak, mely összeghez a következők járultak: Ragályi György úr 10 frttal, Szentiványi Miklós úr 5 frttal, özv. Ragályi Karolyné, özv. Ragályi Miklósné úrnők, b. Radvánszky Béla és Géza, Kubinyi Gyula, Ragályi Gyula, Hevesi József, Bornemisza István, Farkas Ábrahám, Vajda Ferdinánd, Borbély László, Hamvay Aladár, Szathmáry Király Pál urak 2—2 frttal; Török Bálint úr 1 frttal. *Berentén* a lelkész egy kémény és takaréktűzhely készítésére 30 frtot adott. *Kazineon* az iskola építésére kivetett összegből múlt évben a hívektől befolyt 509 frt 54 kr. Dobozy István főgondnok úr 10 frt értékű gondnoki naplót, számadó-könyvet és presbyteri jegyzőkönyvet vásárolt. *Szentpéteren* Czakó Sámuel 2 frt 50 krt, Kuttor János és Antóni János 2—2 frtot adtak. *Lászlófalván* főtiszt. püspök úr 10 frt házassági felmentvényi díjt iskolai célra adományozott. *Kondón* iskola-építési célra ő cs. és kir. felsége 100 frtot, nagys. Bolváry Sütő Vilma úrhölgy 15 frtot, néhai idősb Losonczy Károly úr 12 frt értékű fa-anyagot adományoztak; a nagymélt. belügyminisztérium részéről pedig a kinestári erdőből vásárolt fa-anyagok árából 10 frt elengedtetett. *Meszesen* Csáky Mihályné, szül. Czidor Lidia az úrasztalára egy selyem-kendőt ajándékozott. *R.-Szendén* Lassú János a templom zsindelezésére 1000 zsindelet ajándékozott 12 frt 10 kr értékben;

a lelkész 4 frt 25 krt, Bodnár Kálmán szikszói lakos 1 frtot, a hívek 26 frtot; Kertész Ferencné asszony az úrasztalára egy fehér abroszt. *Damak* az orsz. egyházi közalaphól 100 frtot kapott. Ezenkívül ő felsége templomépítésre 200 frtot, Ragályi György egyházmegyei gondnok úr 20 frtot, Ragályi Béla úr a templomi székek talapzatához 5 drb fát, örgróf Pallavicini Alfréd úr 12 frtot adományoztak. A hívek 300 frtig megadóztatták magokat; közhirdetésből kapott az egyház 10 frt 30 krt. *Hangács*on iskolai célra a közbirtokosság adott 90 frtot; a hívek magukra kivetettek 200 frtot; örgróf Pallavicini Alfrédné ő méltósága 5 frtot, Répánszky Béla úr 5 frtot adományoztak; építkezésre fordított az egyház 522 frtot. *Nyomáron* Lukács Jánosné, szül. Bencze Mária róm. kath. vallású nő, az úrasztalára egy 4 frt értékű terítőt ajándékozott. *Zilizen* Miglészi Borbála és Juliánna, aranyosi lakosok, elhunyt testvérük, néhai Szabó János volt zilizi lelkész emlékére 100 frtot, öreg Sebő Györgyné 1 frtot adományozott Isten dicsőségére. *Vámoson* herceg Odeschalki Gyuláné ő kegyelmessége az iskola átalakítására 300 frtot adományozott. *Szilváson* gróf Erdödi Rudolfné ő méltósága több mint 12 gyermeket látott el valláskülönbőség nélkül ruházattal, Isten dicsőségére egyesek 5 frtot; Varró Mártonné, szül. Kazai Boros Borbála a szószékre és az úrasztalára egy terítőt készíttetett. *Bánfala* 8 gyermeket ingyen iskoláztatásban részesített. *Visnyón* özvegy B. Györfi Istvánné a pap- és szószékre díszes terítőt ajándékozott, 3 frt értékben; H. Molnár Mátyásné az úrasztalára egy terítőt 4 frt értékben; a volt énekkar pénztára a templomra 2 új festett ajtót csináltatott, a 3-dikat is kijavíttatta és befestette 16 frt 86 kr költséggel. A község egy homokbánya haszonvételét ajánlotta az egyháznak, melyből az év folytán bevett az egyház 32 frt 90 krt, a múlt évben pedig 44 frt 80 krt. *Mályinkában* Csermely Zsófia 1 frtot, Mihály Péterné 20 krt adományozott. *Tardonán* Hamvay Aladár úr ez évben is 50 frtot, egyes buzgó egyháztagok a templom rendbehozatalára 208 frt 97 krt ajándékoztak. *Dédesben és Tapolesányban* egyes kis adakozások történtek. *Nyékésenben* Rigó Zsigmond 25 krt, Görzsön Gábor Juliánna 1 frtot, Tóth Borbála 40 krt, Orbán József presbyter pedig a templom körülkerítéséhez szükséges drótot ajánlotta meg. *Nagy-Barcán* Pál Mária 1 frtot, Lőrincz János bíró 1 frt 40 krt; az egyházmegye a Nagy Gedeon alapítványból 40 frtot. *Velezden* egyes buzgó egyháztagok 7 frtot ajándékoztak. *Vadnán* iskolai célokra a putnoki népbank 5 frtot adott. Az *ózd*i missziói egyházban Debreczeni Jolán miskolci leánynöveldei növendék, az úrasztalára egy sajátkezűleg hímzett díszes kendőt ajándékozott; az egyházmegye imaházés lelkészlak-alapra segélyül adott 40 frtot.

Az összes adakozások értéke 4782 frt 93 kr.

b) Építkezések :

F.-Nyárád leégett templomát s tornyát felépíttette 3700 frt költséggel. *Kaza* új harangokat öntetett 598 frt 22 kr erejéig. *Dövény* iskoláját belsőleg újonnan felszerelte, új padokkal, ajtóval, ablakokkal látta el 120 frt költséggel. *Szendrő-Ládon* új lelkészlak építtetett 1150 frt erejéig. *Ládbesenyőn* a torony újonnan befedettet. *Berentén* az iskolaház javíttatott, új ajtók, ablakok vágatván rajta 60 frt erejéig; a lelkészi istálló teteje 100 frt költséggel kiigazított; a lelkészlakon egy új kémény húzatott s takaréktűzhely készült 30 frt erejéig. *Kazincon* az új iskola teljesen elkészíttetett 2 tágas tanteremmel. *F.-Barcikán* a paplak melléképületei rendbehozattak. *Bábonyon* a lelkész-lakon levő istálló és szekérszín egészen újjáalakíttatott 195 frt 85 kr erejéig. *Ecsegen* a tanítói lakon istálló, pince, szekérszín és sertésól építésére 554 frt 61 kr fordíttatott. *Radistyánban* a lelkész veteményes kertjének egy része 25 frtnyi költséggel deszka-kerítéssel látatott el; a tanítói lakon pedig 24 frtba került új szekérszín készíttetett. *Parasznyán* az iskola és tanítói lak melléképületei új faszindely alá vétettek 164 frt erejéig. *Kondó* új iskolát építtetett; az eddig reá fordított költség 730 frt. *Mar-tonyi* a toronytetőt bezindelyeztette 210 frt értékben. *Vámoson* a lelkész istállója egészen újból befedettet. *Boldva* a templom és lelkészlak kijavítására 1300 frtot költött.

Az összes építkezések értéke, amennyiben számokkal kimutatva volt: 8901 frt 68 kr.

V. A felsőzempléni egyházmegyében.

a) Adakozások :

Deregnyőben özv. gr. Vay Károlyné, szül. Lónyay Ida ő méltósága a templom részére, elhunyt kedves atyja, Lónyay Gábor emlékére, egy «1885. augusztus 5.» feliratú, igen szép értékes úrasztali kelyhet; Torma Krajuyik András és neje Amerikából díszes úrasztali terítőt; a hívek isten dicsőségére 24 frtot ajándékoztak. *Málcán* 28 frt, *Hegyiben* 6 frt, *Szalókon* 6 frt 40 kr, *Lasztomérban* 68 frt 29 kr, *Vásárhelyen* 18 frt 7 kr, *Bánócon* 47 frt, *Miglécen* 6 frt 10 kr gyűlt be az offerákból. *Abarán* 4 frt 87 krt, *Hardicsán* 36 frt 40 krt ajándékoztak a hívek isten dicsőségére, mely utóbbihoz az Amerikában lakó hitsorsosok 18 frttal járultak; a gálszécsi szolgabíró a hardicsai egyház részére büntetéspénzből 10 frtot, a tussai egyház részére 3 frtot engedélyezett. *Kis-Ráskán* Köncs Gábor Amerikából 5 frtot; *Bánócon* Matta György, lazonyi illetőségű az úrasztalára egy piros-színű, sárgavirágú posztó-terítőt hoztak. *K.-Toronyán*

Pányoki Erzsébet egy általa készített szőlőfürt-búzakalász, 1888. év szám P. E. monogrammos úrasztali terítőt ajándékozott. *Legenyén* Dókus Ernő úr és neje Ragályi Ilona ő nagysága 27 frtot adományoztak a papilak bezsindelyeztetési költségeire. *Kolbásán* Bóna János és neje Dudás Zsuzsánna 1 frt 50 kr, ifj. Vereb György 50 kr, Rácz József nagy-kázméri lakos 1 frt, Varhola János görög kath. 1 frtot. *Mihalyiban* nagys. Dessewffy Dénes főgondnok úr 9 frt, Kató esendő 1 frt, Tóth Andrásné Nagy Kázmérből 50 krt raktak le az úr oltárára. Ugyanitt Tóth Pál és neje Berencsi Erzsébet egy díszes kathedra-terítőt; Király Bertalan római kath. és neje Rácsai Apollónia az úrasztalára egy aranyszínű selyem kendőt ajándékoztak. A *kisazari* egyház javára az Amerikában élő hitfelek 23 frtot; a *tussai* egyház részére ottani illetőségű, de Amerikában lakó hívek 7 frtot küldtek. A *kisztei* templom részére Varga János Amerikából egy kékszínű úrasztali terítőt; ugyanott a hívek isten dicsőségére 8 frtot hordtak össze. *Kassaban* 311 frt 50 krt tett a templom javára történt adakozás, melyhez méltóságos Bernáth Béla földbirtokos 300 frt, Ducs András 10 frt, Ducs János 1 frt, Biacsko Pál Amerikából 50 krral járultak. *Ladmócon* Gácsi András a templomjavítás költségeire 5 frtot; *Lasztócon* Szabó Károly tanító isten dicsőségére 1 frtot adományoztak. *Bodzás-Újlakon* 42 frt 90 kr; *Garanyban* 71 frt volt az isten dicsőségére tett adomány; ezen összeghez járultak, Főnoz András 3 frt, Stefán János Amerikából 1 frt, Vinczler János 1 frt, Horosz András Amerikából 3 frt 70 kr, Id. Lajos Mihály 1 frt, Hornyák István Amerikából 1 frt, Szakál János 2 frt, Boros János kohányi lakos 1 frt, Szakál Sága János 2 frt, ifj. Lajos Mihály 60 kr, Tóth János 1 frt, Kisztei Varga János Amerikából 1 frt, Szakál Mihály 4 frt, Varga János Amerikából 2 frt, ifj. Szakál Béres János Amerikából 6 frt 50 kr, Hornyák Mihály huszár 1 frt, Tóth István 1 frt 50 kr, Lajos János 1 frt, kenézlői lakos Reho Endre úr és neje Rácz Zsuzsánna 2 frt, Kovács András 60 kr, Lajos István 1 frt, Ezsú János 1 frt, Varga Mihály 1 frt, utczai Hornyák János 1 frt, Hornyák András 1 frt, Vargaestók János Amerikából 4 frt, id. Juhász János 1 frt, Hajtó Béres István 1 frt, Bodrogi Béres Mihály 2 frt, ifj. Béres Mihály Amerikából 2 frt, Bakura György Amerikából 6 frt, Hornyák András Amerikából 5 frt, Estu Mihály 1 frt, Valyóvszki István 50 kr, Béres János Amerikából 2 frt, Bakura István 1 frt, Vargaestók Mihály 2 frt, legid. Vargaestók János és fia András 3 frt, Zajdár János görög kath. 3 frt, Vargapál János 1 frt, ifj. Vargapál János Amerikából 2 frt, özv. Berta Andrásné 1 frt, özv. Szabó Mihályné 1 frt, Jankóvszki Anna római kath. 1 frt, Szakál József Amerikából 2 frt, özv. Vargapál Mihályné 5 frt, Vargapál Mihály 1 frt, özv. Vargapál Istvánné

1 frt, Vargaestók András 1 frt, ifj. Vargapál András 1 frt, Hajtó János 1 frt, özv. Varga Istvánné 1 frt, Hajtó Mihály 1 frt, Mester Mihály 50 kr, Estu János 1 frt, ifj. Juhász J. 1 frt, Samu Bakura András 1 frt, Samu János 1 frt, Vargaestók György 1 frt, Varkondi Pál 1 frt, Szabó Mihály bíró büntetéspénzből 5 frt, tek. Diunyés Kálmán uradalmi számtartó úr az újbori áldozathoz 5 liter bort, melynek értéke 1 frt 80 kr.

A felsőzempléni egyházmegyében a pénzbeli adakozás összege 684 frt 13 kr.

b) Építkezések :

Kazsuban méltóságos Bernáth Béla úr az alapjától megrongált templomot, tornyot mintegy 300 frt költséggel díszesen rendbeszedette s a tornyot új gömb- és csillaggal látta el. *Hardicsán* a leégett papilak 590 frt 65 kr költséggel felépítettet s a biztosítási 560 frt-hoz az egyház pénztára 30 frt 65 krral járult. *K. Azarban* a lelkészi lak rozzant szalmafedeléke új zsindelelyel, célszerű tornác-zattal, gazdasági csüre szintén új tetőzettel lett ellátva 321 frt 27 kr kiadással, Szemere Lajos egyházi főgondnok úr buzgalma mellett és a hívek egyházas érzülete folytán. *Gercselyben* a lelkészi csűr tetőzete 30 frt költséggel kijavított. A *hegyi* templom zsindelelyel fedetett be 101 frt 75 kr kiadással. *Vásárhelyen* az iskola cementiroztatott s új iskolai ülőpadok állítottak be 180 frt 12 kr költséggel. *Bánócon* a papilak egy oldalfalának újonnan építése 63 frt 74 krba került. *Legenyén* a papilak rongyos szalmafedelének új zsindelelyel történt befedésére 308 frt fordított, melyhez az összes építkezési anyagok nagys. Dókus Ernő úr által saját cugjain fuvaroztattak be. *Kolbásán* ifj. Isaák János úr a templom ablakait 3 frt 50 kr költséggel kijavította. *B.-Újlakon* a lelkészi és tanítói épületeken 37 frt erejéig tétettek kisebbszerű javítások. *Garanyban* 29 frt költetett a templom tetőzetének kijavítására. *Ladmocon* a tanítói lak- és egyházi zsellérházakon 50 frt 90 kr értékig tétettek javítások. *Magyar-Izsépen* az iskolaház egy részének bezsindelezésére 112 frt adatott ki. A *gálszécsi* lelkészi lak újbólépítése, a *s.-a.-ujhelyi* templom díszes renoválása, a *b.-újlaki* templom építése tervbevetetett.

A felsőzempléni ev. ref. egyházmegyében az építkezésre és épületjavítási kiadásokra 2127 frt 93 kr költetett.

VI. A gömöri egyházmegyében.

a) Adakozások :

Martonfalán Czeglédi János gondnok templomdiszítésre 10 frtot adományozott. *Szútorban* egyesek 11 frtot adtak isten dicsőségére.

Molnár József főgondnok a 3 sátoros ünnepben bort ad az úrasztalára. *Feledben* Szilasi Gyula sheweizi lakos most is, mint már több évben, 25 frtot adományozott az egyháznak, ugyanennyit a tanítónak. *Simoniban* az iskolaépítésre a hívek tetemes áldozatot hoztak, a szekeres és kézimunkák értéke 575 frtra tehető, a hívek közt e célra gyűlt 500 frt, a község adománya 590 frt, ő Felsőge adománya 100 frt, Osváth István lelkész adománya 30 frt, Csízi Miklós tanítóé 15 frt. *Jánosiban* br. Nyáry Ilona kisasszony, confirmál-tatása alkalmából egy értékes, arany betűkkel kivarrott, arany rojtokkal körülszeget selyem-terítőt ajándékozott az úrasztalára. Túróczi István gondnok adott egy úrasztali boros kancsót. Az énekkar az orgona-alapra ajánlt 200 frtból 100 forintot kifizetett. *Pálfalában* Siroki András végrendeletileg hagyott az egyháznak 100 frtot, az iskolának 50 frtot. Isten dicsőségére gyűlt *Jánosiban* 17 frt 60 kr. Pálfalában Nagy Juliánna egy fehér rojtos úrasztali terítőt ajándékozott. *Rimaszombathban* özv. Jánosdeák Andrásné asszony 600 frtot adományozott az egyháznak. *Zeheryjén* isten dicsőségére gyűlt 5 frt 70 kr, *Pokorágyon* 3 frt 10 kr. *Balagon* isten dicsőségére a buzgó hívek 74 frt 80 krt raktak össze. Eszrényi Györgyné, Szászfai Erzsébet a szószékre egy díszes terítőt ajándékozott. Az énekkari órákon Tóth Mátyás a tantermet világítással látja el. *Bátkában* Máriássy Andor főgondnok 15 frtot adományozott szegény iskolás gyermekeknek tankönyvekre. *Rimaszécsben* Nagy József ügyvéd paplaképítésre adott 10 frtot, Vattay László lelkész 100 frtot, neje Baksay Erzsébet 10 frtot; az egyesült egyház asszonyai 52 frt 17 krt raktak össze egy keresztelési kannára és tálcára. *Hanván* Hegedűs Borbála egy díszes terítőt ajándékozott az úrasztalára. *Tornallyán* a helybeli takarékpénztár a mult évben is 50 frtot adományozott iskolai célokra. *G.-Székároson* özv. Sípos Jánosné az úrasztalára adott egy virágos selyem-kendőt és egy fehér abroszt; kegyes adakozásból begyűlt 28 frt 25 kr. *Bejében* zsóri lakos, Kőrösi Mihály, elhunyt gyermeke emlékére, mind a bejei, mind a zsóri egyház úrasztalára egy-egy selyem-kendőt ajándékozott. *Zsór* községe az ottani egyház javára 10 frt 40 krt adományozott. *Beretkén* Kanyitúr András 10 frtot, Horváth János 3 frtot; *Csoltón* Giczei János és neje 2 frtot, *Lekenyében* Beke József 1 frtot, *Tibán* Takács Jánosné 1 frtot adtak az úr oltárára. *Pelsőcön* a községi előljárátság büntetéspénzből 11 frtot adott az iskolának, a lelkész és neje (Szentpéteri S. és Kálniczky Zsuzsánna) adományoztak az egyháznak 35 frt 28 krt. Fűkő Adolf fitanító adománya 7 frt 78 kr. *Berzétén* a hívek szeretett lelkészöket, Batta Györgyöt, egy értékes selyem-palásttal és díszes bibliával lepték meg az egyház regenerálásában kitüntetett buzgóságáért; a szószék 18 frt értékű szép terítővel láttatott el, az

úrasztala pedig egy koszorúval díszítettett föl a hívek adakozásából. A *kőrösi* úrasztalára Drenko János egy szép korsót ajándékozott. *Rozsnyón* az úrasztalára szükséges kenyeret Dúsházi Istvánné, a bort pedig Tamási Pál éltök végeig felajánlották. Debreczeni Dániel miskolci kereskedő és neje Kecskeméti Nagy Karolina, elhunyt kedves leányuk emlékére a rozsnyói leányegyháznak 5000 frtot adományoztak. *Berzétén* Máriássy Barna főgondnok, jó tanuló gyermekek számára 9 frtot adott vizsgai jutalmul. Batta György lelkésznek azon kinyomott beszédeért, melylyel főtiszt. Czékus István ág. hitv. püspököt jubileuma alkalmával üdvözölte, 80 frt folyt be egy Rozsnyón építendő ref. templom alaptőkéjére. *Zubogyon* az új paplak építése körül a hívek 405 frt értékű szekeres- és gyalogmunkát teljesítettek. *Zádorfalán* közadakozásból egy keresztelési tálcát vásároltatott 9 frtéért; a közbirtokosság egy 82 frtos kötvényt ajándékozott az egyháznak. *Szuhafőn* a közbirtokosság újlag segélyezte az egyházat 55 frittal. *Poroszlóban* azon 3000 frtot, mely egy szép torony építésére s a templom rendbehozására fordítottatott, 131 frt híján a hívek vallásos buzgalma rakta össze, a szekeres- és gyalogmunkákat is ingyen végezték. *Kelemérben* Pusko Mihály az úrasztalára egy díszes terítőt ajándékozott, isten dicsőségére gyűlt 3 frt 30 kr. *Putnokon* néhai Pongó Jánosné római kath. nő egy 30 frt értékű népbanki rászvényt hagyott az egyházra.

Kegyes adakozásokból összesen begyűlt, a dísz tárgyakon kívül, 10,572 frt 76 kr.

b) Építkezések:

Harmacon 4 új ablak készült a paplakra 20 frt költséggel. *Martonfalán* a templomban a karzatok, a székek eleje s vége és a szószék befestettek 25 frt 40 kr kiadással. *Feledben* az iskola kitaroztatott 60 frt költséggel, *G.-Kisfaludban* az egyházi épületek ugyancsak 60 frt értékig reparáltattak. *Serkében* a paplakon, iskolán és templomon 124 frt 67 kr értékű javítások eszközöltettek. *Simoniban* igen díszes iskola építettett, mely 2474 frt 77 krba került a szekeres- és gyalogmunkákon kívül. Ezenkívül egy alkalmas káplán-szoba is épült, melyre 138 frt költetett el. Az ingyen teljesített közmunkák értéke 575 frt. *Rimaszombatban* az újonnan vett emeletes paplak 600 forint költséggel díszes rendbe hozatott. *Balogon* a paplakon nagyobb újítás tétetett 303 frt 78 kr kiadással; az iskola körül szintén tétettek javítások 88 frt 20 kr költséggel. *Bátkában* a paplak melléképületeinek rendbehozására 80 frt fordítottatott. *Radnóthban* a tanítói lakhoz kamara és istálló építettett 290 frt költséggel. *Rimaszécsben* a paplak célszerűen átalakítottatott, káplán-szobával ellátatott, a melléképületek rendbehozattak; ezen

építkezés 1201 frtba került a nép ingyen munkáján kívül. *Recskén* az iskolai kút hozatott rendbe 25 frt kiadással. *Tornallyán* épületjavításokra 50 frt fordított. *Kálosán* templom, torony épül, már mindkettő tető alatt van; eddig mintegy 2000 frt költetett rá, a hívek sok munkáján kívül; az iskola javítása is eszközöltetett 20 frt költséggel. *Vályban* a templom bezindelyeztetett (nem lett feltüntetve a ráfordított költség). *Pelsőcön* a parókián, fi- és leányiskolában egy-egy 85 frt értékű porosz kályha állíttatott be. *Vígtelek* 120 frtért egy darab szántóföldet vett. *Berzétén* a templom belülről igen izletesen kifestetett, kívülről úgy ez, mint a torony teljesen kijavított, a kőkerítések, toronyóra rendbehozattak 825 frt kiadással. *Rudnán* egy 135 frtos kis harang öntetett. *Horkán* a templom kicsinosított, a paplak szobái újonnan deszkáztattak, a kút átalakított 153 frt 57 kr kiadással. *Zubogyon* igen díszes és célszerű paplak építtetett, mely a hívek szekeres- és kézi-munkáján kívül — melynek értéke 405 frt — 2432 frt 76 krba került, a templom rendbehozásával együtt. *Alsó-Szuhán* az iskola célszerű székekkel láttatott el 22 frtért. *Poszobán* díszes torony építtetett s a templom kijavított 3000 frt költséggel. Ezenkívül a hívek ingyen végezték a tetemes, szekeres- és gyalog-munkákat. *Héthben* az egyházi épületek javítottak 155 frt költséggel.

Az építkezésekre fordított összeg 15,264 frt 17 kr.

VII. A tornai egyházmegyében.

a) Adakozások:

Bódva-Lenkén Szobonya Kálmán szegedi lakos, a templom ablakainak rendbehozására 2 frtot adott. *Bódva-Vendégiben* isten dicsőségére egyesek adakoztak 5 frtot. *Zsarnón* Csík András és neje Kolozs Erzsébet az úrasztalára egy selyem-kendőt ajándékozott; nagyságos Koós József úr, zsarnói r. kath. földbirtokos, kinek egyházunk iránt tanúsított adakozását évenként tapasztaljuk, a zsarnói iskola alatt levő pincét saját költségén alag-csőveztetette. *Torna-Újfaluban* a hívek 13 frtot raktak össze a templom kideszkázása költségeire. *Almásán* a hívek a templomi székek javítására 37 frtot adakoztak. *Horkán* egyesek 10 frtot adakoztak egyházi célokra. A *perkupai* egyháznak Hermán János dobódeli lakos 2 frtot ajándékozott. *Szinben* özv. Izsó Istvánné az úrasztalára egy terítőt ajándékozott 7 frt értékben; Kovács Pálné pedig a szószéket vonatta be 10 frt értékű borítékkal. *Szölös-Ardóban* Bene József 100 frtot, a többi egyháztagok összesen 160 frtot ajánlottak fel az egyház felségelésére. *Szilicén* Várady Lajosné az úrasztalára egy díszes terítőt ajándékozott, s az úrasztalát egy értékes asztallal cserélte ki; idősb Máté Bénéiaminné a templomi szószéket új terítővel látta el.

b) Építkezések:

Komjátiban a templom és iskola újra fedetett 212 frt 79 kr költséggel; a templom kideszkáztatott 26 frt 10 kr költséggel. *Szilason* a tanítói lak zsindelezetett 181 frt 25 kr értékben. *Bódva-Vendégi* a templom és paplak kerítését rendbeszedette 52 frt 15 kr erejéig. A *húdvég-ardói* leányegyház az iskolánál építkezett 33 frtig. A *torna-újfalusi* leányegyház a templomát kideszkáztatta 34 frt költséggel. *Görgön* a faiskola-kert bekerítettett 44 frt 5 kr-, a tanítói lak konyhája beholtoztatott 32 frt költséggel. A *körtvélyesi* egyház építkezett 120 frt 88 kr erejéig. *Perkupán* a papi és tanítói lak gazdasági épületeinél építkezés eszközöltetett 100 frt 30 kr költséggel.

VIII. Az ungi egyházmegyében.

a) Adakozások:

Iskében Popéj János Amerikából az egyháznak 5 frtot és az úrasztalára egy selyem-kendőt küldött. *Bajánházán* offera címen 43 frt. *Kuposon* a templom kijavítására, az egyháztagok kivetés útján 1447 frtot szedtek be. *Beésben* 65 köből gabonával magtár alakult. *Csicserben* azon ezüst-kehely, melyet az ungi egyházmegye néhai Szabó András esperesnek 25 éves jubileuma alkalmából adott, úrasztali kehely gyanánt az egyháznak ajándékozott. *Veskócon* Kovács Erzsébet egy saját kötésű kendőt úrasztalára. *Tarnócon* isten dicsőségére 90 krt. *Minaj* kivetés útján harangra 85 frt 91 krt; Gere András 13 frt 10 krt; többen 10 frt 50 krt s egy úrasztali kelyhet. *Ungváron* dr. Lévy Józsefné, szül. Porhajos Irma úrnő, két drb belől aranyozott, ezüst úrasztali kelyhet adományozott. *K.-L.-Helmecen* a hívektől kivetés útján építésre begyűlt 117 frt; hárman adtak 32 frt 16 krt. *N.-Geöcön* id. Kára Péterné és Kára Sándor úrasztalára egy-egy kendőt, 26-an az úrvacsorához szükségelt bort — 26 frt — adták; egy magát megnevezni nem akaró 2 frt 50 krt. *K.-Geöcön* Kovács László 60 krt, László Juliánna úrasztalára egy fehér atlasz, aranyozott rojtú kendőt. *Ráiban* többen 8 frtot. Demes Zsuzsánna 6 frt értékű, kék selyem-kendőt. *Szürthében* többen 21 frt 30 krt, Katkó Ferencné kék színű habos selyem-kendőt, N. N. egy sötétzöld posztó-kendőt. *Szeretván* offera 14 frt 80 kr. *Pályinban* Varjasi János Amerikából templomépítési alaphoz küldött 50 frtot; offera címen gyűlt 28 frt 90 kr. *Solymoson* offera 33 frt. *Lucskán* Kormos Béláné úrnő kezdeményezésére egy arannyal átszőtt úrasztali bársony terítő, értéke 125 frt. Ehez járultak: Kormos Béla 10 frttal, Szabó Győző 10 frttal, Patay Gyula és neje 30 frttal,

özv. Szatmáry Király Pálné 10 frttal, Szórát János 5 frttal, Csuha Mihály 5 frttal, Köröskényi Béla 15 frttal, Köröskényi Elek 10 frttal, Fekete Béláné 2 frttal, Stépán Gábor 5 frttal, Felföldy Gyula 10 frttal, Tomesányi László 16 frt 48 krral. Offera címen befolyt 80 frt. *F. Reviscsén* Munkácsy Jolán tanítóné 2 frtot, Hudák Borbála 3 frt 50 kr értékű úrasztali kendőt; offera címen gyűlt 62 frt. *Jenkén* kassai lakos, jenkei birtokos, T. Pongrácz Gyula, a következő úrasztali készleteket ajándékozta: egy kovácsolt ezüsből készült keresztelő-medencét, ehhez egy aranyozott ezüst poharat, egy ezüst és aranyból készült úrasztali kelyhet, egy ezüstözött bortartó kupát, összesen 400 frt értékben; Tomesányi Gyula 13 frtot. Offera 87 frt 52 kr. *Zaharon* úrasztali abroszt Jószainé, Jószai György Amerikából egy kék földű selyem-kendőt. Offera 55 frt 33 krt. *Pinkócon* offera 10 frt. *Bező* építkezésekre telkenkint 12 frtot. Offera 60 frtot. *Palágyon* egyesek adakoztak 24 frtot. *Botfalván* Amerikából ketten 7 frtot. *Pallón* Magyar Elek, Csabináné, Szakálné 1 — 1 frtot = 3 frtot. *Nyarád* isten dicsőségére 34 frtot. *Szelmencen* egyesek 3 frtot. *Ptruksán* egyesek 14 frtot. *Palágyinak* a közoktatási minisztérium tanszereket adott 35 frt értékben. *Gálocsnak* néhai Gulácsy Károly végrendeletileg hagyott templomépítési alapul 40 hold legelőt s parokhiai épületek fentartására 5 hold erdőt. *Botfalán* a szó- és pap-szék zöld szőrszövettel ajándékol bevonatott s egy úrasztali abrosz adományoztatott. *Nyarádban* úrasztali kendők s szőszék-terítő ajándékozottatott 23 frt értékben. *Salamonban* isten dicsőségére többen 15 frt 90 krt; közmunkával szereztek 127 frt 80 krt. 1 kázmér és 1 sárga selyem-kendő. *Záhonyban* adományoztak 103 frt 70 krt, közmunkából befolyt 93 frt 73 kr. *Csap* isten dicsőségére 33 frt 40 krt. *Ásvány* isten dicsőségére 12 frtot. *Eszeny* isten dicsőségére 2 frtot; közmunkával szereztek 1533 frtot. Közbirtokosoktól befolyt 237 frt. Úrasztalára 1 selyem-kendőt. *Ágtelken* az úrvacsorához kenyér adatott 6-szor, bor 2-szer.

b) Építkezések:

Csicserben iskola-fundusul — a jelenleginek szomszédjában — 2112 □-öl beltelek vétetett 2600 frtéért. Ezen vételnél az eladó, Weinberger Albert ungvári lakos, csicseri birtokos, a tulajdonképi utolsó árból, 2800 frtból, a szent célra való tekintetből, 200 frtot elengedett, illetőleg ennyivel adta olcsóbban, mint magán-egyénnek adta volna. *Iske* a tervben levő templomépítéshez 100 frt árú követ vett. *Mokcsában* Barkóczy József 5000 rájogot adott az egyháznak építkezésre. *Csepely* magtárának belső berendezése- és tornácaért 90 frt 23 krt fizetett. *Beésben* paplak-zsindelyezés 114 frt 50 kr.

Mokesóban istálló, szekérszín építése 500 frt. *Veskócon*, a tanítói lakon épített istálló, szekérszín költsége 160 frtot tesz. *Bajánházán* a templomjavítás az egyház tagjainak 216 frtba, a Horváth M.-féle alpból nyert 100 frt segélylyel 316 frtba került. *Ungvár* épített 785 frtig. *Tarnóc* iskolát javított 50 frt erejéig. *N.-Geőc* templomot fedett 200 frt költségen. Iskolai szerekre 13 frtot, iskola-javításra 30 frtot költött. *K.-Geőc* templomát fedette 700 frtért. *Lucska* épületjavításokért 60 frtot fizetett. *Zahar* a tanítói lakon kőkutat építtetett 40 frt 64 krért. *Pinkóc* kőkútért 50-, javításokért 30 frtot fizetett. *Botfalva* templom-kerítésre 64 frtot költött. *Palló* tornyot épített 225 frt, kerítést 12 frt értékig. *Nyarád* istállót épített 415 frt erejéig. *Szelmenc* csűr építésére 88 frtot költött. *Ptruksa* kerített 50 frt költséggel. *Vajkóc* épületjavítást rendezett 20 frtig. *Csap* csűrre s magtár-épületre 127 frt 10 krt költött. *Ásvány* templomának fedéseért 100 frtot fizetett.

* *
*

Egyetemes ev. ref. egyházunknak legújabb s mondhatni legjótékonyabb intézménye — mely szinte közadakozáson alapszik — az 1888. évről bizonyos, már a konvent által is constatált csökkenést mutat fel. E csökkenés az öt egyházkerületben körülbelül 15,000 forintra tehető; de ez csak ideiglenes hanyatlásnak tekinthető. Egyházkerületünkben, az említett évben, a hozzám betérjesztett főtabel-lák szerint aláíratott:

1. Abaujmegyében	1713 f. 95 kr.	Befizettetett	152 f. 55 kr.
2. Alsóborsodban .	2589 f. 27 kr.	„	2045 f. 37 kr.
3. Felsőborsodban	1150 f. 54 kr.	„	1150 f. 54 kr.
4. Gömörben . . .	1455 f. 80 kr.	„	1388 f. 20 kr.
5. Tornából . . .	489 f. 30 kr.	„	488 f. — kr.
6. Ungból	1059 f. 88 kr.	„	1049 f. 88 kr.
7. Alsózemplénből	1742 f. 65 kr.	„	666 f. 10 kr.
8. F.-Zemplénből .	778 f. 43 kr.	„	396 f. — kr.

Ajánlatott összesen 10979 f. 87 kr. Befizettetett 7336 f. 64 kr.

Hátralék: Abaujból régi	527 frt 69 kr.
Folyó hátralék	1561 frt 40 kr.
Összesen	2089 frt 09 kr.
„ Alsóborsodból régi	95 kr.
Folyó	543 frt 90 kr.
Összesen	544 frt 85 kr.

Hátrálék: Felsőborsodból semmi.	
„ Gömörből régi	6 frt 95 kr.
„ Folyó hátrálék	67 frt 60 kr.
„ Összesen	74 frt 55 kr.
„ Gömörből régi	6 frt 95 kr.
„ Folyó hátrálék	67 frt 60 kr.
„ Összesen	74 frt 55 kr.
„ Alsózemplénből régi	208 frt 30 kr.
„ Folyó hátrálék	1079 frt 55 kr.
„ Összesen	1356 frt 85 kr.
„ Ungból régi	9 frt 10 kr.
„ Folyó hátrálék	10 frt — kr.
„ Összesen	19 frt 10 kr.
„ Tornából régi	1 frt 80 kr.
„ Folyó hátrálék	1 frt 30 kr.
„ Összesen	3 frt 10 kr.
„ Felsőzemplénből hátrálék	382 frt 43 kr.

Az 1888-ik évi megajánlott összegeket összehasonlítva az 1887. évi összegekkel, kitűnik, hogy összes hátrálék 4469 frt 92 kr.

Az abauji egyházmegyéből	33 frt — krral.
Az alsóborsodi egyházmegyéből	161 frt — krral.
A felsőborsodi egyházmegyéből	49 frt 38 krral.
A gömői egyházmegyéből	82 frt — krral.
A tornai egyházmegyéből	5 frt 20 krral.
Az ungi egyházmegyéből	4 frt 05 krral.
Az alsózempléni egyházmegyéből	55 frt 15 krral.
A felsőzempléni egyházmegyéből	105 frt 05 krral.
„ Összesen	494 frt 83 krral

kevesebb ajánlatott egyházkerületünk részéről 1889-ben, mint a megelőző évben. Ha pedig azt tekintjük, hogy egyházkerületünk a közalapra való adózás első évében mit ajánlott meg, nevezetesen 13577 frt 56 krt: igen nagy lesz a különbözet.

A mi illeti azon összeget, melyet az 1888-ik évre begyűlt összegből egyházkerületünk segélyül nyert, ez következőleg áll:

Az egyházaknak segélyül adatott	4670 frt.
A lelkészeknek adatott	2880 frt.
Missioi célokra adatott	2900 frt.
„ Összesen	10450 frt,

melyből az egyházakat, lelkészeket illető összegek már kiosztattak, valamint a missioi összegből kinek-kinek kiadatott az első évnegyedre eső illeték.

E helyen van szerencsém jelenteni azt is, hogy a megelőző évi missioi illeték kiosztásáról szóló számadást időközben átvizsgáltatván, missioi bizottságunk tagjaival: ezen számadást a konventre felterjesztettem, hol az — mint a konventi jegyzőkönyvből ki fog tűnni — jóvá hagyatott. Egyébiránt a teljes számadás, a konvent határozata szerint, vissza fog küldetni az egyházkerületre, s akkor be fogom terjeszteni.

A másnemű segélyek — mint az államsegély, Baldácsy-alapítvány, Tolcsvai Nagy Gedeon-féle alapítvány, hollandi, szűkösí s papi özvegyárvatári segélyek s illetmények — annak idejében szintén kiosztattak; az államsegélyről szóló, valamint a Baldácsy-alapítvánnyól szóló számadások jelen gyűlésünkre beterjesztetnek.

Egyházi és iskolai statisztikai adatokra, amennyiben minden egyházmegyéből hozzám nem adattak be, kiterjeszkedni nem kívánok; úgysis az egyházi adatok, legközelebb kiadott egyházkerületi névtárunkban benfoglaltatnak; az iskolaiakról pedig az egyházkerületi tanügyi bizottság fog majd tüzetes előterjesztést tenni. A lelkészi, tanítói változások, halálozások esetenként úgysis jelentetnek az egyházmegyék által, s jegyzőkönyvünkben úgy a változásokról, mint a halálozási esetekről külön pontokban emlékezünk meg.

A mi a hivatalos körömet közvetlen illető dolgokat illeti, azokról kívánok még lehető rövidséggel előterjesztést tenni.

A mult 1888-ik évben püspöki egyházlátogatást nem végezhettem, közbejött körülmények miatt. Komoly elhatározásom azonban a legközelebbi hónapban — ha Isten éltet — meglátogatni a tornai egyházmegyebeli egyházakat; őszszel majd az abauji egyházak egy részét, amennyiben az idő s más mellőzhetlen hivatalos teendők engedik; hosszú időre egyfolytában távozni a hivataltól, a közügyekre nézve hátrányos, amennyiben minden napnak meg vannak teendői, azoknak elintézését nincs kire bíznom; 2037. számmal zártam le mult 1888-ik évi naplómát, mindezeket levelezés útján kellett elintéznem; 253 miniszteri rendelet jött hozzám egyházi, iskolai, házassági és katonai ügyekben; számos rendeletek megyei közigazgatási bizottságoktól, katonai hatóságoktól; tanfelügyelői, adófelügyelői, törvényszéki megkeresések számos ügyben adtak dolgot; mindezeknek kellő időben igyekeztem elegettenni, s egyházi ügyeink előnyére elintézni.

Házassági ügyben dispensatiot eszközöltem 33 esetben: díjnélkülit 19-et, díjfizetés mellett 14-et, mely díjak azon egyházak közt, melyekben az illető házaspárok laktak, következőleg adattak ki: a *szinai* egyháznak 10, *gagybátori* egyháznak 10, *Miskolcraól* az egyházkerületi főleánynövedének 10, *Csomonyának* 10, *mádi* egyháznak

10, *májinkai* egyháznak 10, *balogi* egyháznak 10, *garbóc-bogdányi* egyháznak 15, *nagy-kövesdi* egyháznak 20, *aszalói* egyháznak 10, *szirmai* egyháznak 10, *zsadányi* egyháznak 10, a *rimaszombati* egyesült prot. gimnázium tanári nyugdíjintézetének 15, *kis-azari* egyháznak 10 frt; összesen 165 frt.

Legfelsőbb segélyt eszközöltem ő császári és apostoli kir. felsége magánpénztárából 12 egyház részére: a *legenyei* egyház részére 100, a *damaki* egyháznak 200, *kondói* egyháznak 100, *alsó-lánci* egyháznak 100, *hernád-kaki* egyháznak 200, *legyes bényei* egyháznak 100, *szendrő-ládi* egyháznak 100, *alsó-bereckii* egyháznak 100, *simonii* egyháznak 100, *garbóc-bogányi* egyháznak 100, *felső-nyárádi* egyháznak 100, *tornyos németii* egyházak 200; összesen 1500 frtot.

Hivatalos kötelességem lévén az egyházkerület pénzügyei felett örködni: az ezzel járó teendőimet igyekeztem híven elvégezni; időnkint megtartottam a pénzügyi választmány üléseit s intézkedtünk a kamatra kiadandó pénzek biztos elhelyezéséről; a pénztárt megvizsgáltam s vizsgáltattam, az egyházkerületi számverőszéket megtartva, a számadásokat megvizsgáltuk, s minden tekintetben kifogástalannak találván, az arról szóló jegyzőkönyvet beterjeszttem, s a pénztárnokot a számadás terhe alól felmentendőnek ajánlom a választmánynyal együtt.

Kötelességem lévén továbbá a lelkészi vizsgákon jelen lenni s elnökölni: mindkét lelkészi vizsgát, az e végre szervezett bizottsággal együtt, megtartottuk; minő eredménnyel? arról a múlt szeptemberben Szikszón tartott egyházkerületi gyűlésünk jegyzőkönyvének 24-ik pontja szól.

Múlt évi tavaszi gyűlésünkön, a konventi tárgyak előterjesztése alkalmával, kikerülvén figyelmünket a konventi tagok újra választása iránti intézkedés, időközben felhívtam az egyházmegyéket a választás megejtésére és első szavazásnál oly szerencsésen csoportosultak a szavazatok, hogy volt képviselőink általános szavazattöbbséggel mindnyájan megválasztottak; az erről szóló bizottsági jegyzőkönyv tárgysorozat rendjén elő fog terjesztetni. Egyházkerületünk a legközelebb március 21-én s több napon tartott konventen törvényesen lett képviselve a megválasztott tagok által. A konventi jegyzőkönyvnek általában az egyházkerületeket illető pontjai, a csak tegnap megérkezett konventi jegyzőkönyvben előterjesztetnek.

Örvendetes tudomásul jelenthetem, hogy a tervezett *Protestáns Irodalmi Társaság*, a fenforgott ellentétek kiegyenlítése után, teljesen megalakult, s működését mielőbb megkezdi.

Szinte örvendetes tudomásul szolgálhat azon körülmény is, hogy a múlt évben egyházkerületünk egyházaiban nem fordult elő oly sok tüzeset; dacára ennek, 12 esetnél kártérítési összegben kifizetett a biztosító-intézet 5134 frt 41 krt.

Fő- és középiskoláinkról szólok még röviden. Ezekben is úgy a tanítás, tanulás jó eredményéről, mint a tanuló növendékek erkölcsi jómagaviseletéről tehetek tanubizonyosságot. A tanulók létszáma csekély különbséggel majdnem az, a mi a megelőző iskolai évben volt. Leginkább leánynevelő-intézetünk mutatja a növendékek szaporodását, úgy, hogy erre nézve kívánatos volna, ha tápintézetünket bővíthetnénk; 7 növendékkal így is többet vettünk fel az intézetbe, mint programmunk engedte volna. Bizton mondhatjuk, hogyha helyünk volna, a tápintézetben levők számát megkétszerezhetnők; a létszám a felsőbb 4 osztályban 125.

Középiskoláinkat illetőleg, két tárgyra hívom fel tisztelettel a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés becses figyelmét: egyik a tankerületi főigazgatók iskolalátogatása alkalmával tartatni rendelt értekezletre vonatkozó határozata a konventnek; másik a nagymélt. közoktatási miniszter úr rendelete, mely az érettségi vizsgáknál hitfelekezetünk részéről alkalmazott bizottsági tagoktól a szavazatot s a vizsgákra való befolyást megvonja. Mindkét ügy tisztázása régóta húzódik; végre megállapodásra kell jutnunk mindkettőnél, hogy *vitára többé* okot ne adjon.

Azzal végzem egyházi életünket s ennek közigazgatási ügyeit érintő jelentésemet, hogy a lefolyt egyházi év azon évek közé sorozható, melyekről azt mondhatjuk el: hála a gondviselésnek, — elismerés a közügyek élén álló buzgó férfiaknak — ez év nem mult el ránk nézve jó eredmény nélkül! mit az egyházi közigazgatás élén álló esperes és gondnok uraknak s lelkészeink buzgóságának *köszönhetünk*.

Az itt közlött, történeti jelentőségű előterjesztésben, főtisztelendő püspök úr, emelkedett lélekkel emlékeztet meg magyar protestáns egyházunk közel száz éves, egyik nagyfontosságú mozzanatáról, nevezetesen az 1790/1-iki, protestáns egyháztársadalmi jogainkat és annyi keserű hányattatások után, méltányos érdekeinket biztosító országos törvények keletkezéséről: az általa ez alkalommal összekötetésben tett indítványhoz képest is, egyházkerületi közgyűlésünk, abbeli meggyőződésének és óhajtásának adott egyhangúlag kifejezést, hogy egyházkerületünk, egyrésztől indítson meg, az egyetemes protestáns egyház körében szélesebb mozgalmat az iránt, hogy e reánk nézve annyi felemelő és bizonyára hálás emlékeket és őszinte örömrészeket keltő történeti mozzanat, méltán megillető kegyeletes visszaemlékezések által eleveníttessék fel protestáns egyházközönségünk tagjainak lelkében; másrésztől az említett törvények életbeléptetésének

százéves fordulópontját, határpontnak tekintvén arra nézve, hogy amidőn annak határdombján multunk változatos és tanulságos eseményeire visszatekintünk, egy-szersmind komoly megfontolás alá vegyük: melyek azok a további teendők, a melyeket, épen ezen törvények alapján és azok szellemében, egyháztársadalmi életünk továbbfejlesztésében megindítanunk kötelességünk; a miért is egyházkerületi gyűlésünk elhatározza, hogy az itt jelzett célok elérésére szükséges előintézkedések megtétele végett, egy bizottságot fog kinevezni, a mely az itt jelzett gondolatokat bővebb és behatóbb megfontolás tárgyává tevén, ezekre vonatkozólag egy kimerítő emlékiratot fog terjeszteni legközelebbi egyházkerületi közgyűlésünk elé.

E bizottságot alkotó tagok ajánlására, *Bernáth Elemér*, egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: *Fejes István*, *Szinyei Gerzson* és *Mitrovics Gyula* kérettek fel; jelentésök ez ügyben, még a jelen gyűlés tartama alatt bevértván.

6. Elnöklő püspök úr, felemlítvén azon mozgalmat, a mely köz-tudomás szerint, a *Károli Gáspár*, mint biblia-fordító emlékének megörökítése céljából, az egyházi sajtó terén ez idő szerint megindította, s előadván, ezzel összeköttetésben azt is, hogy e tárgyban azon tapasztalatra jutott, melyszerint a közhangulat egyházkerületünket tartja elsősorban hivatottnak arra, hogy a közérdeklődést minél nagyobb mértékben kifejleszsze és a magasztos kegyeletes cél elérése végett termékenynyé tegye, már csak azon oknál fogva is, mert a nagy férfiú a mi egyházkerületünk körében fejtette ki örökbecsű munkálkodását: épen ezekre való tekintetből, a sárospataki vallás- és egytudományi szak tanárait hívta fel arra, hogy ez egész ügyre vonatkozólag adjanak véleményes előterjesztést jelen egyházkerületi közgyűlésünk elé. Az említett tanári kar eleget tevén a hozzá intézett felhívásnak, a következő tervezetet nyújtotta be:

Főtisztelendő püspök úr, folyó évi május hó 3-án kelt hivatalos levelében arra hívta fel vallás- és egyháztudományi karunkat, hogy — mivel a hazai protestáns közvélemény a tisztáninni ev. ref. egyházkerületet kívánja a *Károli-émlék és alap* ügyében hírlapilag indított mozgalom központjának és irányozójának tekinteni — adjunk véleményes javaslatot arra nézve: *mily módon lehetne legillendőbben leróvni tiszteletünket, immár csaknem teljes három század óta használt biblíánk fordítója iránt, és mit kellene tennünk avégből, hogy a tisztelet*

kifejezése úgy a hazai prot. egyházak egyeteméhez, mint a nagyemlékü férfiu nevéhez és művéhez teljesen méltó legyen. . . . ?

Mély tisztelettel a felhívásban nyilatkozó bizodalom iránt, a következőkben van szerencsénk véleményes javaslatunkat felterjeszteni :

Mindenekelőtt sietünk megjegyezni, hogy lelkesült örömmel látjuk a már eddigelé nyilvánosságra jutott jelekből is azt, hogy hazai protestáns egyházaink egyetemlegesen is készek áldozatot hozni egy igénytelen szellemi munkás emlékének, a ki — mint maga írja — *a kegyelmes istennek jó kedvéből s egy néhány nevezetes jámbor, istenfélő nagyságos uraknak intések, törekedések és költségek által, . . . nemkülönbén egy néhány jámbor tudós atyafiak segítségével lett a jobbak által sajnosan nélkülözött teljes szentírásnak első magyar fordítójává.* Ma már hozzátöhetjük azt is, hogy olyan ritka szerencsével, hogy miként Luther a németeknél, úgy ő itt, magyar hazánkban, nemcsak 300 éven át fel tudta magát tartani az irigykedő ellenségnek ismétlődő támadásai dacára is, hanem emellett egész vallásos és egyházi irodalmunkra s általában nemzeti nyelvünkre, sőt különösen népünk beszédmódjára és észjárására is, olyan mélységes hatást tudott gyakorolni, hogy megérdemli tőlünk, úgy is mint prot. felekezetektől, úgy is mint magyaroktól, a tiszteletnek legnagyobb mértékét, a melylyel — szerény viszonyaik között — legjobbjainknak adózhatunk; megérdemli, hogy nevét a késő századok gyermekei előtt is, mennél feledhetetlenebbé s emlékezetét mennél áldásosabbá tenni komoly kötelességünknek ismerjük.

Igy gondolkozáván a Károli Gáspár biblia-fordítói érdeméről s művének hatásáról: egészen helyesnek tartjuk — részünkről — azt az utat, a melyen a mozgalom kezdeményezői elindultak. Helyesnek, mivel szerintünk is pótolhatatlan mulasztás volna az, ha a Károli-biblia 300-ados évfordulójában kínákozó jó alkalmat, a testvér prot. felekezetek megragadni és kihasználni késedelmeseknek bizonyulnának. Károli Gáspár — mint biblia-fordító — nem csupán egyik vagy másik prot. felekezeté, hanem — szerintünk s a történelem tanuskodása szerint is — a hazai prot. felekezetek összeségeé; így tehát művének 300-ados élete felett is közös örömben és közös áldozatokban illik és kell a prot. felekezeteknek összecolvadniok.

Helyesnek ismerjük el *általában* azokat a célokat is, a melyeket a mozgalom kezdeményezői a közös protestáns felbuzdulás elé a Károli nevének megtisztelése végett kitűztek. Nevezetesen: mi is úgy vélekedünk, hogy nem elég bibliánk 300-ados évfordulóját csupán egy márvány-, gránit-, vas- vagy bronz-szoborral, vagy akármely másfajta emlékjel felállításával megünnepelnünk; jóllehet ez sem nélkülözhető; hanem, hogy ünneplésünk hatása kőnél, vasnál, bronznál sat. maradóbb legyen: arra kell — szerintünk is — mindennél inkább töre-

kednünk, hogy egy *tekintélyes Károli-alapot* létesítsünk, a mely kamatai által protestáns irodalmi célok segélyezésére szolgálván, amellett, hogy kívánatos lendületet hozhatna lassú fejlődésű irodalmunkba, egyúttal szaporítná is a prot. felekezetek között, az újabban örvendetésen jelentkező összekötő kapcsok számát.

Mindkét említett ok sokkal fontosabb, semhogy azt magyarázni akarnók azok előtt, a kik az irodalomban és az egyesülésben nyilatkozó hatalom becsét s erejét ismerni hivatva vannak. Egy körülményre azonban fel kell hívnunk — *a Károli-alap mellett való buzgólkodásunk igazolásául* — a főtiszteletű egyházkerület nagybecsű figyelmét. Arra t. i., hogy azokat a régi idöket, a melyekben — Károli szerint is — *nevezetes jámbor, istenfélő urak intésére és költsége által* kiváló irodalmi termékek láttak világot, az újabb kor demokratikus áramlata eltemette; miért is nekünk, maroknyi magyar protesánsoknak — ha irodalmilag is élni és haladni kívánunk — az ezerek, sőt milliók filléreinek összehordása által kell a régi idök nagyjainak fejedelmi bőkezűségét, úgy-ahogy kipótolnunk, a mire a Károli-biblia 300-ados évfordulója a legkedvezőbb alkalom; csak tudnunk és akarnunk kell azt értékesíteni.

Tisztoletreméltónak s teljesítendőnek véljük azt a kívánságot is, a mely a *Károli Gáspár* életrajzának megírását és terjesztését sürgeti; mert egy jól készített élet- és korrajz már magában is nevezetes irodalmi emlék-oszlop a kidölt jelesek sírján és babérkoszorú annak halántékain.

De helyesnek tartjuk — végre — a közvéleménynek a tiszánineni ev. ref. egyházkerület iránt nyilvánuló óhajtását is, a mely szerint töle várják a megindult mozgalomnak határozott mederbe való terelését s öt jelölik ki — mint helyzeténél fogva legilletékesebbet — *a házigazda és rendező* szerepére. Ez óhajtás teljesítése — nézetünk szerint — nem lesz kellemetlen teher egyházkerületünkre, a mely a nagy célok iránt való munkás lelkesedésben sohasem szokott az elsők közül hiányozni.

A mondottak alapján tisztelettel javasoljuk, hogy:

1. A tiszánineni ev. ref. egyházkerület hódoljon meg a közvélemény megtisztelő óhajtása előtt s fogadja el *a Károli-jubilaem rendezői és házigazdai tiszttét*. Mint ilyen:

2. intézzen lelkesítő *felhívást* a hazai protestáns felekezetekhez; ezekben a kerületek, megyék, községek előljáróihoz, egyes világi nagyjainkhoz, a kerület képviselőinek, t. i. püspökünknek és főgondnokunknak aláírásával.

3. Alakítson — felkérés útján — egy *végrehajtó-bizottságot*, a különböző kerületek püspökeiből, főgondnokaiból (ide értve az ágostai evangélikusok egyetemes főfelügyelőjét is), egyéb kitünőségeiből; az abauji ev. ref. egyházmegye elnökeiből, a gönci ev. ref. egyházköz-

ségnek s a Göncöz közelebb eső ágostai evang. egyházközségeknek befolyásosabb tagjaiból. Elnökül — önként érthetőleg — a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület elnökei szerepelnének.

Ez a bizottság lenne hivatva:

a) A megindult mozgalomnak minél gyümölcsözőbbé tételére; bevonván abba a különböző néprétegeket s a napi, heti és különösen a protestáns egyházi sajtó pártfogó érdeklődését.

b) A Göncön felállítandó emlék és az arra szükséges felirat megkészítésére s az emlék helyének meghatározására.

Szerintünk az *emlék*-jel egy gránit obeliszk lehetne, nem lévén — tudunkkal — Károli Gáspárnak semmiféle arcképe; a hely pedig Göncnek valamely alkalmasnak mutatkozó tere; miután a Károli Gáspár hamvai (a melyek legtöbb valószínűséggel a jelenlegi római kath. templomnak bejárat nélküli kriptájában pihennek, vagy esetleg szét is szóráttak) meg nem jelölhetők.

c) Feledata volna a végrehajtó-bizottságnak az ünnepély előkészítése és rendezése is; mi végből:

d) két albizottság szakíttatnék ki belőle, t. i. egy az emlék készítése végett, másik az ünnepély előkészítése s rendezése végett. Utóbbi leginkább a Göncöz közelebb lakó egyénekből alakíttatnék; előbbit pedig a fővárosnak s vidékének nevezetesebb protestánsai képezhetnék.

4. Határozza meg a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület — mint gazda és rendező — a begyűlendő pénz kezelőjét, kezelésének helyét és módját. Legjobbnak vélnők, ha egyházkerületünknek ismeretes buzgóságú és pontosságú pénztárnoka szíveskednék ezt a terhet az ügy iránt való szeretetből elvállalni; a pénzt valamelyik takarékpénztárban Miskolcon helyezvén el ideiglenesen.

5. Hirdessen a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület s illetőleg a végrehajtó-bizottság *pályázatot a Károli Gáspár élet- és jellemrajzá-
nak, biblia-fordító érdemeinek s egész hatásának feltüntetése végett*, 500 forint tiszteletdíj mellett s ha záros határidő alatt megbízható pályázók nem jelentkeznének: akkor készíttesse meg a javasolt művet *megbízás útján*. A beérkezendő mű s illetőleg művek megbíralására a *Prot. Irodalmi Társaság* kéressék fel.

A pályanyertes vagy megbízás útján készített mű a begyűlendő alap terhére volna kinyomatandó, s az ünnepélyen megbízottak által, azonkívül pedig könyvárúsi uton, vagy — ha kivihető — az *angol kiadású tractatusokkal együtt*, a tractatusokat kiadó és terjesztő társaság colporteurjei által volna elárúsítandó. Súlyt fektetnénk részünkről a kérdéses mű csinos kiállítására és arra, hogy a Károli-biblia nevezetesebb kiadásaiából egy-egy lapnyi hű másolat (fac simile) is foglaltatnék abban. Az ilyen fajta s talán még másnemű illustratiók is nagyban emelnék a mű becsét, s alkalmatossá tennék azt úri asztalok díszéül

és kiosztandó jutalomkönyv gyanánt a közép- és felsőbb iskolák növendékei számára; a mi szintén nem kicsinyelhető módja volna a Károli-név emlékezetben tartásának. Kívánatosnak tartjuk: a Károli élet- és jellemrajz népszerűsítését és annak népiskolai jutalomkönyvek gyanánt való osztogatását is. A nyomtatandó művek a Károli-alap tulajdonai maradnak.

6. Javasoljuk továbbá, hogy a *Károli alap kamataiból időnkint, például 3, 5 vagy 10 évi időközben, a tőke nagyságához és a prot. irodalmi viszonyokhoz képest, a theologiai irodalom bármely szakát képviselő, a szaktudomány azon időbeli fejlettségét visszatükröző legjellegesebb, de mindig csak magyarul elvű mű jutalmaztassék.*

Javaslatunk mellett szükségesnek tartjuk felemlíteni azt, hogy a *Prot. Irodalmi Társaság* a szorosabb értelemben vett theologiai irodalom művelését — általánosan tudva lévő tekintetek miatt — kihagyta munkaprogramjából; holott pedig annak fejlődése vagy elmaradása iránt, teljességgel nem lehet közönyösen viselkednie prot. egyházunk egyetemének; sőt az efajta irodalom művelőinek szerény anyagi viszonyai miatt, áldozatokkal is elő kellene segítenie ez irodalmi ág s egy magyar theologiai irodalom felvirágoztatását.

A Károli-alapból jutalmazandó theologiai művek értékének meghatározására legilletékesebbnak tartjuk részünkről a *Protestáns Irodalmi Társaságot*; miért is a *Károli-alapot, külön kezelésének kikötése mellett, a Protestáns Irodalmi Társaság rendelkezése alá bocsátandónak véleményezzük.*

7. Ugyancsak az *alap kamataiból*, amennyiben az lehetségesnek mutatkozik majd, *bibliáknak s különösen új-szövetségeknek bevásárlását* tartjuk igen hozzáillőnek a Károli emlékéhez és nevéhez. Az így beszerzett bibliák aztán — az érdeklődő lelkészek indokolt felterjesztése alapján — a legszegényebb, de vallásosan érző családoknak vagy egyeseknek osztatnának ki, ajándék gyanánt; különös tekintettel bizonyos alkalmak (ünnepek, esketés, halálózás sat.) fontosságára.

8. Megkülönböztetni kívánjuk a gönci és vizsolyi ev. ref. egyházakat, más egyházközségek felett, oly módon, hogy azok részére legalább 200—200 forint alapítvány tételét javasoljuk, a melyeknek kamatai az évváró-vizsgálatok alkalmával — készpénzben vagy jutalomkönyvekben — osztandók ki, a Károli nevének hálás emlegetése közben. Ezt a megkülönböztetést nem tartjuk szükségesnek bővebben okadatolni.

A mi, ezeken felül, a leendő jubilaris ünnepélyt illeti: annak rendezése az e célra kinevezendő bizottság feladata lesz ugyan; mindamellett, részünkről — mivel erre is fel vagyunk hívva — a következőket kívánjuk e tekintetben megjegyezni:

a) Az ünnepély 1890-ben, tehát a ránk következő évben, vala-

lyik nyári vasárnapon, leginkább pünköstit táján volna megtartandó s megtartható.

b) Az ünnepélyre az összes hazai protestáns kerületek — saját püspökeik által kibocsátandó körlevélben — hívatnak meg.

c) Az ünnepély napján vagy azt megelőző vagy követő vasárnapon, minden hazai protestáns templomban alkalmi istenítisztelet tartandó.

d) A gönci ünnepély főbb részei lehetnek: alkalmi istenítisztelet, emlékkö-leleplezés, közebed és estve népünnepély. Az istenítisztelet a templomban és a templomon kívül tartandó, s a szerepek kiosztásánál figyelem fordítandó a testvérelekezetek érdekeire. Az emlék-leleplezés alkalmi dalok, megnyitó- és emlék-beszéd mellett történhetik; az emlék-beszéd megbízás útján készítendő.

e) Úgy az istenítisztelet, mint az emlék-leleplezés közben, a sárospataki főiskolai énekharzó hívandó fel a szereplésre, s netaláni ajánkozás esetén, rész juttatandó az abauj-vidéki dalárdának is.

Ezekben van szerencsénk véleményes javaslatunkat főtisztelendő püspök úrhoz s általa a főtiszteletű egyházkerülethez felterjeszteni, mély tisztelettel ajánlván azt az elfogadásra.

Sárospatak, 1889. április 20.

A sárospataki vallás- és egyháztudományi kar nevében és megbízásából:

Radácsi György,

ez évi szakelnök.

Ez egész tervezet, átnézés és javaslattétel végett, az előbbi tárgyban kinevezett bizottsághoz tétetik át, jelentése még a jelen gyűlés ideje alatt bevértván.

7. Mult évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 33. számú pontjában, egyházkerületünk arra kérte a konventet, hogy az alsózempléni egyház kebelében lévő *bacskai* körlelkézség szervezését engedélyezvén, az erre a célra szükséges évenkénti 200 frt segélyt, a missioi pénztárból utalványozni szíveskedjék.

Erre vonatkozólag az elnökség tudatja, hogy a konvent, e kérelmet, a missioi pénztárnak ez idő szerinti túlterhelt volta miatt, nem teljesítheti; a nevezett körlelkézség segélyezése azonban a jövő évre előjegyztetett.

Tudomásul vétetik.

8. Olvastatott a mult 1888. évi *Szikszón* tartott őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 6. pontja, melyben az egyházkerületi felsőbb leánynevelő-intézet felügyelő-bizottsága felhivatott, hogy a Ferenczy Lajos által hagyományozott 3000 frtot annak idején vegye át.

Ezen határozatra vonatkozólag jelenti püspökünk, hogy a kérdéses 3000 frt jobbra kötelezvényeken alapuló, kint levő követelésekből állván: az még eddig be nem folyt.

Püspökünk ezen jelentése tudomásul vétetik, s ezen ügy a felügyelő-bizottság figyelmébe továbbra is ajánlatik.

9. Ugyanazon közgyűlésünk jegyzőkönyvének 10. számú pontjában foglalt határozat folytán, leánynevelő-intézetünk nyilvánossági joggal leendő felruházása tárgyában, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz beadott felterjesztésünkre a válasz leérkezett.

Ezen 172,669. számú leíratban, beleegyezését adja a vallás- és közoktatásügyi minisztérium abba, hogy leánynevelő-intézetünk négy felső osztálya, az 1887. évi július 7-ikén, 28,999. szám alatt kelt rendelettel kiadott szervezet értelmében, már a folyó tanévtől kezdve, másodrendű felsőbb leányiskolának neveztessek.

Tudomásul vétetik.

10. Ugyanazon közgyűlésünk jegyzőkönyvének 14-ik pontjában, ugyanezen felsőbb leánynevelő-intézetünk javára rendezendő sorsjátékról tétetvén intézkedés: e tárgyban jelenti elnöklő püspökünk, hogy az intézet felügyelő-bizottsága a sorsjáték tervezetét, a minisztériumhoz engedélyezés végett már folterjesztette; az engedély azonban még nem érkezett meg.

Tudomásul vétetik.

11. Ugyanazon közgyűlésünk jegyzőkönyvének 70. számú határozatában elrendelvén egyházkerületünk, hogy az egri egyház missioi központtá alakíttassék: útasította az alsóborsodi egyházmegyét a missio-kör alakításához szükséges adatok beszerzésére.

Ezen határozatnak elégtételvén, jelenti püspökünk, hogy sikerült az egri missio-kör részére, az egyetemes konventtől, a missio-alaphól évi 300 frt állandó segélyt kieszközölni.

Ezzel kapcsolatban olvastott az alsóborsodi egyházmegye folyó évi ápril 2—3. napjain, Kis-Tokajban tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 45. sz. pontja, melyben előadatik, hogy az egri egyház lelkészi állomása, Apostol Bertalannak Szirmára történt megválasztatása folytán, megüresedett.

Ezen egyház fentartására azonban — mint azt a két évi tapasztalat bizonyítja, mely idő alatt az egyház nemcsak folyó bevételeit s az országos közalaptól nyert 500 frtot használta el, hanem adósságot is csinált — az eddigieknél nagyobb segédeszközökre volna szükség.

Mint hogy azonban ily segédeszközökkel ez idő szerint az egyházmegye nem rendelkezik; nem tehetvén ki az egri egyházat annak,

hogy napi szükségletei fedezésére kész tőkét áldozza fel: az egyház presbyteriumának is beleegyezésével, ideiglenesen úgy intézkedett, hogy az egri egyházban, egy évre, helyettes lelkész végezze a hivatal teendőit, a lelkész-lakás egy része pedig bérbeadtván, a bérjövödelemből a terhek törlesztessenek; kimondja továbbá, hogy az egri rendes lelkésség csak úgy és azon esetre lesz feltartható, ha a konvent, a közalap pénztárából évi 500 frtot tenne folyóvá.

Egyházkerületünk a tárgyalás alatt levő határozatában már kimondván azt, hogy az egri egyház, mint fontos missio-telep, mindenáron fentartandó és missio-központtá alakítandó: az egri lelkészi állomást — melynek segédeszközei a konvent által felajánlott évi 300 frt állandó segélylyel ismét szaporodtak — feltartani kívánja; azért az alsóborsodi egyházmegye fentebbi intézkedését oly módon hagyja jóvá, hogy a már berendelt segédlelkészt, mint ideiglenes missioi lelkészt, erősíti meg, utasítván az egyházmegyét, hogy a körülmények változtával azon állomást, az egyház presbyteriumával egyetértőleg, annak idején missioi lelkésszel töltsé be.

12. Ezen ügy tárgyalása közben indítványoztatott, hogy a missio-köröknek az egyházmegyék által berendelt és jövőre berendelendő lelkészei rendes lelkészi minősítéssel látassanak el s lelkészekül fel is avattassanak, azért, hogy ezen állomásokon — a melyek betöltésénél kétségtelenül nagy óvatosságra, körültekintésre s az alkalmas egyén kellő megválasztására van szükség — az egyházmegye, mint az egyházat jórészen fentartó egyetemes egyház képviselője s az egyházi kör közvetlen felügyelője által, az egyház hívei, mint a kör másik fentartója képviselőjének meghallgatásával berendelt lelkészek állandóbban maradjanak meg s a kör ne legyen kitéve a segédlelkészek folytonos változásának; továbbá azért, hogy az ily missionariusok tekintélye annál inkább emeltessék.

Ezen indítvány elfogadtatván, az önálló missio-körök lelkészei — ha mind a két lelkészi vizsgálatot letették és így papi kvalifikációt már szereztek — *rendes lelkészeknek tekintetnek* s felavatásuk is elrendeltetik.

13. Ugyanazon közgyűlésünk jegyzőkönyvének 78. számú határozatában, visszatette a simai leányegyház és lelkésze között a lelkészi szolgálatra és ennek megfelelő díjazásra vonatkozó ügyet az alsózemléni egyházmegyéhez, a simai leányegyház híveinek meghallgatása s ennek folytán, a kifejlendőkhez képest, újabb határozathozatal végett.

Miután ezen ügyre az egyházmegyétől jelentés nem lett beadva: az egyházmegye utasíttatik, hogy e tárgyban jelentését jövő őszi közgyűlésünkre terjeszse be.

14. Ugyanazon közgyűlésünk, jegyzőkönyvében 103. szám alatt jegyzett határozatával, visszatette a felsőborsodi egyházmegyéhez a dédesi anya- és tapolcsányi társegyház között, a lelkészlak építésére vonatkozó s a tapolcsányi egyház föllebbezése folytán fölterjesztett vitás ügyet, a végett, hogy először készíttessen az építkezéshez, szakértő által szabályszerű tervezetet és költségvetést; s másodsor, hogy tekinteth véve azon körülményt, miszerint a dédesi egyház által becsatolt szakértői nyilatkozatban, egy sorfal és némi közfalak fenntarthatóknak jeleztetnek, kísértse meg a két egyház között a barátságos egyezkedést, s ha netalán nem sikerülne, hozzon a kifejlendőkhez képest új határozatot.

A felsőborsodi egyházmegye, egyházkerületünk ezen rendelkezésének eleget tévén, míg egyrésről a tervezetet és költségelőirányzatot beterjeszti; másrésről Damakon, folyó évi ápril 2—3. napjain tartott közgyűlésében, 32. sz. alatt hozott határozatával jelenti, hogy a két egyház között az egyezés nem sikerült és hogy a jelen ügyben Velezden, 1888. szeptember 4-én tartott közgyűlésében hozott 22. sz. határozatát az újonnan megtartott vizsgálat folytán is fentartja.

Miután a felterjesztett vizsgálati iratokból egyházkerületünk meggyőződött arról, hogy a dédesi lelkészlak újra építendő és annak kijavítása célhoz nem vezetne, s csak azt eredményezné, hogy néhány év múlva újabb építkezéssel fog az egyház terheltetni: elrendeli egyházkerületünk, hogy ezen lelkészlak újra építtessék, ennek költségeihez a tapolcsányi társegyház — tekintettel arra, hogy a lelkészi szolgálatot az anyaegyházzal egyenlően élvezi — felerészben járuljon, annyivalinkább, mert a folyamódásuk alapját képező egyezés a társegyházat csak az épület fenntartási költségei alól mentvén fel. az új építkezés terheit a lelkészi szolgálatban való részesülése arányában köteles viselni.

Minthogy továbbá tudomást vett egyházkerületünk az egyházmegye jelentéséből arról, hogy úgy az anya-, mint a leányegyház, a lelkészlak építésén kívül tetemes építkezéseket teljesített, illetve kénytelen jövőben teljesíteni, s hogy ezen építkezések anyagi erejét felülmulják: azon esetre, ha az egyház, illetőleg egy-

házak kimutatják, hogy a lelkészlak építéséhez a kellő anyagi áldozatot meghozták, reményt nyújt egyházkerületünk az egyháznak arra, hogy terhein kölesön, esetleg segélyezés által könnyíteni fog.

15. Ugyanazon közgyűlésünk 57. számú határozatában foglalt megbízatásához képest, a sárospataki főiskola igazgató tanácsa betervezte a párhuzamos osztályok felállítására vonatkozó jelentését, melyben hivatkozva az ezen tárgyban már az 1886. évi nyári közgyűléshez beadott kimerítő indokolására, a párhuzamos osztályok felállítását ez idő szerint sem ajánlja; amennyiben pedig szükség lenne arra, hogy a főiskolát is fentartó felekezetünkbeli híveink jogos és méltányos igényei szerint, gyermekeinknek ezen főiskolában való taníttatása biztosíttassék: felkéri egyházkerületünket, hogy változtassa meg az eddig gyakorlatban volt beírási határidőt akkép, hogy a felekezetünkbeli növendékek a szeptember havi 8 első nap helyett 4 nap alatt legyenek kötelesek magukat beírni és csak ennek eltelte után vétesenek fel a más felekezethez tartozó tanulók, ameddig azt a törvényes létszám megengedheti; hogy pedig ez intézkedés minél szélesebb körben köztudomásra jusson: utasíttassanak az egyházmegyék esperesei, hogy körleveleikben az egyházközségeknek ezen körülményt haladéknélkül tudomásukra hozzák, hogy arról a híveket a lelkészek megfelelő módon értesíthessék.

A főiskolai igazgató-tanács ezen felterjesztése tudomásul vétetvén: a benne foglalt indítvány a beírásra nézve elfogadtatik, s utasíttatnak az egyházmegyék esperesei, hogy ezen intézkedést körleveleikben a lelkészekkel tudassák.

16. Megelőző napi gyűlésünk határozata értelmében, egy bizottság abból a célból küldetvén ki, hogy tegyen javaslatot egyrésről az 179°/₁-dik évi törvények százados évfordulója alkalmából rendezendő emlékünnepep ügyét vezető, másrésről a Károli-émlék és alap ügyével foglalkozó bizottság tagjait illetőleg:

Eme bizottság javaslata folytán, az előbbi bizottság következőleg alakított meg: *Kun Bertalan*, püspök, elnök; tagjai: Kopré Ferenc, Makay Dániel, Nagy Pál, Fejes István, Béki Sámuel, Kovács Károly, Lükő Géza, Dókus Gyula, Meczner Béla, Szinyei Gerzson, Warga Lajos és Mitrovics Gyula. A Károli-émlék-bizottság tagjai pedig, *Kun Bertalan*, püspök és *Ragályi György*, felsőborsodi egyházmegyei gondnok elnökleve mellett: Debreczeni Gábor, Bornemisza József, Tóth Dániel, Fejes István, Br. Vay Béla, Lévy József, Dr.

Lengyel Endre, Debreczeni Bertalan, Szinyei Gerzson, Zsindely István, Dr. Ballagi Géza, Radácsi György, Mitrovics Gyula és az abauji egyházmegye által kinevezett bizottság tagjai; ezen egyházkerületi bizottsághoz tétetvén át, intézkedés végett, úgy azon előterjesztés, melyet a sárospataki vallás- és egyháztudományi tanári kar jelen közgyűlésünk elé terjesztett, valamint azon jegyzőkönyvi határozatok is, a melyeket a tervezett emlékünnepelely ügyében, az abauji egyházmegye legközelebb tartott közgyűlésében hozott s egyházkerületi közgyűlésünknek is bemutatott.

17. Olvastatott a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter úrnak folyó évi január 17-én, 42,758. sz. a. püspöki hivatalunkhoz intézett leírata, melyben — hivatkozva az 1888. év október 25-én, 1645. sz. a., a rimaszombati főgimnázium érettségi vizsgálat-tartása ügyében, tavaszi közgyűlésünk 44. sz. határozata értelmében tett püspöki fölterjesztésre — kijelenti, miszerint egyházkerületünknek azon intézkedését, hogy az érettségi vizsgálatokhoz az elnökön kívül 3—4 szavazó bizottsági tagot szokott kiküldeni, tudomásul nem veheti; és tekintettel az 1887. évi ápril 17-én, 36,358. sz. alatt, valamint 1888. évi október 10-én, 33,366. sz. a. kelt intézvényeiben kifejtett okokra: újból felhívja püspöki hivatalunkat, hogy a rimaszombati pártfogóságot utasítsa arra, hogy tegye még egyszer komoly megfontolás tárgyává a fenforgó esetet és vagy szállítsa le a bizottsági tagok számát egyre, ki aztán esetleg szavazna is; vagy ha szükségesnek tartja a bizottsági tagokat az eddigi számban kiküldeni, azokat a szavazás jogával ne ruházza fel.

Mint hogy úgy az 1883. évi XXX. tc. 23. §-ában — mely a felekezeti tanintézetekben tartandó érettségi vizsgák vizsgáló-bizottságáról intézkedik — világosan ki van mondva, hogy *„az érettségi vizsga az illetékes főhatóság által kirendelt férfiak elnökele alatt, esetleg más bizottsági tagok hozzájárulásával“* tartatik; továbbá: az ezen törvény alapján, az 1884. 10,288. sz. a. kiadott, egyházi főhatóságunk hozzájárulásával készített érettségi vizsgálati miniszteri utasítás 3. §-ának 3-ik kikezdésében a bizottság tagjai nemcsak elismertetnek, de fel is hatalmaztatnak arra, hogy *„az érettségi bizonyítványokat, valamint a vizsgálatnak felterjesztendő egyéb ügyíratait is aláírják“*: egyházkerületi közgyűlésünk az érettségi vizsgálatoknak eddig általa, az idézett törvény és utasítás szigorú szem előtt tartásával meghatározott módját jövőben is

is teljes mértékben fentartandónak határozza és a törvény által adott azon jogát, hogy az érettségi vizsgára elnököt és bizottsági tagokat nevez ki, ezután is gyakorolni kívánja.

A miniszteri leírat azon részére nézve pedig, mely kimondja, hogy a bizottsági tagok szavazati jogát azért óhajtja megszüntetni, mivel a gimnáziumi tanulók érettségének fokáról megbízható és minden kétségen felül álló szakszerű ítéletet hozni, vagy az ítélethozatalra döntőleg befolyani nem lehetnek hivatva azok, kik az egyes szaktárgyakkal tudományosan, rendszerint nem foglalkoztak, s a kik a paedagogia elmélete és gyakorlatában nincsenek tájékozva: teljes tisztelettel jegyzi meg egyházkerületünk, hogy mivel az idézett érettségi vizsgálati utasítás 16. §-ának 5-ik kikezdése világosan kimondja, hogy *„az írásbeli érettségi vizsgát követő értekezleten részt vehet az egész tanári kar, de szavazati joguk csak a vizsgáló-bizottság tagjainak (és nemcsak tanár tagjainak) van“*; továbbá a 25. §-ban újra az foglaltatik, hogy *„a szóbeli vizsgát követő értekezleten szótöbbséggel (tehát a bizottság minden tagjának hozzájárulásával) állapítatik meg minden tanulóra nézve az érettségi fokozat“*: az egyházkerület tanintézeteinek érettségi vizsgáinál a bizottsági tagok szavazati jogát, mint úgy a törvény, mint az utasítás által eddig is teljesen elismertet, nem adhatja fel; teljes tisztelettel jegyzi meg, hogy valamint eddig meg tudta választani azokat a férfiakat, a kik az érettség fokának megítélését megbízható pártatlansággal, a szaktanárok véleményével öszhangzólag, előzetes, beható tanulmány alapján teljesítették: úgy jövőben is legnagyobb gondot fog fordítani arra, hogy az érettségi vizsgáló-bizottság tagjai, egyedül az illető tanintézetek iránti önzetlen buzgalomból viselt ezen bizalmi állásukat, a felekezeti főhatóság ellenőrzési jogainak megóvása céljából, úgy a tanintézeteknek, mint maguknak a vizsgáló tanároknak érdekében, híven és lehető szakszerűséggel gyakorolják. És ezen intézkedését mindaddig nemcsak fenn kívánja, de törvény szerint kötelezve is van fentartani egyházkerületünk, míg az 1883. évi XXX. tc.-nek az érettségi vizsgák tartására vonatkozó 23. §-a, ugyancsak törvényhozási úton, megváltoztatni nem fog.

18. Olvastatott a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi magy. kir. minisztériumnak 1888. évi június 12-én kelt leírata, melyben tudatja, hogy I. Ferenc József, apostostoli királyunk ő felsége a *szendrőládi* ev. ref. egyházközségnek, iskolaépítésre 100 frtot; az 1888. október 8-án kelt 39,501. számú leírat szerint az *alsó-bereckii* egyházközségnek, temploma helyreállítására 100 frtot; az 1888. október 24-én kelt 42,742 sz. leírat szerint a *gömör-simoni* ev. ref. egyházközségnek, iskolaépítési célra 100 frtot; az 1888. évi október 31-én kelt 43,980. sz. leírat szerint a *garbóc-bogdányi* ev. ref. egyházközségnek, leégett temploma helyreállítására 100 frtot; az 1888. október 31-én 43,985. sz. a. kelt leírat szerint a *felső-nyárádi* egyházközségnek, leégett temploma felépítésére 100 frtot; az 1889. évi március 8-án 9995. sz. a. kelt leírat szerint a *tornyos-németii* egyháznak, temploma helyreállítására 200 frtot, legmagasabb magánpénztárából legkegyelmesebben engedélyezni méltóztatott.

Apostoli királyunk ő felségének ezen kegyadományai a leghálásabb szívvel s hódoló tisztelettel fogadtattak.

19. Ugyanazon minisztérium, 1888. szeptember 26-án, 1656. sz. a., a magyar országos központi takarékpénztár által kibocsátott $4\frac{1}{2}\%$ -os zálogleveleket a közigazgatás minden ágában biztosítékul elfogadhatóknak nyilvánította.

20. Ugyanazon minisztérium, 1888. szeptember 26-án, 1672. sz. alatt, Gr. Csáky Albinnak vallás- és közoktatásügyi miniszterre kineveztetését tudatta.

21. Ugyanazon minisztérium, 1888. október 20-án, 9733. sz. alatt felkéri az egyházkerületet, hogy minden, még életkorának 42-ik évét be nem töltött finemű halottak halálesetét a születési anyakönyv megfelelő rovatába, vagy az észrevételek közzé vezetése be a lelkészek által, mégpedig olyképen, hogy ha az elhunyt egyén születési helyén halt el, akkor a bejegyzés a halálesetnek a halottak anyakönyvébe való bevezetésével egyidejűleg és azonnal eszközöltessék; ellenkező esetben pedig az anyakönyvvezető lelkész köteles legyen a halálozási bizonyítványt 8 nap alatt a születési hely anyakönyvvezetőjének, a születési anyakönyvben való szabályszerű feljegyzés végett megküldeni.

22. Ugyanazon minisztérium, 1888. november 4-én, 36,680. sz. alatt kelt leíratában, a hazánk több részében járványos jelleggel fellépett szemcsés köthártyalobb, vagyis az úgynevezett egyiptomi szembetegség elleni óvintézkedések szigorú foganatosítására hívja fel egy-

házközségünket, és az erre vonatkozó miniszteri utasítást, az összes tan- és nevelő-intézetekkel leendő közlés végett megküldi.

23. Ugyanazon minisztérium, 1888. dec. 5-én, 49,276. sz. a. leiratában tudatja, hogy az egyházkerület részére utalványozott 1887. évi 7000 frt államsegélyről szóló felterjesztett számadást helyesnek találta.

24. Ugyanazon minisztérium, 1888. dec. 19-én, 2071. sz. a., a Mandrovics Szilárd által írt, «A szerb nép képes története» című, Bécsben, 1885-ben megjelent fűzetes munkát, mely hazánk történelmére nézve, a történeti igazsággal ellenkező, téves tanokat tartalmaz, a hazai tanintézetek és ifjúsági könyvtárak használatából szigorúan kitiltotta.

25. Ugyanazon minisztérium, folyó évi január 20-ról, 1818. sz. a. tudatja, hogy Borsodmegye tanfelügyelőjévé Hidvégi Benőt, abauj-tornamegyei segédtanfelügyelőt nevezte ki.

26. Ugyanazon minisztérium, folyó évi január 21-éről, 2862. sz. a. felhívja egyházkerületünket, hogy a birtokában levő magyar- és erdélyországi földtehermentesítési kötvények kicserélését az 1888. XXXII. tc. alapján, a «Budapesti Közlöny» folyó évi január 17-én megjelent 14-ik számában közzétett hirdetményben meghatározott módokat szerint eszközöltesse.

27. Ugyanezen minisztérium, folyó évi január 20-án, 2986. sz. a. tudatja, hogy Dr. Jeszenicei Jankovics Györgyöt abauj-tornavármegyei segédtanfelügyelővé kinevezte.

28. Ugyanazon minisztérium, folyó évi január 22-én, 48,113. sz. a. tudatja, hogy a verseci öt-osztályú városi reáliskolának az 188⁸/₉. évre; valamint a soproni Lähne-féle intézetnek az 1888—9. és 89—90. évekre a nyilvánossági jogot megadta.

29. Ugyanazon minisztérium, folyó évi január 30-án, 4519. sz. a. tudatja, hogy az állami tanító- és tanítónőképző-intézetek növendékeinek vallásos oktatása végett, egyházkerületünk által esetleg kijelölendő hitoktatók csak azon esetben kezdjék meg működésüket, ha azok a nevezett minisztériumnak idejében bejelentetvén, ellenük kifogása nem leendő.

30. Ugyanazon minisztérium, folyó évi február 9-én, 2279. sz. a., a postai utalványok minél szélesebb körben való elterjesztése céljából tudatja, hogy az 50 frtot meg nem haladó pénzküldemények, melyek a postai tarifák és szabályok 67. §-a szerint portómentesek, ezentúl a tarifák 28. §-a 2. pontjában körülírt módon, kizárólag portómentes utalványok útján adassanak postára.

31. Ugyanazon minisztérium, folyó évi február 24-én, 7848. sz. a. tudatja, hogy sárosvármegyei kir. tanfelügyelővé ideiglenesen Dr. Fűzy Bélát nevezte ki.

32. Ugyanazon minisztérium, folyó évi február 25-én, 480. sz. a. tudatja, hogy a magyar földhitelintézet, a kisbirtokosok országos földhitelintézete, a nagy szebeni földhitelintézet, az osztrák-magyar bank, a pesti magyar kereskedelmi bank, a magyar jelzálog-hitelbank, a magyar országos takarékpénztár záloglevelei, a pesti I. hazai takarékpénztár kamatozó kötvényei, a pesti magyar kereskedelmi bank községi kötvényei és a magyar jelzálog-hitelbank nyeremény-kötvényei üzleti biztosítékul és bánatpénzül további intézkedésig elfogadhatók.

33. Ugyanezen minisztérium, f. é. ápril 7-én, 844. sz. a. tudatja, hogy Zemplénmegye Zombor községe «Mező-Zombor» nevet nyert.

34. Ugyanezen minisztérium, folyó évi ápril 12-én, 37,512. sz. a., a hitfelekezeti iskoláknál előfordulható hiányok megszüntetése iránt követendő eljárás tárgyában a tanfelügyelőkhöz intézett rendeletét megküldi.

35. A magyar kir. belügyminisztérium, folyó évi március 15-én, 1026. sz. a. tudósítja b. Vay Miklós főgondnokunkat, hogy a Rudolf Ő felsége elhalálózása alkalmából, ev. ref. egyházkerületünk részvétfelíratáért, I. Ferenc József apostoli királyunk Ő felsége, legkegyelmesebb köszönetét nyilvánítani megengedte.

Mindezen miniszteri leíratok körözve és elintézve lévén, a közgyűlés által tudomásul vétettek.

36. A közalap végrehajtó-bizottsága, az egyetemes konvent folyó évi március hó 21--28. napjain tartott üléseiről felvett jegyzőkönyv 32. pontja szerint utasított, hogy a közalapot illető évi járulékukkal igazolatlanul hátralékos egyházaknak és az azokban hivataloskodó lelkészeknek segélykérő íveit jövőre tárgyalás nélkül tegye félre. Ugyanazért a hátralékok nyilvántartása érdekében, a segélykérő ívek oly rovattal lesznek kibővítve, a melybe a közalapot illető évi járulék, annak törlesztése s az esetleges hátralék igazoló okai is fel legyenek tüntetve; az egyházmegyei és egyházkerületi hatóságoknak kötelességükké tétetvén az igazolások alapos vagy alaptalan voltára nézve a szabatos nyilatkozás.

A midőn a konvent ezen határozata tudomásul vétetik, egyszersmind az egyházak és lelkészek a közalap évi járulékainak pontos beszolgáltatására utasítatnak, hogy a netalán igényelt és különben meg is érdemelt segélytől, mulasztásuk által magukat meg ne foszszák.

37. Ugyanazon jegyzőkönyv 49. pontja szerint, az egyházi törvények 226. §-ában, a 217. §. a) pontjára hivatkozással említett gyám- és nyugdíj-intézet az egyházkerületeknek e tárgyban beérkezett, de egymástól eltérő véleménye folytán, ez idő szerint annyivalinkább nem állítható fel, mert a 83—1887. számú alapszabályok elfogadásához egyik egyházkerület sem járul hozzá; minek folytán addig, míg az országos gyám- és nyugdíj-intézet az egyházi törvény 226. §-a értelmében életbeléptethető lenne, az országos közalapról a kiosztásra váró segélyösszeg 10%-a ezen célra évenként tőkésítettetni rendeltetett. Tudomásul vétetik.

38. Az egyetemes konvent fennebbi határozatával összefüggésben olvastatott az alsózempléni egyházmegye f. évi ápril 9—10. napjain, Sárospatakon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 15. számú kivonata, mely arra hívja fel egyházkerületünket, hogy, mivel az egyetemes konvent az egyházi törvények szerint egymással szoros összefüggésben tervezett lelkészi gyám- és nyugdíj-intézetből a gyámintézet felállítását sem valósította meg, azon ok miatt, mert az egyházkerületek a nyugdíj-intézet felállításának csaknem egyértelemmel ellene mondtak: tekintve a gyámintézet létesítése érdekében époly egyhangúlag nyilvánított meleg óhajtást, méltóztassék az egyetemes konventet a nyugdíj-intézet haladéktalan életbeléptetésére s az e végett szükséges adatoknak mielőbbi összegyűjtésére sürgősen felhívni.

Ha pedig ez intézményt az egyházkerület is csak a távol jövőben látja megvalósíthatónak, méltóztassék legalább az abauji egyházmegyének azon indítványát foganatosítani, hogy az egyházkerületünk kebelében már meglevő gyámintézet minden lehető módon, szükség esetében a tagsági díjak felemelésével is, fejlesztessék.

Bármennyire szíven viseli is egyházkerületünk a lelkészi özvegyek és árvák nyomasztó anyagi helyzetének enyhítését, s bármennyire óhajtana is e tekintetből a célhoz vezető minden módot megragadni: az említett előterjesztést tevő egyházmegye indítványát magáévá nem teheti, mert sajnálatos ugyan, de be kell látnia, hogy az egyetemes konvent hatáskörét lépte volna túl, ha az egyházi törvényekben együtt felállítandónak nyilvánított gyám- és nyugdíj-intézet közül, az egyházkerületek többsége által ellenzett nyugdíj-intézetet mellőzve, egyedül a gyámintézetet állította volna fel. Ugyanazért egyházkerületünk, megnyugodva az egyetemes konvent határozatában, ez ügy érdekéből teendő minden sürgetést mellőzendőnek tart.

Az abauji egyházmegyének az alsózempléni egy-

házmegye által megújított azon indítványát, hogy az egyetemes gyámintézet felállításáig legalább az egyházkerületünkben már régebben létesült ilyenmű intézmény fejlesztessék a tagsági díjak felemelése által is, szintén mellőzendőnek tartja egyházkerületünk; mert elvégre is, az országos gyám- és nyugdíj-intézet, vagy az egyházi törvényekben szándékolt összefüggésben, vagy elkülönözve, pár év alatt létesülhet s ez esetre a rendszernek ily rövid időközre való változtatása, vagy épen a tagsági díjak emelése, csak zavarólag hatna.

39. Olvastatott az egyetemes konvent folyó év március havában tartott üléseinek jegyzőkönyvéből, 54-ik pont alatt, az egyházkerületekhez véleményezés végett áttett következő szabály-javaslat, az egyházak osztályozása és a lelkészek minősítése kérdésében:

Egyházosztályozási szabály-javaslat.

1. Az első osztályba tartoznak azok az egyházak, melyekben a lelkész fizetése, a lakáson és palást-díjakon kívül, az 1200 frtot meghaladja.

2. A második osztályba tartoznak azok az egyházak, melyekben a lelkész fizetése, a lakáson és palást-díjon kívül, 900 frttól felfelé, bezárólag 1200 frtig megy.

3. A harmadik osztályba tartoznak azok az egyházak, melyekben a lelkész fizetése, a lakáson és palást-díjon kívül, 600 frttól felfelé, bezárólag 900 frtig megy.

4. A negyedik osztályba tartoznak azok az egyházak, melyekben a lelkész fizetése, lakáson a és palást-díjon kívül, 600 frt, avagy azon is alól van.

Lelkész-minősítési szabály-javaslat.

I.

Első osztályú egyházba pályázhatnak:

1. Azok a rendes lelkészek, kik lelkészképességi általános osztályzattal ellátott mindkét bizonyítványuk szerint elegendő osztályzatot nyertek, 10 évi szolgálat után, melyből legalább 5 évet mint rendes lelkészek szolgáltak.

2. Azok a rendes lelkészek, kik mindkét lelkészképességi bizonyítványuk szerint, jó osztályzatot nyertek, 8 évi szolgálat után, melyből legalább 4 évet mint rendes lelkészek szolgáltak.

3. Azok a rendes lelkészek, kik mindkét lelkészképességi bizonyítványuk szerint, jeles osztályzatot nyertek, a 6 évi szolgálat után, melyből legalább 3 évet mint rendes lelkészek szolgáltak.

II.

Másod osztályú egyházba pályázhatnak:

1. Azok a rendes lelkészek, kik mindkét lelkészképeségi bizonyítványuk szerint, elegendő osztályzatot nyertek, 6 évi szolgálat után, melyből legalább 3 évet mint rendes lelkészek szolgáltak.

2. Azok a rendes lelkészek, kik mindkét lelkészképeségi bizonyítványuk szerint, jó osztályzatot nyertek, 5 évi szolgálat után, melyből legalább 2 évet mint rendes lelkészek szolgáltak.

3. Azok a rendes segédlelkészek, kik mindkét lelkészképeségi bizonyítványuk szerint, jeles osztályzatot nyertek, 4 évi szolgálat után, melyből legalább 1 évet mint rendes lelkészek szolgáltak.

4. Azok a segédlelkészek, kik mindkét lelkészképeségi bizonyítványuk szerint, jeles osztályzatot nyertek, valamint a püspöki titkárok is, 5 évi szolgálat után.

III.

Harmad osztályú egyházba pályázhatnak:

1. Azok a rendes lelkészek, kik lelkészi rendes szolgálatukban már 2 évet töltöttek, képeségi osztályzatukra való tekintet nélkül; valamint

2. Azok a segédlelkészek is, kik mindkét képeségi bizonyítványuk szerint, jeles osztályzatot nyertek, 2 évi kápláni szolgálat után.

3. Azok a segédlelkészek, kik mindkét képeségi bizonyítványuk szerint, jó osztályzatot nyertek, 3 évi kápláni szolgálat után.

4. Azok a segédlelkészek, kik mindkét képeségi bizonyítványuk szerint, elegendő osztályzatot nyertek, 4 évi szolgálatuk után.

IV.

Negyedik osztályú egyházba pályázhatnak:

1. Azok a segédlelkészek, kik mindkét képeségi bizonyítványuk szerint, elegendő osztályzatot nyertek, 2 évi szolgálatuk után.

2. Azok a segédlelkészek, kik mindkét képeségi bizonyítványuk szerint, jó osztályzatot nyertek, 1 évi szolgálat után.

3. Azok a segédlelkészek, kik mindkét képeségi bizonyítványuk szerint, jeles osztályzatot nyertek, azonnal.

A theologiai tanárok a jelesen képesített rendes lelkészekkel ugyanazon minősítés alá tartoznak. Más, lelkészi jellegű gimnáziumi, képezdei és magántanárok, lelkészi jellegüket megtartott volt ev. ref. lelkészek, katekheták, fegyházi, táborig, missziói és körlelkészek, bizonyítványuk osztályzatához képest, szintén a rendes lelkészekkel jönnek ugyanazon minősítés alá.

A két vizsgálat közt külföldi egyetemen töltött idő, az itthon tölteni tartozott két vizsgálat közti szolgálattal vétetik egyenlőnek.

Ha azonban a lelkészjelölt még a második vizsgálat után is egy évet külföldi egyetemen tölt, az egy évi kápláni szolgálatát számíttatik annak javára.

A különböző általános osztályzatú lelkészképeségi bizonyítvány közül mindig az alsóbb osztályzatú jó számításba, úgy, hogy egy jeles és egy jó: két jó; egy jó és egy elegendő: két elegendő osztályzatot ad.

Hogy egyházkerületünk a kívánt véleményt az egyet. konvent legközelebbi ülészakára megadhassa, evégből szükséges előbb az egyházmegyék meghallgatása. Amiért is e két szabályjavaslat azon utasítással adatik ki az egyházmegyéknek, hogy azokat átvizsgálván, véleményüket őszi közgyűlésünkre okvetlenül adják be.

40. Ugyanazon jegyzőkönyv 57-ik pontja, az összegyűjtött vallássérelmi tényleges adatok elősorolása mellett, az elnökséget bizva meg a nagymélt. vallás és közoktatásügyi minisztériumhoz oly előterjesztés megtételével, melyben az ilyen törvényellenes visszaélések és sérelmek megakadályozása végett a szükséges lépések megtétele erélyesen sürgettéssék, — egyszersmind főkérendőknek határozza az egyházkerületek püspökeit azon rendelkezés megtételére, hogy az esperesek az egyházmegyéjükben előforduló s törvénybe ütköző vallás sérelmi minden esetet az illető bíróságokhoz azonnal jelentsenek be.

Közgyűlésünk az egyetemes konvent határozatában megnyugvást találva — azon reménnyel, hogy a tömegesen felterjesztett vallássérelmi ügyek elvégre méltányos és hatályos intézkedésre fogják bírni a nagyméltóságú minisztériumot, addig is, míg ezáltal elégtétel adatnék jogaink és a törvény önkényes sértegetéseért s egyszersmind útja lenne vágva a további ilyenmű visszaéléseknek: a konvent határozatához képest, utasítja az espereseket, hogy az egyházmegyéjük területén előforduló vallássérelmi ügyekben, minden egyes esetenél haladéktalanul tegyék meg a fenyítő feljelentést az illető bíróságok előtt.

41. Ugyanazon jegyzőkönyv 60. pontja, tekintetbe véve az egyházkerületek eltérő véleményét, a családkönyvek vezetésének általános kötelező voltát nem mondja ki, de figyelembe véve mégis azt, hogy a családkönyveket az egyházkerületek véleménye általában szükséges segédkönyvnek nyilvánítja: felhívja az egyházkerületeket, hogy saját hatáskörükben, az általuk jónak ítélt minta alapján, igyekezzenek a családkönyvek vezetését életbeléptetni.

Közgyűlésünk is helyeslően és elfogadván e tekintetben a konvent álláspontját, a családkönyvek vezetését nem mondja ki általánosan kötelezőnek, de belátva azoknak célszerű és hasznos voltát, felhívja azoknak lehető életbeléptetésére a lelkészek figyelmét.

42. Ugyanazon jegyzőkönyv 64-ik pontjában, a presbyteriánuszövetség múlt évi londoni nagy gyűlésére kiküldött egyetemes egyházi képviselőknek, Balogh Ferenc theol. tanár és György Endre konventi tagnak jelentését tudomásul vevén: a kiküldöttek indítványa folytán feleleveníti az 1887-ik évi konvent 107-ik számú végzésében az egyházkerületekhez intézett azon felhívását, hogy a szövetkezet kötelékébe való hivatalos belépést tegyék tanulmányuk tárgyává s ha a belépést célosnak és kívánatosnak itélik, lépjenek be abba.

Közgyűlésünk nem akarja kétségbevonni, hogy a presbyteriánuszövetkezet kötelékébe való belépés és ezáltal a testvéries viszony ápolása, szép és nemes eszme, mely, legalább egyes esetekben, üdvösen hathatna hazai egyházunk életfejlődésére is; mindazáltal tekintve azon pénzbeli nagy áldozatot, melylyel csak a küldöttek mostani költségei is jártak: azon meggyőződésben van, hogy ily tetemes kiadásokkal járó kötelezettség magára vállalása által hazai egyházunk elsőbb rendű s égetőbb szükségeitől vonná meg az oly sok oldalról igényelt filléreket. A miért is sajnálattal kénytelen kijelenteni, hogy a maga részéről a presbyteriánuszövetségbe be nem léphet.

43. Ugyanazon jegyzőkönyv 65-ik pontja, — mellőzve az iskolaügyi bizottság azon javaslatát, hogy a siket-némák váci intézetében elhelyezett evang. reformált növendékek vallásos oktatása mind az öt egyházkerületet közösen érdeklő felekezeti ügynek nyilvánítatván, a váci ev. ref. lelkész, ki a siket-némák okleveles tanítója is és e tisztet eddig egyedül jóakarataból teljesítette, a siket-némák váci intézetének katekhetájává neveztesse ki s évi javadalma az öt egyházkerület által, a szokott 25-ös arány szerint fizetendő 300 frtban állapíttassék meg, — azon határozatot hozta, hogy az ev. ref. katekheta alkalmazását egyetemes egyházi érdekek tekintti ugyan, de az állami intézet tanerőinek javadalmazását amnyivalinkább az állam kötelezettségének itéli, mert az intézet római kath. vallástanítóját is az állam jutalmazza. Főlkérendőnek határozza ennél fogva a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy a siket-némák váci intézete ev. ref. növendékeinek vallásos oktatásával megbízott okleveles lelkészt, megfelelő és rendszeres javadalmazásban részesíteni

kegyeskedjék; Vörös Károly lelkész-tanítónak pedig, eddigi buzgó-sága elismeréseül, ez évre 200 forint jutalmat szavaz meg, fölkerve az öt egyházkerületet, hogy e közös érdek kielégítésére szolgáló csekély összeget a szokott arányban fedezzék.

Közgyűlésünk, annak határozott kijelentése mellett, hogy a siket-némák váci intézeténél minden tanerő javadalmazását, a konvent kifejezett véleményével összhangzóan, állami tehernek tartja, az idézett jegyzőkönyvben kifejezett indító ok alapján, kivételcsen, készséggel hozzájárul, hogy a konvent által véleményezett 200 forint a váci ev. ref. lelkésznek ez évre megadassék s ez összegnek $\frac{5}{25}$ -ét, vagyis 40 forintot, saját pénztárából e célra utalványoz.

44. Ugyanazon jegyzőkönyv 67-ik pontjában, az erdélyi egyházkerületnek a gimnáziumi tanterv módosítására és az egyetemes tanügyi bizottság felújítására nézve tett előterjesztése következtében, az egyházkerületek felszólíttatnak, hogy a tanügyi bizottság tagjait válaszszák meg és a legközelebbi konventre jelentsék be; továbbá a fenhatóságaik alatt álló tanintézetektől kérjék be a tanterv és rendtartás esetleges módosítására, a módszeres utasításokra, a használt és használható tankönyvekre vonatkozó véleményüket s azokat saját iskolaügyi bizottságuk véleményének kíséretében, küldjék fel az egyetemes konventhez, a megalakítandó egyetemes tanügyi bizottsághoz való áttétel végett.

Ennek folytán közgyűlésünk a kívánt választást azonnal megejtván, egyházkerületünkben a tanügyi bizottság rendes tagjaivá: Mitrovics Gyula és Radácsi Gy. theologiai tanárok, Kérészy István gimnáziumi igazgató a sárospataki főiskolából; továbbá Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok, póttagokul pedig Molnár Lajos sárospataki gimnáziumi tanár és Dókus Ernő főiskolai igazgató-tanácsos megválasztattak, amiről úgy az illetők, mint a konvent, jegyzőkönyvi kivonat által értesítetteti határozattak.

A tanterv módosítását illetőleg pedig, a sárospataki, miskolci és rimaszombati gimnáziumok tanári kara felszólíttatik, hogy erre vonatkozó javaslatát saját igazgató-tanácsához mindenik kellő időben terjeszse be, hogy azokat aztán az igazgató-tanácsok is átvizsgálván, saját véleményükkel kísérve, legközelebbi őszi egyházkerületi gyűlésünkhöz beadhassák.

45. Ugyanazon jegyzőkönyv 71-ik pontja a tápintézetek jótéteményében részesülő s így általában szegénysorsú tanulók részére kedvezményes vasúti és gőzhajózási jegyek kieszközlésének ügyét, az e tárgyban már régebben kinevezett küldöttségnél megsürgeti; addig is azonban, míg e küldöttség megbízásának eleget tehetne, ajánlja az egyházkerületek közép és felső tanintézetei igazgatóságainak, hogy közvetlenül keresvén meg a vasútak és gőzhajózások igazgatóságait, igyekezzenek az iskola segélyezését, jótéteményét élvező ifjak részére általában árlcengedési kedvezményt eszközölni ki, a mint az egyes vidékeken, tanintézeteink növendékeire nézve, gyakorlatban van.

A konvent ezen intézkedése tudomásul vétetvén, tanintézeteink igazgatóságai felhivatnak, hogy az ezen ügy érdekéből szükséges lépéseket a vasútak és gőzhajózási társulatok igazgatóságainál mentőlelőbb tegyék meg.

46. Ugyanazon jegyzőkönyv 74-ik pontja, a református középiskoláknak az államkormány megbízottja által való meglátogatása s azokban az állam főfelügyeleti jogának gyakorlása ügyében véleményadásra felhívott szakbizottságok jelentése alapján, az egyházkerületeknek e tekintetben a konvent határozott utasítását kérő felirataik következtében kimondja, hogy, míg egyfelől nem látja autonóm jogaink veszélyeztetését azon pótutasítás által, mely a felekezeti középiskolák meglátogatása és azokban a főfelügyeleti jog gyakorlása iránt 1884. évben 33,296. szám alatt közrebocsátott miniszteri utasítás 12-ik §-ának pótlásául, a miniszter által 1887-ben, 36,671 szám alatt kibocsátva, azt kívánja, hogy a miniszteri megbízottnak az egyes tanintézetek tanáraival tartandó bizalmas értekezletéről jegyzőkönyv vétessek fel; másfelől, magában az 1884. évi eredeti utasításban oly intézkedéseket is látván, melyek, iskolai autonomiánk sérelmével, az államkormány túlkapásaira is adhatnak alkalmat: ily eshetőségek elhárítása tekintetéből, az említett miniszteri utasítást az összes ev. ref. felekezeti középiskolákra nézve, azok előljáróságainak, igazgatóinak és tanártestületeinek hozzáalkalmazkodása végett, következő részletezéssel és rendelkezéssel egészíti ki:

Az utasítás 1—3. §-ához. Akár egyes esetre, akár egész tanúvra szól a miniszteri megbízottnak kiküldetése, az erről szóló hivatalos értesítést az intézeti előljáróságok az egyházi főhatóságtól nyerik és várják be. Az értesítés minden egyes tanúvra külön várandó be.

Az utasítás 4—6. §-ához. Az igazgató az országos középiskolai törvény 31-ik §-ában körülírt s ev. ref. középiskolai rendszabályainkban részletezett felelősségi köre szerint köteles; egyfelől segítségére lenni a miniszteri megbízottnak látogatása teljesítésében, számára az

intézet bárminő helyiségeit hozzáférhetőkké, a felszereléseket, gyűjteményeket részletesen megtekinthetőkké, tanulmányozhatókká tenni; a rendbentartás elvei, a használat szokásos és szabályozott módja felől hű és tárgyilagos felvilágosításokat adni; másfelől az intézeti előjáróság által esetleg külön is bevárandó jelentés számára magának pontosan megjegyezni, hogy a miniszteri megbízott az intézet minő ügyei iránt, minő irányban és célzattal tanúsított kiválóbb érdeklődést:

Az utasítás 7—8. §-ához. Az intézet tanulmányi és fegyelmi ügyeit illető érdeklődése a miniszteri megbízottnak, a következők szem előtt tartásával elégtendő ki:

a) A miniszteri megbízottat azon leckeórákra, melyeket — mindenestre a rendes lecketerv keretében — meg akar látogatni, az igazgató tartozik bevezetni s azon leckeórákon maga is jelen lenni tartozik. A rendes lecketervnek kizárólag a megbízott látogatása érdekében való alkalmi megváltoztatása föltétlenül mellőzendő.

b) Az igazgató gondoskodik, hogy a meglátogatandó leckeórák rendes programját és menetét, a tanításra és kérdezésre máskülönben szánt idő rendes arányait, a tanár szokott eljárása módját a látogatás ténye egyáltalában ne alterálja; közbeszólásoktól, reflexióktól magukon a leckeórákon az igazgatót is óvni fogja a köteles prudentia.

c) A tanulók írásbeli dolgozatait, a miniszteri megbízott kívánatára, rendelkezése alá bocsátani az igazgató kötelessége. E részben is irányadó szabály, hogy csak azon dolgozatok adandók át, melyek a megállapított munkaterv szerint épen a tanárok kezénél bent vannak. Azonban, behatóbb tájékozásúl, a megelőző év összes írásbeli dolgozatai is rendelkezésére bocsátandók; e végre a tanulók írásdolgozatai minden tanév végén beszedendők s egy évig megőrzendők. Az írásbelieknek a tanulóktól rendkívüli időben s esetleg nekik is feltűnő módon, hevenyén való begyűjtése, az iskolai rend tekintőlye érdekében elkerülendő.

d) Az ifjúsági olvasó-könyvtár s ennek és esetleg az önképzőkörnek irományai, jegyzőkönyvei, nemkülönben a tárgynaplók, óramulasztási naplók, büntetési jegyzőkönyvek, a megbízott kívánatára, részletesen megmutatandók.

Az utasítás 9. §-ában foglalt kérdések azon igazgatói kötelességekre vonatkoznak, melyeknek teljesítésére az igazgatók, előjáróságuk közvetítésével, az egyházi főhatóság irányában felelősek, az államkormány irányában pedig maga az egyházi főhatóság felelős. Azért ezen kérdésekre nézve az igazgatók csakis a miniszteri megbízott által egyenesen kifejezett kétely eseteiben — ily esetben azonban föltétlenül — tartoznak a bizonyítókúl, esetleg a kétely iga-

zolásául szolgáló irattári anyagot, mindenesetre azonban intézet gondnokai egyikének jelenlétében előmutatni.

Az utasítás 10. §-ában foglalt kérdésekre, akár az igazgató, akár az egyes tanárok, a miniszteri megbízottnak csupán mint magán személyek adhatnak felvilágosításokat s az illetőknek ez irányban egy, vagy más esetben tanúsított személyes maguktartása a miniszteri megbízott jogkörére nézve praecedensül nem szolgálhat. Ama viszonyokra nézve a hiteles adatok a kormány elébe terjesztését s az országos törvény ez irányban való teljesítéseért a felelősséget, mint eddig, úgy ezutánra is az egyházi főhatóság magának tartja fenn.

Az utasítás 11. §-a tárgyában, hogy t. i. vajjon a tankönyvek és tanítás szelleme nem magyar állam-, alkotmány- vagy törvényellenes-e: a tanári testület és igazgató mindenképpen a legnyiltabb és legkészségesebb magatartásra utasítatik.

Az utasítás 12. §-ára való tekintettel, az igazgató, ha a miniszteri megbízott kifejezetten kívánja, a tanártestületet köteles bizalmas értekezletre egybehívni. Ezen értekezleten az intézet helyi igazgatótanácsának (előljáróság, gondnokság) elnöke, akadályoztatása esetében a helyettese elnököl. Az értekezlet lefolyásáról, bizalmas jellege mellett is, vehető fel jegyzőkönyv, mely azonban nem iktatandó be a tanártestületi ülések rendes jegyzőkönyvébe, hanem mint az igazgató évi — sürgős esetekben külön — jelentésének melléklete terjesztendő az intézeti előljáróság útján, az egyházi főhatósághoz. — A fölvetett jegyzőkönyvet az elnök, a miniszteri megbízott és a jegyző írják alá.

A miniszteri megbízottnak hármely észrevétele vagy tanácsa, ha az a fennálló szokás, szabályok, tauterv, módszeres gyakorlat jóhízemű követésének irányát változtatni vagy módosítani célozza: határozathozatal végett az igazgató évi jelentésében, sürgős esetekben azonnal is, rendes úton az egyházi főhatósághoz fölterjesztendő. Azonnal, a leg-sürgősebben fölterjesztendők a megbízottnak az utasítás 11. §-ának tárgyaira vonatkozó netaláni észrevételei.

Az utasítás 13. és 15. §-ai az egyetemes konvent részéről speciális intézkedést nem kívánnak.

A 14. §-t illetőleg, az igazgató a miniszteri megbízottnak is hivatalos úton a nyilvános vizsgálatok programját eleve s az évi nyomtatott értesítőt is megjelenésekor, mint ez már elrendeltetett, meg fogja küldeni.

Tudomásul vétetik s az egyházkerületünk főhatósága alatt álló középiskolák igazgatóságai és tanári testületei a konvent ezen határozatához való szigorú alkalmazkodásra utasítatnak.

47. Ugyanazon jegyzőkönyv 84-ik pontja az egyházkerületekhez teszi át véleményezés végett a közalapról adandó kölcsönök szabályzatának, az egyházkerületek egy ízben már meghallgatott nézete alapján megújított, következő tervezetét:

A közalap-kölcsönök szabályzatának megújított tervezete.

I.

1. A magyar országos ev. ref. közalap tőkéjéből kölcsönt nyerhetnek az egyházak a következő célokra:

a) Új templom építésére, vagy a templomnak nagyobb mérvű javítására.

b) Új elemi iskola építésére, vagy az egyház által fentartott felsőbb tanintézet körüli nagyobb építkezésekre.

c) Új paplak építésére.

d) Egyházi célokra szolgáló beépített vagy puszta belső telkek vásárlására.

e) Nagykamatú adósságaiknak kisebb kamatúvá konvertálására és szabályszerű törlesztésére; de ha az adósság az évenként fizetni kötelezett tartozások hátralékából származik, ennek kifizetésére kölcsön nem adatik.

2. A kölcsönök kamatra és rendes évi törlesztésre, külön konventi határozat alapján, kedvezményes kamatra, vagy épen kamat nélkül adatnak.

3. A kamatláb jelenleg 5%-ban állapíttatik meg; jövőben pedig a végrehajtó-bizottság indítványára, időről-időre az egyetemes konvent határozza meg. A kamatláb felemelése a már megkötött kölcsönök kamatját nem változtatja meg; ellenben az egyetemes konvent fentartja magának azon jogot, hogy az általános kamatleszállítást a már megkötött kölcsönökre is kiterjeszthesse.

4. A törlesztési évek számát a kölcsönvevő egyház határozhatja meg, oly módon, hogy az évek száma 30-nál többre nem terjedhet és öttel osztható legyen.

5. A kölcsönvevő egyház köteles minden évben, a törvényben meghatározott napon, a kölcsöntökének megfelelő hányadát törleszteni s a még fennmaradó kölcsönösszegnek kamatját egy félévre előre kifizetni. — A törlesztési hányadnál nagyobb összeg fizetése megengedtetik s a legutolsó törlesztési részletokba tudatuk be. — Egy fizetési határidő elmulasztása a kölcsön azonnali felmondását vonja maga után; a perköltségek az adós egyház terhére esvén.

II.

6. A kölcsönvenni óhajtó egyházközség közgyűlést tart, mely a presbyterium előterjesztése alapján a kölcsön felvételét elhatározza; a törlesztési évek számát megállapítja; az évi törlesztési hányadot és kamatot, mégpedig nagyobb biztonság okáért 10% rászámításával mint egyházi adót, saját tagjaira, jövedelmeik arányában kivetí; ezen adó beszedésére és beszolgáltatására a jelenlevők magukat és az egyházközséget, a közgyűlésen aláírt okmányban kötelezik; a közgyűlés a kölcsön felvételére az egyház lelkészét, gondnokát és még két tagját felhatalmazza s kötelezi magát és az egyházközséget, hogy a törlesztési és kamatösszeget az egyház évi költségvetésébe mindig elsőhelyre fölveszi.

7. A kölcsönvevő egyháznak legjobb módú és legtekintélyesebb birtokos tagjai közül, legalább tízen, kiknek ingatlan vagyona együtt a kölcsönveendő összeget legalább négyszeresen megéri, egy nyilatkozatot állítanak ki, melyben magukra és örökösükre, együtt és külön, készfizető kezességet vállalnak a kölcsönösszeg és kamatja pontos törlesztésére. — Ezen okmányon az aláírások közjegyző, vagy járásbíró által hitelesítendőek.

8. Az egyházközségi közgyűlés, az egyházmegye — sürgős esetekben annak elnöksége — útján és véleményezése mellett, a maga kebeléből folyamodványt intéz az egyházkerületi közgyűléshez, azon értelemben, hogy ez eszközölje ki a kölcsönt az ogyetemes konventnél, a közalap tőkájéből.

9. Ezen folyamodványhoz a következő okmányok melléklendők:

a) A 6-ik szám alatt említett végzés, jegyzőkönyvi kivonat alakjában.

b) A 7-ik szám alatt említett jótállás eredetiben.

c) Az egyház minden vagyonának leltára és becsértéke; az ingatlanoknak katasztrális becsértéke.

d) Az egyház épületeiről a tűzkár-biztosítási kötvény hiteles másolata.

e) Részletes kimutatás az egyház múlt évi rendes bevételeiről és kiadásairól.

f) Az építési terv és ennek költségvetése.

g) Ha adósságtörlesztésre kéretik a kölcsön: kimutatás a fennálló adósság eredetéről.

h) Kimutatás arról, hogy az egyház mennyi áldozatot hozott már azon célra, melyre a kölcsönt kéri.

i) A fizető kezések ingatlan vagyonának és becsértékének a községi előjáróság által hitelesített kimutatása.

III.

10. Az egyházkerületi közgyűlés a kölcsönkérvényt tárgyalja; a kérés teljesítése vagy megtagadása iránt határozott véleményt mond s kötelezi magát, hogy az adós egyházközséget szerződési kötelezettségének pontos teljesítésére, saját hatáskörében és az egyházi törvények 5-ik §-ának érvényesítésével is kényszeríti.

A mely kölcsönökre nézve az illető egyházkerület elvállalja az egyházközségért a vagyoni felelősséget és kezességet, az egyházközség nem köteles a szabályzat 6-ik és 7-ik pontjaiban körülírt biztosítókat nyújtani, sem a 12. b) pont határozmányainak elegettenni, s hogy az ily kölcsönökre nézve az illető egyházkerület miképen biztosítja magát az adós egyházközséggel szemben, az egyházkerület belkörü intézkedéseinek hagyatik fenn.

11. Az egyházmegyéknek ezen kölcsönügyletekre való befolyását az egyházkerületek belkörüleg állapítják meg.

12. Ha az egyházkerületi közgyűlés a folyamodó egyházat kölcsönre ajánlja, ügyésze által kiállíttatja a kötelezvényt a következő módon:

a) Kiteendő a kötelezvényen a kölcsön összege és célja, a kölcsön törlesztésének évei száma, a törlesztési határnapok, a törlesztés és kamat összege minden fizetési határidőre.

b) A kötelezvényt aláírja a kölcsönvevő egyház lelkésze, gondnoka, a közgyűlés által a kölcsön felvételére felhatalmazott két egyháztag s a fizető kezességet vállalt birtokos egyháztagok.

c) Ezen aláírások után feljegyzendő rá az egyházkerületi közgyűlésnek a 10-ik szám alatt említett határozata, s e jegyzőkönyvi kivonatot aláírja a püspök és főgondnok.

13. A kötelezvény bélyeg- és kiállítási költségeit a kölcsönvevő egyház viseli.

14. Az ekként kiállított kötelezvényt a püspök felküldi a végrehajtó bizottság elnökének.

IV.

15. A végrehajtó-bizottság elnöke a kötelezvény vétele után lehető rövid idő alatt összehívja a végrehajtó-bizottságot, mely a kötelezvényt ezen szabályok szempontjából megvizsgálja s ha kifogástalanak találja, utasítja elnökét, hogy a kölcsönösszeget a közalap tőkéből utalványozza az illető püspök kezéhez; a püspök pedig elismervény mellett átadja a kölcsönvevő egyháznak.

16. A kölcsönkötvények, valamint a kifizetésről szóló elismervények is a földhitelintézetnél, a közalap letétjébe helyeztetnek.

17. A befizetéseket a kölcsönvevő egyház az egyházkerületi pénztárnoknál teljesíti, a ki a befizetések pontosságát és helyességét nyil-

vántartja; a hozzá befolyt pénzeket pedig ellennyugta mellett felküldi a földhitelintézetnek, s ugyanakkor ellennyugtája másod példányát elküldi a végrehajtó bizottság irodájának.

18. Az erdélyi egyházkerületben, a szabályzat szerint, az egyházkerületi közgyűlések és püspökök hatáskörébe utalt teendők végzésére az igazgató-tanácsnak adatik meg a felhatalmazás.

Ezen tervezet az egyházmegyéknek azon utasítással adatik ki, átvizsgálás és véleményezés végett, hogy e tárgyban teendő előterjesztésüket a folyó év őszén tartandó közgyűlésünkre multhatatlanul adják be, hogy így aztán saját előterjesztését, a konvent kívánsága szerint, folyó év december 31-ig egyházkerületünk is megtehesse.

48. Ugyanazon jegyzőkönyv 85-ik számú pontja szerint, ámbár a konvent a közalaptól nyújtandó segélyezés új módjára nézve, részint az egyházkerületek szétágazó véleménye miatt, részint a nagyhorderejű ügynek még tüzetesebb megfontolhatása céljából, végmegállapodásra nem jutott, mindazáltal az e tárgyban később hozandó határozat mellőzhetlen előfeltételül tartván az egyetemes egyház összes szükségének kimutatását: utasítja az egyházkerületeket, hogy a megállapított és megküldött minta szerint készítsék ol segélyre szorult összes egyházközségeiknek oly táblás kimutatását, a mely feltüntetve egyfelől a szükségletek apasztásának, az egyházközségek csoportosítása, a lelkészi és tanítói állomások egyesítése, meg a körlelkésziségek szervezése útján lehető keresztülvitelét; másfelől a felekezeti és nemzetiségi érdekekből a közalap segélyével fentartandó egyházközségek építkezési szükségleteit, meg följavítandó lelkészi állomásait, a sürgősség sorrendjében s emezek javadalmának felsorolásával s a tőkeképzés útján megjavítandó lelkészi állomások díjleveleinek másolatban való melléklésével; megjegyeztetvén, hogy a díjlevél másolatán kitüntetendő az egyes javadalmi ágaknak azon helyen való pénzértéke; földbirtoknál azonban nemcsak a kataszter, hanem az illető vidéken dívó évi bérleti érték szerint is; kimutatva egyszersmind az illető egyházközségek, az egyházmegyék az egyházkerület és a közalap által hozandó évi segélyezési terheket, valamint az e célra előlegezhető és 32 évi visszatérítés kötelezettsége mellett befektetendő tőkéket is.

Tudomásul vétetik s az elrendelt összeírásnak az esperesi hivatalok közbejöttével való teljesítettése határozatilag kimondatik. Minthogy pedig az e célból a konvent által megállapított s egyházkerületünkhöz is megküldött rovatos ívekhez a kitöltés körüli eljárásra nézve bizonyos útasítások lehetnek szükségesek,

püspökünk elnöklete alatt az esperesi és egyházmegyei gondnoki karból álló bizottság küldetik ki, hogy e célból a rovatos íveket átvizsgálván, ha netalán azon meggyőződésre jutnak, hogy azokhoz némi útasítás szerkesztése szükséges, ez irányú javaslatukat még e közgyűlésünk folyamán terjeszszék elő.

49. A konvent jegyzőkönyvének összes többi pontjai, — mint a melyek külön intézkedést nem igényelnek, —
Tudomásúl vétetik.

50. Olvastatott a közalaphól adandó kölcsönök megállapíthatása végett a konvent által készített s egyházkerületünkhöz megküldött rovatos összeírási ívek átvizsgálásával s az azoknál-követendő eljárásra nézve, jelen közgyűlésünk 48. sz. határozata szerint, javaslattétel végett megbízott küldöttség előterjesztése, mely szerint az esperesek utasítandók, hogy a rovatos ívek vétele után, monnél előbb hívanak össze az egyházmegyei tanácsbírói karból egy értekezetet, a mely vegye tanácskozás alá: mely egyházak és lelkészségek segélyezendők, a konvent által megállapított módozatok szerint. Az így megjelölt egyházakba aztán, az illető ívek szabatos betöltése végett, küldöttségek menjenek, melyek az egyházi előljárósággal, illetőleg, társítás esetében, a társítandó egyházak előljáróságával egyetértőleg, a helyszínén töltsék be az íveket. Az így betöltött ívek aztán vitessenek az egyházmegyei gyűlés elé, mely azokat végzéssel látván el, az egyházkerületi gyűlés elé terjeszti, mely a maga végzését szintén reájuk vezetvén, azokat a konventi elnökséghez küldi be.

E javaslat azon hozzáadással fogadtatik el, hogy az esperesi hivatalok az egyházmegyei végzéssel ellátott íveket, folyó év szeptember 10-ig küldjék be Debreczeni Bertalan egyházkerületi világi főjegyzőhöz, a ki azokat rendezvén, az őszi egyházkerületi közgyűlésünket megelőzőleg, az egyházmegyék espereseiből és gondnokai-ból, püspökünk elnöklete alatt összeülendő bizottságban előterjeszti, hogy így e bizottság már őszi egyházkerületi gyűlésünk elé benyújthassa munkálatát.

A rovatos íveket betöltendő egyházmegyei küldöttségnek, az ívekre nyomott utasítás pontos megtartása figyelmükbe ajánltatik.

51. Tárgyalás alá vétettek az egyházkerületi pénzügyi választmánynak, mint számvevőszéknek, az egyházkerületi pénztárak számadásai megvizsgálása tárgyában felvett jegyzőkönyv több pontjai:

a) A 2-ik pont szerint a *közigazgatási pénztár* számadásai a következő eredményeket mutatják:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány	19	frt	—	kr.
2. Visszaízetett tőke	4450	frt	86	kr.
3. Kamat és késedelmi kamat	3527	frt	18 ⁵ / ₁₀	kr.
4. Hirdetésekből	1464	frt	20	kr.
5. Vegyesekből	845	frt	47 ⁸ / ₁₀	kr.
Összesen	10306	frt	72 ³ / ₁₀	kr.

Kiadás:

1. Kikölcsönözött	5135	frt	—	kr.
2. Tiszti fizetések	2552	frt	—	kr.
3. Napidíjak	563	frt	30	kr.
4. Vegyesekre	903	frt	71 ⁵ / ₁₀	kr.
Összesen	9154	frt	01 ⁵ / ₁₀	kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	38225	frt	63 ⁵ / ₁₀	kr.
2. Kamathátralék	5116	frt	99	kr.
3. Előlegekben	110	frt	40	kr.
4. Pénztári maradvány	1152	frt	70 ⁸ / ₁₀	kr.
Összesen	44605	frt	73 ³ / ₁₀	kr.
1887. év végén volt	44119	frt	89 ⁶ / ₁₀	kr.
Szaporodás	485	frt	83 ⁷ / ₁₀	kr.

b) Ezen pénztárra vonatkozólag a 8-ik pontban jelenti a pénzügyi választmány, hogy a tornai egyházmegye az 1884-ik évi egyházkerületi jegyzőkönyveknek 18 frt 40 krt és az 1885. évi jegyzőkönyveknek 20 frt 80 krt tevő vételárát, több rendbeli fölhívás dacára, mai napig sem fizette be.

A tornai egyházmegye ezen pénzüsszegek befizetésére utasíttatik.

c) A 12-ik pontban a *püspöki hivatalt illető pénztár* állása van előadva a következőleg:

1. Bevétel	1509	frt	62	kr.
2. Kiadás	1748	frt	99 ³ / ₁₀	kr.
3. Felülkiadás	239	frt	37 ³ / ₁₀	kr.

A tár állása :

1. Kint levő tőke	16599	frt	96 ⁵ / ₁₀	kr.
2. Kamathátralék	590	frt	87	kr.
Összesen	17190	frt	83 ⁵ / ₁₀	kr,
melyből levonva a túlkidást	239	frt	37 ³ / ₁₀	kr,
marad valódi állásként	16951	frt	46 ² / ₁₀	kr.

d) A 17-ik pont szerint az *egyházkerületi leánynevelő-intézet pénztárának* állása a következő:

Bevétel :

1. Mult évi maradvány	21	frt	16 ⁸ / ₁₀	kr.
2. Befizetett tőke	14668	frt	27	kr.
3. Kamatok és késedelmi kamatok	888	frt	28	kr.
4. Ajánlatok- és hirdetésekéből	183	frt	98	kr.
5. Államsegélyből	3000	frt	—	kr.
6. Tandíjából	2245	frt	—	kr.
7. Kölcsönből	600	frt	—	kr.
Összesen	21606	frt	69 ⁸ / ₁₀	kr.

Kiadás :

1. Kikölcsönöztetett	5220	frt	—	kr.
2. Építkezésre kiadatott	10052	frt	03	kr.
3. Felszerelések	258	frt	20	kr.
4. Tanári fizetések	4050	frt	—	kr.
5. Vegyesekre	1389	frt	12 ⁵ / ₁₀	kr.
Összesen	20969	frt	35 ⁵ / ₁₀	kr.

A pénztár állása :

1. Kint levő tőke	4069	frt	73	kr.
2. Kamathátralék	262	frt	09 ⁸ / ₁₀	kr.
3. Pénztári maradvány	637	frt	34 ³ / ₁₀	kr.
Összesen	4969	frt	17 ¹ / ₁₀	kr,
melyből levonva a tartozást	1597	frt	10	kr,
lesz a valódi állás	3372	frt	07 ¹ / ₁₀	kr.

e) A 20-ik pont szerint a *tűzkár-biztosítási pénztár számadása* a következő tételeket tünteti fel:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány	33	frt	36 ¹ / ₁₀	kr.
2. Befizetett tőke	1600	frt	—	kr.
3. Kamatok és késedelmi kamatok	720	frt	41	kr.
4. Biztosítási díjakból	8144	frt	87	kr.
5. Kölcsönből	2200	frt	—	kr.
Összesen	12698	frt	64 ¹ / ₁₀	kr.

Kiadás:

1. Kikölcsönöztetett	8000	frt	—	kr.
2. Biztosítási díjakban	3061	frt	15	kr.
3. Papi özvegy-árvatárnak	275	frt	25	kr.
4. Péztárnoki fizetés	150	frt	—	kr.
5. Vegyesekre	737	frt	27 ⁸ / ₁₀	kr.
Összesen	12223	frt	67 ⁸ / ₁₀	kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	17800	frt	—	kr.
2. Kamathátralék	964	frt	17 ⁹ / ₁₀	kr.
3. Előlegezett biztosítási díjak	3000	frt	—	kr.
4. Pénztári maradvány	474	frt	96 ³ / ₁₀	kr.
Összesen	22239	frt	14 ² / ₁₀	kr,
melyből levonva a tartozást	2200	frt	—	kr,
lesz a valódi állás	20039	frt	14 ² / ₁₀	kr.
1887. év végén volt	18356	frt	83	kr.
Szaporodás	1682	frt	31 ² / ₁₀	kr.

f) Ezen tárra vonatkozólag a 23., 24. és 25-ik pontban előterjeszti a számvevőszék, hogy az alsóborsodi egyházmegye 1592 frt 67 kr helyett, csak 1586 frt 96 kr biztosítási díjat fizetett be és így 5 frt 81 krral hátralékban maradt; a felsőborsodi egyházmegye 887 frt 80 kr biztosítási díj helyett csak 882 frt 50 krt küldött be, s így 5 frttal hátralékban van; a gömői egyházmegye pedig 784 frt 36 kr biztosítási díj helyett csak 783 frt 57 krt küldvén be, 79 krral adós maradt. Előterjeszti továbbá, hogy a gömői egyházmegye azon 8 frt 40 kr biztosítási díjat, melylyel a rozsnyói leányegyház még az 1884-ik évben hátralékban maradt; valamint a felsőzempléni egyházmegye a kazsui egyházra még az 1884-ik évben kivetett 1 frt 15 kr díjat, a számvevőszék ismételt fölhívása dacára, mai napig sem fizették be; kéri, hogy a nevezett egyházmegyék itt elsorolt tartozásaik befizetésére köteleztessenek.

Minek folytán az alsóborsodi, felsőborsodi, gömör- és felsőzempléni egyházmegyék tartozásai befizetésére utasíttatnak.

g) A 28-ik pontban a *lekenyei iskolát* illető alapítvány számadásai terjesztetnek elő:

1. Bevétel	120 frt — kr.
2. Kiadás	80 frt — kr.
3. Pénztári maradvány	40 frt — kr.
4. Tőke	1000 frt — kr.
5. Kamat-hátrálék	40 frt — kr.
6. A tár állása	1080 frt — kr.

h) A 29-ik pont szerint a *Vitéz-alapítvány* következőleg áll:

1. Bevétel	2445 frt 57 kr.
2. Kiadás	2482 frt 84 kr.
3. Túlkiadás	37 frt 27 kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	2320 frt — kr.
2. Kamathátrálék	53 frt 48 kr.

Összesen	2373 frt 48 kr,
melyből levonva a túlkiadást	37 frt 27 krt.
lesz a valódi állás	2336 frt 21 kr.

i) A 30. pontban a gr. *Vay József-alapítvány* következőleg áll:

1. Bevétel	97 frt 97 kr.
2. Kiadás	176 frt 77 ⁵ / ₁₀ kr.
3. Tulkiadás	78 frt 80 ⁵ / ₁₀ kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	1680 frt — kr.
2. Kamathátrálék	214 frt 54 ⁸ / ₁₀ kr.

Összesen	1894 frt 54 ⁸ / ₁₀ kr,
melyből levonva a túlkiadást, ...	78 frt 80 ⁵ / ₁₀ krt.
lesz a valódi állás	1815 frt 74 ³ / ₁₀ kr.

j) A 31-ik pontban a *Teleky-Szentes-Szeremley* alapítvány számadásai terjesztetnek elő:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány	132 frt 94 ³ / ₁₀ kr.
2. Visszafizetett tőke	1326 frt 65 kr.
3. Kamatok és késed. kamatok	1318 frt 66 kr.

Összesen. . . . . 2778 frt 25³/₁₀ kr.

Kiadás:

1. Kikölesönöztetett	820	frt	—	kr.
2. Sárospatakra küldetett	1405	frt	62 ³ / ₁₀	kr.
Összesen:	2225	frt	62 ³ / ₁₀	kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	16494	frt	26 ⁵ / ₁₀	kr.
2. Kamathátralék	872	frt	34 ² / ₁₀	kr.
3. Pénztármaradvány	552	frt	63	kr.
Összesen:	17919	frt	23 ⁷ / ₁₀	kr.
1887. évben volt	18100	frt	57 ³ / ₁₀	kr.
apadás mutatkozik	181	frt	33 ⁴ / ₁₀	kr.

k) A 34. pontban a *Vay-Mocsáry-alapítvány* számadásai vannak előadva a következőleg:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány	8486	frt	73 ⁶ / ₁₀	kr.
2. Befizetett tőke	17663	frt	24	kr.
3. Kamatok és késed. kamatok	15267	frt	06 ⁵ / ₁₀	kr.
Összesen:	41417	frt	04 ¹ / ₁₀	kr.

Kiadás:

1. Kikölesönöztetett	29260	frt	—	kr.
2. Sárospatakra küldetett	7000	frt	—	kr.
3. Tiszti fizetések	625	frt	—	kr.
4. Vegyesekre	537	frt	26	kr.
Összesen:	37422	frt	26	kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	216614	frt	08	kr.
2. Kamathátralék	10078	frt	19 ⁷ / ₁₀	kr.
3. Pénztári maradvány	3994	frt	78 ¹ / ₁₀	kr.
Összesen:	230688	frt	05 ⁸ / ₁₀	kr.

l) A 41-ik pontban a *papi özvegy-árvatár* számadásai vannak előterjesztve a következő eredménnyel:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány	4278	frt	27 ⁵ / ₁₀	kr.
2. Befizetett tőke	13519	frt	77	kr.
3. Kamatok és késed. kamatok	8870	frt	56	kr.
4. Részvénydíjak	1223	frt	55	kr.
5. Hirdetésekből	46	frt	65	kr.
6. Vegyesekből	330	frt	12	kr.
Összesen:	28268	frt	92 ⁵ / ₁₀	kr.

Kiadás:

1. Kikölcsönöztetett	2095	frt	—	kr.
2. Özvegyek és árváknak	5373	frt	—	kr.
3. Tiszti fizetés pénztárnoknak	200	frt	—	kr.
4. Vegyesekre	76	frt	10	kr.
Összesen:	7744	frt	10	kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	124930	frt	23	kr.
2. Kamathátralék	7938	frt	20 ⁴ / ₁₀	kr.
3. Pénztári maradvány	1669	frt	82 ⁵ / ₁₀	kr.
Összesen:	134538	frt	26 ⁴ / ₁₀	kr.
1887. év végén volt	129657	frt	17 ⁷ / ₁₀	kr.
Szaporodás	4881	frt	08 ⁷ / ₁₀	kr.

m) Ezen tárra vonatkozólag az 53 ik pontban előadatik, hogy az egyházmegyék a mult évi számvevőszék 48. szám alatt hozott azon határozatának, — miszerint a részvénydíjak betérjesztése alkalmával azt is mutassák ki, hogy az egyházmegye területén hány lelkész tartozik az első, második és harmadik díjosztályba, van-e eltérés a megelőző év adataitól, s ha igen, mi ennek az oka? — eleget nem tettek. Felkéri azért a számvevőszék egyházkerületünket, hogy ezen határozat teljesítésére az egyházmegyéket kötelezze.

Egyházkerületünk az egyházmegyéket ezen határozat teljesítésére utasítja.

n) Az 54. pont szerint a szűkölködő lelkészek és tanítók tára a következőleg áll:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány.	544	frt	41	kr.
2. Befizetett tőke	2393	frt	46	kr.
3. Kamatok és késed. kamatok	2676	frt	43	kr.
4. A 8 egyházmegyéből	230	frt	85	kr.
5. Vegyesekből	136	frt	57	kr.
Összesen:	5981	frt	72	kr.

Kiadás:

1. Kikölcsönöztetett	2806	frt	57	kr.
2. Szűkösöknek	459	frt	69	kr.
3. Segélyezettéknok	1558	frt	70	kr.
4. Vegyesekre	131	frt	—	kr.
Összesen:	4955	frt	96	kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	37968	frt 08	kr.
2. Kamathátralék	2176	frt 75 ⁵ / ₁₀	kr.
3. Pénztári maradvány	1025	frt 76	kr.
Összesen:	41170	frt 59 ⁵ / ₁₀	kr.
1887. év végén volt	40430	frt 32 ⁵ / ₁₀	kr.
Szaporodás	740	frt 27	kr.

o) A 62-ik pont szerint a „Hollandi gyámtár“ számadásainak főtételei a következők:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány	437	frt 56 ⁵ / ₁₀	kr.
2. Befizetett tőke	3562	frt 66	kr.
3. Kamatok és késed. kamatok	3368	frt 94	kr.
Összesen:	7369	frt 16 ⁵ / ₁₀	kr.

Kiadás:

1. Kikölesönöztetett	4870	frt —	kr.
2. Segélyezetteknek	1445	frt —	kr.
3. Pénztárnoki fizetés	100	frt —	kr.
4. Vegyésekre	66	frt —	kr.
Összesen:	6481	frt —	kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	51217	frt 94	kr.
2. Kamathátralék	3003	frt 81	kr.
3. Pénztári maradvány	888	frt 16 ⁵ / ₁₀	kr.
Összesen:	55109	frt 91 ⁵ / ₁₀	kr.
1887. végén volt	53363	frt 13 ⁵ / ₁₀	kr.
Szaporodás	1746	frt 78	kr.

p) A 80-ik pontban a *Tolesvai Nagy Gedeon-féle alapítvány* állása terjesztetik elő:

Bevétel:

1. Mult évi maradvány	72	frt 04	kr.
2. Befizetett tőke	10000	frt —	kr.
3. Kamatok és késed. kamatok	838	frt 91	kr.
Összesen:	10910	frt 95	kr.

Kiadás:

1. Kikölesönöztetett	9200 frt — kr.
2. Segélyekre	1200 frt — kr.
3. Vegyesekre	248 frt — kr.

Összesen: . . . . . 10648 frt — kr.

A tár állása:

1. Kint levő tőke	21150 frt — kr.
2. Kamathátralék	1095 frt 72 kr.
3. Pénztári maradvány	262 frt 95 kr.

Összesen: . . . . . 22508 frt 67 kr.

1887. év végén volt . . . . . 22714 frt 30 kr.

apadás . . . . . 205 frt 63 kr.

q) A 83-ik pont szerint a *Megyasszay Istvánné-féle alapítvány* állása a következő:

1. Bevétel	8 frt — kr.
2. Kiadás	8 frt — kr.
3. Kint levő tőke	100 frt — kr.
4. Kamathátralék	6 frt 66 ⁵ / ₁₀ kr.
5. A tár állása	106 frt 66 ⁵ / ₁₀ kr.

r) A 84-ik pont szerint *alamizsna-pénzekből* volt:

1. Bevétel	698 frt 93 kr.
2. Kiadás	698 frt 93 kr.

Maradvány . . . . . semmi.

Mindezen számadási tételek tudomásul vétetvén, jegyzőkönyvünkbe iktattatni határoztnak.

s) A 85-ik pontban — minthogy a megvizsgált számadások teljesen rendben találtattak — Bakos Antal egyházkerületi pénztárosnak, az 1888. évi számadások terhe alól az azokban előforduló tételekre nézve leendő felmentését a pénzügyi választmány javaslatba hozza, s nevezett pénztárosnak, buzgó és szakavatott működéseért, elismerését jegyzőkönyvileg kifejezi.

Egyházkerületünk Bakos Antal, egyházkerületi pénztárost az 1888. évi számadás terhe alól, az azokban foglalt tételekre nézve, a pénztárak pontos kezeléseért s buzgó és szakavatott működéseért való elismerésének kifejezése mellett, fölmenti.

t) A 86-ik pont szerint, a folyó évről vezetett pénztári főnapló rovatai összegeztetvén, kitűnt, miszerint a múlt évi pénztári maradvány beszámításával tett a bevétel:

Ápril hóban	6601	frt	85 ² / ₁₀	krt,
A kiadás	420	frt	40	krt,
és így kellett lenni a pénztárban	6181	frt	45 ² / ₁₀	krnak,

mely összeg a pénztári készlettel teljesen egyezett.

Tudomásúl vétetik.

52. Olvastatott az egyházkerületi felsőbb leányiskola tanári karának az iskola folyó évi viszonyait feltűntető jelentése:

Ezen jelentésben előterjesztetnek azon szükségletek is, melyeket a tanári kar az iskola emelése és kellő virágzása érdekében betöltendőknek lát, minő a konviktus kibővítése, új tanterem építése és a többi.

Ezzel kapcsolatban olvastatott dr. Halász Sándor tanár előterjesztése, illetve tervezete, egy tornacsarnok és fizikai szertár felállítása tárgyában.

Mindezen munkálatok az iskola felügyelő-bizottsága által tárgyalva még nem lévén: szabályszerű tárgyalás végett áttétetnek ezen bizottsághoz; ezekről a bizottság jelentése a jövő őszi közgyűlésre beváratik.

53. Püspökünk jelenti, hogy a báró Baldácsy-alapítvány a Halasy-család által 58860 forint 58 krajcár iránt bepereltetett, minek következtében ő, egyházkerületünk részéről, Szilágyi Sándor alapítványi ügyésznek a meghatalmazványt kiadta.

Tudomásúl vétetik.

54. Meczner Béla, alsözempléni egyházmegyei gondnok, a múlt 1888. évi, Miskolcon tartott tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 19. számában foglalt s az ügynevezett *csonka- és özvegyi kegyeleti év* ügyében keletkezett szabályrendeletünk szövegezését homályosnak és félreértésekre s félremagyarázásokra vezetőknek találván, indítványozza, hogy az, az ott kimondott határozat szellemében, újra szövegeztessék.

Ezen indítvány folytán bizottság küldetett ki a határozat, helyesebben szabályrendelet átnézése és újra szövegezése céljából.

A bizottság beadta jelentését, mely jelentés hosszabb vitára adván alkalmat, ennek tárgyalása folyamán Fejes István, egyházkerületi tanácsbíró, a szabályrendelet érdemi részének megváltoztatása tárgyában terjesztett elő indítványt.

Ezen indítványok, általában az egész *kegyeleti és csonka-év rendezése* kérdésének tanulmányozása és szövegezett határozati javaslat készítése végett, püs-

pökünk elnöklete alatt Fejes István, Nagy Pál, Vajányi Lajos, Meczner Béla és Béki Sámuel tagokból, bizottság küldetett ki, jelentése őszi közgyűlésünkre bevaratván.

55. Elnöklő püspökünk intézkedése folytán, folyó évi január 10-én egyházkerületünk konventi képviselőire az egyházak által beadott szavazatok egy bizottság által felbontatván:

Rendes tagokul egyházi részről Fejes István és Makay Dániel; világi részről Lükő Géza és Mocsáry Lajos; póttagokul pedig egyházi részről Béki Sámuel, és Mitrovics Gyula; világi részről Bernáth Elemér és Orbán József választattak meg, a kik is egyházkerületünk konventi képviselőiül kijelentettek.

56. Elnöklő püspökünk jelenti, hogy a vakok budapesti országos intézetében egyházkerületünk által alapított, üresedésben levő alapítványi helyre Remete László vármelléki lakos László nevű vak fiát nevezte ki oly föltétellel, hogy ha egyházkerületünk ev. ref. vallású hívei közül ily szerencsétlen gyermek ezen állomást elnyerni jelentkeznék, a jelzett kijelölés meg fog szüntettetni.

Elnöklő püspökünk ezen intézkedese helyeslő tudomásul vétetik.

57. Elnöklő püspökünk bemutatja az 1888-ik évi államsegély kiosztásáról szóló számadásokat.

A számadás minden tételében helybenhagyatván, püspökünk felkéretik, hogy azt okmányaival együtt a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minisztériumhoz terjeszsze fel.

58. Püspök úr tudatja, hogy Ragályi György, mint az egyházkerületi pénzügyi választmány világi elnöke, már előbb, hozzá intézett levelében jelentette a pénzügyi választmányi elnökségről való lemondását, a jelen alkalommal pedig élőszóval is megújítja ebbeli kérelmét.

Egyházkerületünk nem tudván nélkülözni a nevezett férfit fáradságtalan buzgalmát és annyiszor tapasztalt áldozatkészségét közügyeink iránt: szeretetteljes ragaszkodással kéri fel őt hivatalának tovább folytatására.

59. Az egyházkerületi tanügyi bizottság beadván a folyó évi április 30. napján tartott tanácskozásának jegyzőkönyvét, ennek 2-ik számú pontjában, megbízatásához képest, jelenti, hogy a tavitói hiány kérdésében az egyházmegyéék által beadott előterjesztéseket gondosan átnézte és egybevetette; előadja egyúttal azt is, hogy mimódon lehetne e sajnósan érzett hiányon ez idő szerint legalább némileg segíteni.

Egyházkerületünk, a tanügyi bizottságnak, a tanítóhiány lehető megszüntetésére vonatkozó javaslatait, magáévá tévén, ezeknek alapján, mindenekelőtt felhívja az egyházmegyéket arra, hogy minden lehető eszközzel törekedjenek a tanítói fizetések javítására; továbbá ott, ahol a fizetés emelése lehetetlen s a lelkési hivatal megüresedik, alkalmilag affiliatio útján emeltessék a tanítói javadalom, az egyházmegyék legjobb belátására bízván az ilyen, netalán szükségessé válандó egyesítések keresztülvitele. Ezek mellett felhívja egyházkerületünk az iskolákat fentartó egyházakat, hogy szükség esetében, a tisztán leányiskolák vezetésére és tanítására nő-tanítókat alkalmazzanak.

60. Ugyanazon tanügyi bizottság, ugyanazon jegyzőkönyvének 3. számú pontjában tudatja, hogy a sárospataki irodalmi kör, a népiskolai tanterv készítésére pályázatot hirdetett, de a beérkezett egyetlen pályaművet, a bírálók elfogadhatlannak mondták ki, amiért az irodalmi kör új pályázatot fog kitűzni.

Tudomásul vétetik s az irodalmi kör felhívatik, hogy az annyira szükséges népiskolai újabb tantervre a pályázatot minélelőbb tűzze ki.

61. Ugyanazon tanügyi bizottság, ugyanazon jegyzőkönyvének 4. számú pontjában előterjeszti, hogy az irodalmi kör által, az iskolai körlátogatók részére készített utasítást gondosan átnézte. Előszámlálja egyszersmind a tanügyi bizottság azon módosításokat is, a melyek megtevétele után ajánlja azt maga részéről elfogadhatónak.

Egyházkerületünk a beterjesztett, nagyfontosságú dolgozatot beható tanácskozás tárgyává tévén, a népiskolai látogatók által figyelembe veendő „*Utasítások*“-at, egész terjedelmében, a következőleg állapítja meg:

Utasítás a népiskolai körlátogatók részére.

1. Az egyházmegyék, a népiskolai felügyelet szempontjából, a gyülekezetek számához képest, több-kevesebb látogatási körre osztottnak fel. Egy körbe legfeljebb tíz iskola foglalható be.

2. Minden kör részére, legalább 6 évi kötelezettséggel, egy — egy kéttagú iskolalátogató-bizottság választatik az egyházmegyei közgyűlés által, a tanügyi bizottság ajánlatára.

Az, hogy a lelkész mellett, a bizottság második tagja világi egyén vagy tanító legyen, az egyházmegyék belátására bízatik.

3. E bizottság a körébe eső iskolákat, minden iskolai év vége felé, legkésőbb június 20-ig meglátogatja s azokban vizsgát tart; tapasztalatairól s a taneredményről az egyházmegyei tanügyi bizottságnak jelentést tesz. A jelentést, a 7 ik pont alatti bírság terhe alatt, július 10-ig beadni köteles.

Az egyházlátogatás (*canonica visitatio*) azon joga és kötelessége, melyszerint a téli évszakban az iskolákat meglátogathassa, a közegyházi törvények értelmében, továbbra is érintetlenül hagyatik. Jelentését az egyházlátogatás szokásos jegyzőkönyvében, az egyházmegyének beterjeszti. Az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz beterjesztendő jelentés azonban, az iskolai körlátogatóság jelentése alapján állíttatik össze.

4. A bizottság tagjai a felügyeletök alá helyezett iskolákat bár-mikor meglátogathatják, de ezt csak a helybeli lelkész jelenlétében tehetik.

5. A tervbe vett látogatásról az egyházak előjáróit a bizottsági elnök előre értesíti, hogy az iskolaszék s illetőleg egyháztanács a megjelenés idejére összehívható legyen.

6. A megejtett látogatásról az egyházmegye tanügyi bizottsága részére írott jelentés készítendő, amelyet a küldöttség mindkét tagja aláír. X

7. Ha a bizottságban működő lelkész az egyházmegyei tanügyi bizottság elé terjesztendő jelentést, július 10-ig be nem küldi, esetről-esetre 2 frt pénzbírság alá esik; úgyszintén az a tanító, a ki a »B« mintájú táblázattal, a bizottság megjelenési idejére el nem készül, 1 frt bírságban marasztaltatik el.

Az ilyen bírsági összegek behajtása és hová fordítása felől, az egyházmegye intézkedik.

8. A körlátogatók az egyházmegyei tanügyi bizottságnak rendes tagjai.

9. A körlátogató-bizottságot minden egyház részéről egy forint fuvardíj illeti.

10. A körlátogató-bizottság a helybeli iskolai előjárósággal jelenvén meg az egyes iskolákban, a vizsgálatot a következőleg ejti meg:

a) A vizsga az egyházkerület által megszabott összes tantárgyakra kiterjesztendő, annyira, hogy a bizottság az osztályzatot ne csak általánosságban, hanem osztályonként minden egyes tantárgyból külön-külön is megállapíthassa.

b) A bizottság a vizsga vezetését, a kérdések intézését, a feleletek kifejtését első sorban mindig a helybeli tanítónak engedi át, s maga csak később veszi át a feleltetést, hogy így a tanítványok előhaladása mellett-, a tanító tanításbeli modora és ügyessége is megítélhető legyen.

c) A vallás- és ének-tanítás eredménye kiváló figyelem tárgyát képezze.

d) A különböző írásbeli dolgozatok (szépírási, számtani, nyelvtani s esetleg rajz) alak és tartalom tekintetében tüzetesen megvizsgálandók, annyival inkább, mivel például a nyelvtani előhaladás megítélésénél a dolgozatok szolgálnak alapul és nem a szabályok könyv nélkülytetése vagy a száraz elemzés.

11. Az iskolák minősítésénél három tényező legyen irányadó, úgymint:

a) a helyes tanítási módszer, mely az emlékezőtehetséget az ítélőtehetséggel egyenlő arányban fejleszti és sem kizárólag az értelmetlen könyv nélkülytetésre, sem egyedül a túlságra vitt értelem-fejlesztésre és magyarázgatásra nem szoritkozik, a mi a tanítványok képességéből, felelősbeli szabatoságából és bátorságából ítélhető meg legbizonyosabban.

b) A kiszabott tananyagnak mily mértékben történt keresztülvitele; minek meghatározásánál figyelem fordítandó arra is: vajjon a növendékek életkoruknak megfelelőleg vannak-e beosztva az egyes osztályokba? S végül:

c) A növendékek fegyelmezettsége, a mi a nevelésnek alapja.

Akarmelyik hiányozzék e három tényező közül valamely iskolában; az az iskola a kitűnő osztályba nem sorozható. E három tényező viszonya szerint állapíttatik meg az egyes iskolákra a kitűnően alól eső többi osztályzat is, úgymint: a dícséretes, elégséges és gyöngé.

12. A vizsgálat kiterjesztendő az iskolai épületre, annak célszerűségére, a tanterem méretére, tisztaságára, környékére, udvarára, a növendékek tankönyveire, taneszközeire, s az iskola többé kevésbé felszerelt voltára s a minősítésnél a felszereltség mértéke is meghatározandó.

Jegyzet.

A) *A népiskola felszereléséhez szükséges bútorok.*

1. Iskolai padok* (Kunze- vagy Liekroth-féle).
2. Fiókos asztal* és karszék* a tanító részére.
3. Záros szekrény* a taneszközök elhelyezésére.
4. Víz tartó-edény*, ivóbádó*.
5. Tornászathoz hinta*, lábtó*, kúszó-rúd*, ugró mérce.
7. Fogas.*

B) *A népiskolához szükséges általános taneszközök.*

1. Fekete tábla álványnyal*, egyik oldala íráshoz vonalozva, másik oldala a rajzoláshoz pontalózáttal ellátva.
2. Fali olvasó-táblák* és kártya-betűk.
3. A minisztérium által kiadott szemléltetési képek.
4. Számoló-gép.

5. Méter-rud*, liter*, deci-, centiliter, köbdecimeter, kilogramm*, körző, szögmérő, vonalzó*,
6. Fatetek: Kocka, hasáb, gúla, kúp.
7. Az iskolai telek alaprajza, a község és határának térképe, a tanító által elkészítve.
8. Az illető megye fali térképe; Magyarország*, az Osztrák-Magyar monarchia, Európa*, az öt földrész és Palesztina* térképe; Schneider képes átlásza, földgömb*.
9. Természetrajzi ábrák* (Rasch-féle).
10. Nehány emlős; madár, kitömve; rovat-, növény-, és ásványgyűjtemény, amennyire lehet a tanító által gyűjtve.
11. Kozma-Felméri rajztablák, I—XX.
12. Ének tanításhoz hegedű vagy harmonium.
13. Természettan tanításához hőmérő*, iránytű, delejrúd, vegyémérleg, súlyokkal, néhány kémcső, borszesz-lámpa, üveg-tölcsér, néhány lat réz-drót, villanydelej Bunzen-féle elem, néhány darab üvegeső, domboru és homoru üveglencse, üveghasáb, villany-tartó lepény, róka farkkal Leydeni palack és ezeken kívül a tanító által előállítható eszközök. Természetteni fali táblák.

C) *Segédkönyvek:*

A tanító részére a tantervben megjelölt vezér- és kézikönyvek* az egyház által beszerezve.

Népkönyvtár gyanánt a »Jó könyvek« eddig megjelent füzetei és a »Néptanítók Lapja«-ban e célra ajánlott művek.

A *-gal jelölt tárgyakkal bíró iskolák a szükségesekkel felszerelteknek tekintendők.

14. Kimutatandó az is, hogy a növendékek az egyházkerületi tanterv által előírt s illetőleg javasolt tankönyveket használják-e? Évégből az úgynevezett »Ellenőrző« táblázatok rovatai pontosan kitöltendők s a jelentéshez csatolandók.

15. A faiskolák megvizsgálása mindenkor a helyszínén történjék s ügyeljen a bizottság, hogy azok eredeti rendeltetésöktől el ne vonassanak és hogy valami hasznot hajtanak-e?

16. Az iskolai kormányzat minőségének megállapítása végett a következőknek jár utána a körlátogatóság:

a) Az iskolai évet a törvényes időben nyitották-e meg, s ha nem: mi okból történt a késlekedés?

b) Van-e órarend? Vezetnek-e nyilvántartási, felvételi, mulasztási s anyakönyvi naplókat és más iskolába járók naplóját?

c) A mulasztások meggátlására történtek e évközben és minő intézkedések? A tömegesebb mulasztásnak s a rendetlen iskolázásnak

hol az oka: a szülékben-e, a tanítóknban-e vagy az egyházi és községi előljárók hanyagságában? Vagy valami rendkívüli körülményben, például járványos betegségben.

l) A helybeli lelkész és presbiterium, illetőleg az iskolaszék tagjai, meglátogatták-e többször is az iskolát, legalább egyszer havonként, a mint a törvény rendeli...?

e) Előkérendő az iskolai jegyzőkönyv, a melynek magábau kell foglalnia: 1., az iskolaszéki ülések jegyzőkönyveit, 2., az egyházmegyei közgyűlésnek a népiskolákra vonatkozó határozatait, 3., a helybeli iskolaszéki tagok látogatási alkalmával tett bejegyzéseket és végül: 4., a körlátogatói bizottságok bejegyzéseit.

f) Micsoda javítás vagy beruházás történt a tanévben az iskola körül?

g) Az egészen szegény tanulókról van-e valami módon gondoskodva?

h) Van-e iskolai könyvtára az egyháznak s annak számára legalább a »Néptanítók Lapja« rendesen bekötvte megőriztetik-e?

i) A tanító pontosan kikapja-e fizetését?

k) Van-e az iskolának a tandíjon és a rendes egyházi adón kívül valami pénzalapja és jövedelmi forrása.

l) Végül a hiányokat nem elég csak megállapítani, hanem azoknak okait is ki kell fürkészn, mert csak így lehet a bajon segíteni.

A többi, inkább statisztikai adatok beszerzésére vonatkozólag, az »E« mintájú rovatos ív nyújt kellő útbaigazítást.

17. A tapasztalt hiányokra vonatkozó megjegyzések s a tanítót vagy az iskolai előljáróságot illető utasítások, mindenkor a helybeli iskolai jegyzőkönyvbe is beiktatandok, hogy így a következő látogatás alkalmával tájékozhasssa magát a bizottság arra nézve, hogy a helybeli tanító vagy előljáróság mennyiben vette figyelemben és foganatba előbbi utasításait.

Azonban a tisztán pedagógia természetű tanácsok, vatamint általában az olyan észrevételek, melyek, mint kizárólag a tanító eljárására vonatkoznak, egyedül a tanítót érdeklik s mások előtt talán némi tekintetben tekintélyének rovására is esnének; mindenkor csak zárt körben, pusztán a bizottság, vagy legfőlebb a helybeli lelkész jelenlétében intézendők a tanítóhoz.

Különösen óvakodják tehát a bizottság attól, hogy a tanító eljárására a növendékek vagy szülék előtt bíráló vagy épen annak tekintélyét sértő megjegyzéseket tegyen.

18. A látogatásról és tapasztaltakról szerkesztett jelentést, a statisztikai adatokat magában foglaló »E« táblázattal együtt, a küldöttség elnöke az egyházmegyei tanügyi bizottság elnökéhez küldi el; a

»B« mintájú anyakönyveket pedig magánál tartja meg, hogy a következő látogatás alkalmával ezekkel ellenőrizhesse: vajjon a növendékek életkoruknak és képességeknek megfelelően, évről-évre felebb-felebb vitetnek-e a következő osztályba?

62. Olvastatott a borsodmegyei közigazgatási bizottságnak püspöki hivatalunkhoz intézett átíratá, a melyben előadván, hogy az említett megye területén levő némely hitfelekezetünkhöz tartozó egyházközségek népiskolai tantermei nem felelve meg a törvény által megszabott kellékeknek, utasíttatni kéri azokat a növendékek létszámának megfelelő tantermek berendezésére.

Püspöki hivatalunk felkéretik, hogy ez ügyben szükségesnek látszó intézkedés megtétele felől a borsodmegyei közigazgatási bizottságot majdan értesíteni szíveskedjék.

63. A sárospataki főiskola kormányzati rendszabályainak értelmében, a főiskolai igazgató-tanács, valamint a gazdasági választmány és elnökének hivatalos megbízatása hat évre terjedvén: az igazgató-tanács felterjesztett jegyzőkönyvében jelenti, hogy az említett kormányzó- és kezelő-testületek megbízása a jelen évvel lejárt, a miért is felhívja az egyházkerületet az ezen ok miatt szükségessé lett választások megtételére.

Egyházkerületünk szíves elismerését és köszönetét fejezvé ki úgy az igazgató-tanács, mint a gazdasági választmány eddigi tagjainak, a lefolyt hat év alatt, főiskolánk szellemi és anyagi ügyeinek fejlesztése és felvirágoztatása körül kifejtett buzgalmaért: igazgató-tanács és gazdasági választmány eddigi tagjait, valamint a gazdasági választmány eddigi elnökét, lelkesült közfelkiáltással újra megválasztja és eddigi sikeres, buzgó működésöknek folytatására továbbra is megbízza.

64. A sárospataki főiskolai igazgató-tanács, folyó évi január 21—25. napjain tartott tanácskozásainak 51. számú jegyzőkönyvi pontjában, pártolólág és melegen ajánlólag terjeszti fel *Szabó József*, segédlelkész és jelenleg a budapesti tanári képezde tagjának azon folyamodványát, a melyben bizonyos segélyért esedezik tanári pályára való készülétének sikeres bevégezhetőse végett.

Egyházkerületünk, tekintve folyamodónak közönségesen ismeretes komoly törekvését, részére 300 frt segélyt utalványoz, s megbízza az egyházkerületi

pénzügyi választmányt, hogy e segílyt valamely legalkalmasabb egyházkerületi pénztárból, az elnökség útján kiszolgáltassa.

65. Ugyanazon igazgató-tanács, ugyanazon tanácskozásainak 37. számú jegyzőkönyvi pontjában, beterjeszti a sárospataki főiskolai könyvtár rendezésének tovább fejlesztése végett, a tanári kar által készített következő tervezetét:

1. A szakcím-tár készítésére nézve javasolja a bizottság, hogy 10 főszak megkülönböztetése mellett, mozgó lapok készíttessenek, minthogy ezek használata által legkönnyebb a főszakok időnként való kiegészítése, s hogy ez életbeléptethető legyen, a főkönyvtárnok a címek másolására szerződtessen maga mellé egy alkalmas egyént, a ki a főiskolai pénztár által díjaztassék. 2. A kettős példányok elárúsítására nézve legcélszerűbbnek tartja, ha azok együttesen adatnak el, megjegyevén, hogy mielőtt az együttes eladás megkíséreltetnék, a főiskola tanárai, a debreceni főiskola s a kolozsvári muzeum, mint vevők előnye biztosítva legyen. Az elárúsítás idejére a köziskolai szék a főkönyvtárnok mellé két egyént küldene ki teljhatalommal az elárúsítás keresztülvitelére. 3. Óhajtja, hogy a szakcím-tár rendezése s illetőleg másolása azonnal megkezdessék. 4. Miután a könyvtár dissertatiók tekintetében a hazai könyvtárak között leggazdagabb, úgy, hogy e tekintetben valóságos muzeumot képez, nem látta a bizottság célszerűnek azt, hogy azon dissertatiók, melyek más munkákkal egybe vannak kötve, azok közül kivéttessenek s újra együvé köttessenek, kisebb bajnak tartván azt, hogy némelyik dissertatióból 3—4 példány is maradjon meg, mint azon nagy és meddő kiadással járó rombolási munkát, mely a különválasztásnál állna elő. Végül 4. a könyvek évenként való megrendelésére nézve a következő irányadó elvek elfogadását javasolja a bizottság: a) Az általános érdekű műveket rendelje meg a főkönyvtárnok, a szakszerű műveket pedig a főiskola 4 facultása, u. m. 1. theologia, 2. bölcsészet, 3. jog és 4. gimnázium. Miután csak ezen úton lehet elérni azt, hogy a könyvek megrendelésében egyik szak munkásai a másik által túl ne szárnyaltassanak. b) Az ily módon eszközendő könyvmegrendelésekről a főkönyvtárnok a köziskolai széknek utólagosan jelentést tesz, a mely azokat jegyzőkönyvébe iktatja. c) A főiskolai könyvtárnok a könyvvételi számlákat ellenjegyzi.

Nemkülönben kívánatosnak jelenti ki a bizottság azt is, hogy a könyvek célszerű megrendelhetése végett, egy lehetőleg teljes egyetemes könyvészeti szemle is rendeltessék meg s az állandóan az olvasóteremben tartassék.

A mely tervezetre vonatkozó az igazgató-tanács, ugyanazon jegyzőkönyvi pontjában előadja, hogy:

Az igazgató-tanács elfogadja a köziskolai széknek, a bizottság által teljes szakismerettel kidolgozott s általa elfogadott javaslatát, s hozzájárulásra, illetőleg helybenhagyására felkéri a főtiszteletű egyházkerületet is; megjegyezvén azonban, hogy a 4 ik pont *a)* és *b)* alatt foglalt, s a könyvek megrendelésére vonatkozó javaslatot az igazgató-tanács aképen módosítja, hogy úgy a különböző szakok, mint a főkönyvtárnok által megrendelésre ajánlott könyvek felett mindenkor a köziskolai szék lesz hivatva határozni. A mi illeti a könyvtár javasolt végleges rendezésének keresztülvitelét, bár elismeri az igazgató tanács, hogy a rendezéssel járó nagyobb munkát, három évre felosztva, a főiskola arra hivatott egyénei is elvégezhetnék, de amennyiben kívánatosnak tartja, hogy a könyvtárnak régóta folyamatban levő rendezése mielőbb befejeztessék s az abban rejlő szellemi kincsek teljes mérvben érvényesülést nyerhessenek, arra kéri az igazgató tanács a főtiszteletű egyházkerületet, miszerint méltóztassék engedélyezni, mikép a javasolt rendezési munka azonnal megkezdessék, hogy még az év folyama alatt befejezést nyerhessen. A költségekre nézve azon nézetben van az igazgató-tanács, hogy az 1000 forintot nem fogja meghaladni, mely összeg a duplumok eladásából befolyó pénz által — legalább részben — pótoltatván, a főiskolai pénztár nem fog túlságosan megterheltetni.

Egyházkerületünk az igazgató-tanács javaslatait ez ügyben elfogadja és tett intézkedéseit határozati erőre emeli; egyszersmind felhívja a főiskolai könyvtárnokot arra, hogy a többszörös példányok értékesítésének megkezdett munkáját még a folyó évben bevégezze, hogy az ily módon bejövő összeget azon kiadások fedezésére lehessen fordítani, a melyeket vesz igénybe a könyvtárnak szakok szerint való rendezése.

66. Olvastatott a főiskolai igazgató-tanács folyó 1889. évi január 21—25. napjain tartott ülései jegyzőkönyvének 6-ik pontja, melyben előadatik, hogy a főiskola számadásai átvizsgálatván, a napló, tiszti könyv, táblás kimutatás és okmányokkal összehasonlítottván: azt minden tekintetben pontosnak s a főiskola összes vagyionkezelését hűnek és lelkiismeretesnek találta.

Ennek folytán a *főiskola bevételeiről és kiadásairól* vezetett számadás *végeredményét* a következőkben mutatja ki:

A) A közpénztárban:

Összes bevétel	116733	frt	17	kr.
Összes kiadás	106516	frt	34	kr.

Pénztári maradék . . . . . 10216 frt 83 kr.

B) *A tápintézeti pénztárban :*

Összes bevétel	10934 frt 91 kr.
Összes kiadás	10440 frt 66 kr.
Pénztári maradék	494 frt 25 kr.

C) *Összesítés:*

A közpénztár bevétele	116733 frt 17 kr.
A tápintézeti pénztár bevétele	10934 frt 91 kr.
Összes bevétel	127668 frt 08 kr.
A közpénztár kiadása	106516 frt 34 kr.
A tápintézeti pénztár kiadása	10440 frt 66 kr.
Összes kiadás	116957 frt — kr.
Összes pénztári maradék	10711 frt 08 kr.

Tudomásul vétetik.

67. Ugyanazon igazgató-tanács, ugyanazon üléséről vezetett jegyzőkönyvének 7-ik pontjában előadatik, hogy miután a közelebbi múlt időben, a főiskola különböző szakjaiban működő tanárok fizetése némi javításban részesült, ugyanakkor az annyi pontossággal és lelkiismeretességgel működő főiskolai pénztárosnak — Soltész Ferencnek — évi 300 frtnyi díja változatlanul meghagyatott: minek folytán felkéri igazgatótanács egyházkerületünket, hogy Soltész Ferenc főiskolai pénztáros évi díjának 200 forinttal való fölemelését engedélyezze, hogy így a nevezett pénztáros évi díjazása, 500 forint nyugdíjával együtt 1000 forint legyen, azon kikötéssel azonban, hogy ezen díjemelés csak is Soltész Ferenc személyéhez kötve és azon időig adassék, a míg ő a pénztárosi teendőket végezni fogja, s hogy azon 1% jutalom, melyet eddig a pénztáros a tandíjak után élvezett, a fizetés javításának idejétől kezdve megszűnjék.

Egyházkerületünk az igazgató-tanács fennebbi ajánlata folytán, a Soltész Ferenc főiskolai pénztáros évi díjazását, a fennebb előadott kikötések mellett, 200 forinttal fölebb emeli.

68. A 8-ik pontban a fentebb már főösszegében előadott *tápintézeti számadás* részleteit terjeszti elő az igazgató-tanács.

69. A 9-ik pontban a főiskola *tökepénzeinek állása* mutattatik ki, az 1888. év lezártával, a következőkben:

Az 1887-ik év végén volt:

a) Közpénztári és képezdei tőke	129066	frt	58	kr.
Ehez jön a Kazinczy András-alap	1000	frt	—	kr.
» » Losonczy Izabella-alap	209	frt	30	kr.
A ladányi birtok ára	4160	frt	—	kr.
	<hr/>			
Eszerint kellene lenni	134435	frt	88	krnak.
De egyházker. határ. folytán töröltetett	3029	frt	57	kr.
	<hr/>			
Igy kellene lenni	131406	frt	31	krnak.
Van pedig	133468	frt	57	kr.
	<hr/>			
Eszerint tőkeszaporodás	2062	frt	26	kr.
b) Alumniális tőke volt	59866	frt	82	kr.
Ehez jött a Jóny-féle alap	2000	frt	—	kr.
A Meskó-féle alap tőkésített kamata	843	frt	60	kr.
A Rozgonyi Irma-féle alapé	182	frt	16	kr.
A Vay-alapé	10	frt	89	kr.
A Csillik Balázs-féle alapé	3	frt	30	kr.
	<hr/>			
Tehát kellene lenni	62906	frt	77	krnak.
Van pedig csak	59519	frt	65	kr.
E szerint tőkefogyás	3387	frt	12	kr.
c) A Horváth Mária-féle alap volt	100921	frt	03	kr.
Most	106605	frt	50	kr.
	<hr/>			
Eszerint növekedés	5684	frt	47	kr.
1887. év végén volt közpénztári tőke	129066	frt	58	kr.
Alumniális tőke	59866	frt	82	kr.
Horváth Mária-alap	100921	frt	03	kr.
Pénzkészlet	13118	frt	64	kr.
	<hr/>			
Összesen	302973	frt	07	kr.
1888. év végén van közpénztári tőke	133468	frt	57	kr.
Alumniális tőke	59519	frt	65	kr.
Horváth Mária-féle	106605	frt	50	kr.
Pénzkészlet	10711	frt	08	kr.
	<hr/>			
Összesen	310304	frt	80	kr.
Van	310304	frt	80	kr.
Volt	302973	frt	07	kr.
	<hr/>			
Növekedés	7331	frt	73	kr.
Uj tőke jött	4249	frt	25	kr.
Ingatlanból jött	4160	frt	—	kr.
	<hr/>			
Összesen	8409	frt	25	kr.

Töröltetett	3029 frt 57 kr.
Különbség	5379 frt 68 kr.
Növekedés	7331 frt 73 kr.
Javulás	1952 frt 05 kr.

70. A 10. pontban a főiskola *vagyon-mélege* mutattatik ki, az 1889. évi január 1-ső napján. Eszerint

A) *Vagyon:*

a) ingatlanokban összesen	460184 frt 44 kr.
b) tőkepénzben összesen	310304 frt 80 kr.
Jövedelmező vagyon	770489 frt 24 kr.
1888. január 1-én volt	757157 frt 51 kr.
Javulás	13331 frt 73 kr.

B) *Teher:*

1. Kötelezettségek tőkége	43333 frt 33 kr.
2. A »Fehér-ló« törlesztendő tőkége	705 frt 76 kr.
Összesen	44039 frt 09 kr.
1888. január 1-én volt	44127 frt 31 kr.
Javulás	88 frt 22 kr.

A teher a vagyonból levonatván, marad

a tiszta vagyon értéke . . . . . 726450 frt 15 kr.

A főiskolai vagyon-mérleg ezen kimutatásánál megjegyzi az igazgató-tanács, hogy az előző években az ingatlanok között a tiszaladányi birtok 6000 frtban volt kimutatva; amennyiben pedig ez a birtok 1888-ban 4160 forint vételárért eladatott: ezen birtokon a főiskola vagyoni vesztesége 1840 frt.

71. A 11-ik pontban a főiskola *különböző tőkeinek állása adatik elő, amint 1889. január 1-én lenni kellett volna.*

Eszerint lenni kellene:

1. Közpénztári tőkének	136899 frt 38 krnak.
Ehez jön új tőke	1209 frt 30 kr.
A tiszaladányi birtok ára	4160 frt — kr.
Összesen	142268 frt 68 kr.
De töröltetett	3029 frt 57 kr.
Így kellene lenni	139239 frt 11 krnak.
Van pedig	133468 frt 57 kr.
Eszerint hiány	5770 frt 54 kr.

2. Alumniális tőkének	60224	frt 89	krnak.
Ehez jött új tőke	3039	frt 95	kr.
		<hr/>	
Eszerint kellene lenni	63264	frt 84	krnak.
Van pedig	59519	frt 65	kr.
		<hr/>	
Eszerint hiány	3745	frt 19	kr.
3. Horváth Mária-féle alapnak	106904	frt 34	krnak.
Van pedig	106605	frt 50	kr.
		<hr/>	
Eszerint hiány	298	frt 84	kr.
A különböző pénztárakból hiány tehát összesen	9814	frt 57	kr.
Ennek fedezésére van pénzmaradv.	10711	frt 08	kr.
		<hr/>	
A többlet tehát	896	frt 51	kr.

72. A 12-ik pontban a főiskola 1888-ik évi költségvetése hasonlított össze a tényleges bevétellel és kiadással.

Eszerint elő volt irányozva bevételül 83049 forint 64 krajcár, a valóságos bevétel pedig volt 85056 forint 34 krajcár; és így a bevétel eredménye 2006 forint 70 krral haladta meg az előirányzatot. Kiadásul elő volt irányozva 83049 forint 42 krajcár, tényleg kiadatott 71641 forint 20 kr, s így 1408 forint 22 krajcárral kevesebb az előirányzatnál.

Mindezen itt tárgyalt számadások tudomásul vétetnek.

73. A 13-ik pontban a főiskola 1889-ik évi költségelirányzata van összeállítva. Előirányoztatik bevételül 80325 frt 08 kr, kiadásul 79788 frt 60 kr és így fölösleg maradna 536 frt 48 kr. Ezen költségelirányzat kiadási tételei között, a 25-ik szám alatt, a főiskolai nagy épület palatetőzete költségeinek visszatérítése címén, egyházkerületünk régibb intézkedése folytán, 1000 frt tőkésítése rendeltetik el.

Ezen kiadási tételre vonatkozólag fölkéri az igazgató-tanács egyházkerületünket, hogy amennyiben a főiskolai tőkék tömeges visszafizetése folytán a kamat-jövedelem évről évre alábbszáll s a befizetett tőkeösszegek jelzálogi biztosíték mellett csak igen kis részben helyezhetők el és ennél fogva alig reményelhető, hogy a tényleges eredmény a kamatbevételi előirányzatnak megfelelő lesz: engedné el ezen tőkésítés végrehajtását.

A főiskola ezen költségelirányzata jóváhagyatik és megerősítettik; a kérelem azon része azonban, hogy a kiadási előirányzat 25. pontja alatt a palakötetözete költségei visszatérítésére felvett 1000 forint tőkésítése elengedtessek: mellőztetik.

74. A 15-ik számú pontban a köziskolai szék jegyzőjének, — a ki igen sok és gyakran lényeges teendővel van terhelve, — az akadémia és gimnáziumi jegyzők példájára, tiszteletdíjúl 30 frtot szavaz meg az igazgató-tanács, ennek fedezetét a költségvetési többletre utalja s kéri ezen intézkedésének megerősítését.

Az igazgató tanács ezen intézkedése megerősítettetik.

75. A 17. pontban jelenti az igazgató-tanács, hogy a köziskolai szék kérelme folytán, a főiskolai könyvtár gyarapítása végett, — tekintettel a tudomány mai gyors fejlődésére, — nehogy tanáraink tudományos munkálkodására némely szakmunkák hiánya bénító hatással legyen: az eddigi 800 frtot már a jelen évi költségvetésben 1000 frtra fel emelte; kimondván egyszersmind, mint kötelező szabályt, hogy a könyvek megrendelése mindenkor a szaktanárok véleményezése és a köziskolai szék intézkedése alapján történjék, és kéri egyházkerületi közgyűlésünket ezen intézkedés jóváhagyására.

Az igazgató-tanács ezen intézkedése jóváhagyatik s a könyvtár gyarapítására eddig fordított 800 frt 1000 frtra emeltetik, azon megjegyzéssel, hogy ezen összegből lesz fedezendő a könyvek bekötésére fordítandó kiadás is.

76. A 22-ik pontban, a Göcze Bertalan 1773 frt 4% tőke tartozására vonatkozólag jelenti igazgató-tanács, hogy ezen összeg és járulékaik iránt folytatott per végrehajtással befejeztetett, s a mi bevehető volt, a főiskola pénztárába befizettetett, amennyiben pedig legkisebb kilátás sincs arra, hogy a még hátralékban maradt tartozás bármikor is bevehető lenne: annak, mint alap hiányában bevehetetlennek, a tőkék könyvéből való törlését javasolja.

Ezen követelésnek a tőkék könyvéből való kitörése engedélyeztetik.

77. Az abauji egyházmegye folyó év április 2—4-én Göncön tartott közgyűléséből Kovács Béla abauj-vajkóci lelkésznek, a sárosmegyei missió-kör lelkészének mult évi működéséről szóló jelentését azon kéréssel terjeszti be, hogy miután a nevezett lelkész hivatalváltoztatás folytán a missió vezetésétől visszavonul, ennek vezetése, míg az abauj-vajkóci lelkészség betöltetik, Béki Sámuel, kassai lelkészre bízassék.

Egyházkerületünk a jelentést tudomásul vevén, a sárosmegyei missió vezetésére — az abauj-vajkóci lelkészi állomás betöltéseig — Béki Sámuel, kassai lelkészt kéri fel, s őt erről értesíttetni határozza.

78. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen gyűléséből, id. Tóth József, gönc-ruszkai agg tanítót állandó segélyezésre ajánlja.

Egyházkerületünknek nem lévén e célra külön alapja: a hivatásában sok érdemet szerzett agg tanítót, segélyezés végett az egyházmegyei segélyosztó-bizottság szíves figyelmébe ajánlja.

79. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen közgyűléséből jelenti, hogy a gönci ref. egyházat érdeklő id. Kölböl András-féle hagyaték már rendeztetett.

Örvendetes tudomásul vétetett.

80. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen gyűléséből beterjeszti a kér-alpár-újfalui társegyháznakak lelkészi, továbbá a szent-istvánbaksai tanítói, a nagy-kinizsi tanítói díjleveleket 3—3 példányban; a gönci egyháznak állandósított két tanítói díjleveleit egy-egy példányban.

Ezen díjlevelek megerősítetnek; azonban mivel a megerősítési záradék a visszatartott díjlevelekre is rávezetendő: a kér-alpár-újfalui lelkészi, továbbá a gönci tanítóságok díjleveleinek két—két példánya beküldésére az egyházmegye ezennel utasíttatik.

81. Ugyanezen egyházmegye, folyó év ápril 2—4-én Göncön tartott közgyűléséből felterjeszti a következő lelkészi és tanítói változásokat: Frenczel Bertalan Szemere-Litkára, Eröss Lajos Bozsvára, Oziáky Endre F.-Dobszára, ifj. Kiss Lajos Cécére, Megyasszay Pál Kér-Alpár-Újfaluba és Kovács Béla Szepsibe, mint rendes lelkészek; Pogoriski Pál, oklevélszerzés feltétele mellett, Szesztára, Oláh Mihály H.-Petribe, Lipcsey Károly N.-Kinizsre, Barta János Sz.-l.-Baksára, Csizi Gedeon K.-Kinizsre rendes tanítókül megválasztattak.

Tudomásul vétetett.

82. Az abauji egyházmegye, folyó évi ápril hó 2—4-ik napjain, Göncön tartott közgyűlésének 61. számú jegyzőkönyvi pontjában, az iránt kérelmez, hogy az 5% jövőre az egész államsegélyből és ne csupán csak az egyházmegyéknek kiadott részletből vonassék le.

Egyházkerületünk az abauji egyházmegye kívánásának azért nem tehet eleget, mert az államsegélyből bizonyos összeget meghatározott kötelezettségek mellett, sokszor előre kell kiadnia, s így abból a levonásokat, lehetetlen megtennie; nem is említ-

vén azt, hogy az ilyen levonásból előálló különbség valóban olyan csekély, hogy azt az egyházmegyék, a részökre kiadott összegnél meg sem érzik.

83. Az alsóborsodi egyházmegye Kis-Tokajban, 1889. április 2—3. napjain tartott közgyűlésében 25. szám alatt hozott határozatával, a heő-bábai egyháznak felterjesztett kérvényére megengedte, hogy a Kovács János-féle hagyatékhoz tartozó egyharmad porta, egy kis ház és egy vékás földből álló területet — tekintettel arra, hogy az, az egyháznak jövedelmet nem ad — eladhassa, úgy azonban, hogy ennek vételára nem fordítható építkezési célokra, hanem az, mint hagyomány, takarékpénztárba helyezve tőkésíttessék.

Az alsóborsodi egyházmegye ezen intézkedése helyben hagyatik, utasítatván a heő-bábai egyház, hogy az adásvételi szerződést annak idején megerősítési záradékkal leendő ellátás végett terjeszsze fel.

84. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésében, 26. szám alatti határozatában, azon feltétellel engedélyezte a lőrinc-falvai lelkész-tanító részére kihatított 600 □-öl területű belsőség eladását, hogy mivel az egyház a lelkész-tanító részére már előzőleg vásárolt egy beltelket: az eladott ingatlan 200 frt vételára az egyház javára tőkésíttessék és takarékpénztárilag kezeltessek: kéri az előadás jóváhagyását.

Egyházkerületünk az eladást, az egyházmegye ajánlata folytán, az egyházmegyei határozatban előadott feltétel mellett jóváhagyja, s a megerősítési záradékot a bemutatott szerződésre rávezettetni rendeli.

85. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének 44. számú határozatával, ajánlólag terjeszti fel a tibold-daróci leányegyház azon kérvényét, hogy az egyház szőlőjének 165 frtért való eladása engedélyeztessek, melynek vételára az egyháznak az egyházkerületi pénztárnál levő 400 frt tartozása és kamatai törlesztésére lesz fordítandó.

Közgyűlésünk az eladást, az egyházmegye ajánlata folytán, az egyházmegyei határozatban előadott feltétel mellett jóváhagyja s a megerősítési záradékot a bemutatott szerződésre rávezettetni rendeli.

86. Olvastatott a tiszta-oszlári egyház presbyteriumának az alsóborsodi egyházmegye fennebb megjelölt helyen és időben tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 24-ik számú és Balogh István,

tisza-oszlári tanító folyamodványára nozott s ennek díjlevelét magyarázó határozata ellen beadott folyamodványa.

Minthogy ezen ügy kellőleg felszerelve nincs, mielőtt annak érdemleges tárgyalásába bocsátkoznék egyházkerületünk, visszateszi azt az alsóborsodi egyházmegyéhez a végett, hogy azt a Balogh István tanító folyamodványával és a díjlevellel felszerelve, terjeszsze vissza jövő őszi közgyűlésünkre.

87. Az alsóborsodi egyházmegye, folyó év április 2—3-án, Kis-Tokajban tartott közgyűléséből felterjeszti az átányi kántor-tanítói, az átányi újonnan rendszeresített harmadik tanítói, a noszvaji kántor tanítói díjleveleket; továbbá a cserépfalusi egyház három-éves tanítósága megörökösítésének kérése mellett, ezen egyház kántor-tanítói díjlevelét, megerősítés végett, a szokott példányokban.

A cserépfalusi egyház három-éves tanítóságának megörökösítése helybenhagyatván, a bemutatott díjlevelek mind megerősítettnek; egy-egy példányuk levéltárunk részére visszatartatik, a többi két-két példány visszaküldetik illető helyeire.

88. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen gyűléséből jelenti:

1. Hogy egyházmegyei pénztárnokká Nagy Ignác, miskolci lelkész választatott.

2. Hogy a lelkészjelölő-bizottság tagjául Tóth Dániel, Lengyel Sámuel és Molnár Bertalan; póttagjául Édes Vince és Szathmáry K. Pál választattak meg.

Tudomásúl vétettek.

89. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen közgyűléséből jelenti a következő lelkészi és tanítói változásokat: Ároktőre Szabó Károly dorogmai rendes, Dorogmára Halászy József ároktői helyettes, S.-Keresztúrba Maklár Károly tiszta keszi rendes, Hevesre Simon János keresztési segéd-, Szirmára Apostol Bertalan egri rendes lelkész, lelkészekké megválasztattak. Igricii leánytanítóné Csapó Péter, kis-győri rendes tanítóné Farkas Pál, Mályiba előkönyörgő tanítóné Székely József, volt tiszta-kóródi tanító, Cserépfaluba Pajkos Lajos, Noszvajba Tóth Ferenc tanítóné választattak.

Tudomásúl vétettek.

90. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen gyűléséből jelenti, hogy Apostol József, szirmai lelkész és Kovács Gábor, kis-győri tanító hosszú és érdemes munkálkodás után elhaláloztak.

Őszinte fájdalommal vétettek tudomásul.

91. Ugyanezen egyházmegye, folyó év április havában tartott közgyűlése 28. számú jegyzőkönyvi pontjában, a mályii leányegyháznak a nagyon szegényül díjazott előkönyörgő-tanító állandó segélyeztetése ügyében felterjesztett kérvényét pártolólágg tevén át az egyházkerülethez :

Miután közgyűlésünknek is tudomása van úgy a mályii egyház szegény állapotáról, mint előkönyörgő-tanítója esekély javadalmasáról: a mályii előkönyörgő-tanító részére a szűkösí pénztárából évi 50 frt állandó segély állapítatik meg.

92. A felsőborsodi egyházmegye Damakon, 1889. április 2. 3. napjain tartott közgyűlésében, 20. sz. alatt hozott határozatával, pártolólágg terjeszti fel jóváhagyás végett a bánhorváti egyház s Csehes Zsigmond és Csehes József között kötött azon adásvételi szerződést, melylyel a nevezett egyház az előbb említett eladóktól a bánhorváti 79. számú telekkönyvben $\frac{1}{2}$ 6 r. szám alatt jegyzett, mintegy 500 □-ölnyi szőlőterületet 60 frtét megvette.

Ezen adásvételi jogügylet a vevő egyház részéről, az egyházmegye ajánlata folytán, jóváhagyatik s a megerősítési záradék a bemutatott szerződésre rávezettetni rendeltetik.

93. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének 30. számú határozatában, engedélyezi a bánfalvai egyháznak, hogy ez, a bánfalvai 311. számú telekkönyvben foglalt és az egyház követelésének megmentése céljából vásárolt házat és kertet Szabó Józsefnek és nejének eladhassa, és felterjeszti a bemutatott adásvételi szerződést megerősítés végett egyházkerületünkre.

Ezen adásvételi szerződés, az egyházmegye ajánlata folytán, annyivalinkább megerősítettik, mint-hogy az eladott ingatlan az egyház törzsvagyonát nem képezte és minthogy az egyház jelentése szerint, ezen eladás folytán az egyháznak nemcsak tőke-, hanem kamatkövetelése is megtérült. A bemutatott adásvevési szerződésre a jóváhagyási záradék rávezettetni határoztatik.

94. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése 31. számú jegyzőkönyvi határozatával felterjeszti a tardonai egyház és Hanvay Aladár között kötött cserejog-viszonyt tárgyazó szerződést és az ehhez szükséges vázlatrajzot megerősítés végett.

A tardonai egyház és Hanvay Aladár között kötött csere-szerződés — a felterjesztő egyházmegye

ajánlata folytán — jóváhagyatik s a megerősítési záradék úgy a szerződésre, mint a bemutatott vázlatrajzra rávezettetni határoztatik.

95. Olvastatott a felsőborsodi egyházmegyének a folyó év április 2—3. napján Damakon tartott közgyűlésében 26. szám alatt hozott s a nyomári leányegyház folyamodványa által felebbezett azon végzése, mely szerint a nyomári leányegyház kérelme, hogy Hangács-tól elszakadva, önálló egyházzá alakulhasson, nem teljesítettik, azon indokból, mert ezen kérelem nemcsak az egyházmegye affiliálási törekvésével ellenkezik, de annak teljesítése úgy a nyomári, mint a hangácsi egyházra nézve könnyen végzetessé válhatnék, amennyiben a most virágzó társegyházak meggyöngülését, elerőtlenedését idézné elő.

A nyomári egyház kérvényében kifejezett okok által nem lévén megdöntve a felsőborsodi egyházmegye e tárgyban hozott határozatának alapúl szolgáló tekintetek : közgyűlésünk a felsőborsodi egyházmegye határozatát, indító okainál fogva, helybenhagyja s a nyomári egyház kérelmét elutasítja.

96. Olvastatott ugyanazon egyházmegye, ugyanazon jegyzőkönyvének 39. pontjában, összefüggésben az alacsikai egyház presbyteriumának felebbezési kérvénye, melyben kifogásolván az említett egyházmegye azon határozatát, hogy az alacsikai egyház presbyteriumának az 1888. év június 24 én tartott ülésében a Nagy István egyháztagnak a templomi első székéből való kitiltására vonatkozó végzését, a kitiltott atyjának, Nagy Ferencnek kérelmére, nemcsak hatályon kívül helyezte, hanem a presbyteriumot, az ezen ügyben működött egyházmegyei küldöttség ellen emelt panasza miatt meg is róttá: kéri, hogy az egyházmegye határozatának megváltoztatásával a presbyterium kitiltó végzése emeltessék érvényre.

Közgyűlésünk mindenekelőtt az egyházmegye eljárása ellen emelt azon kifogással szemben, hogy ez ügynek bírói eljárás tárgyát kellett volna képeznie, az egyházmegyei közgyűlés illetékességét kimondja; mert e székper nem bírói eljárást igénylő fegyelmi ügy, hanem közigazgatási kérdés lévén, a közgyűlés hatáskörébe tartozik.

Nem tartja továbbá figyelembe vehetőnek azon ellenvetést sem, hogy a presbyterium végzését nem a jogában magát sértve érző Nagy István, hanem atyja, Nagy Ferenc felebbezvén az egyházmegyéhez, e felebbezés egyszerűen elutasítandó lett volna; mert a kórdóses székot Nagy Ferenc egész családja használván,

mint családfeő, joggal felebbezett a család egy tagjának sérelmi ügyében.

A mi már magát az ügy érdemét illeti: a felebbezési kérvényhez csatolt bizonyító okmányokból meggyőződött ugyan közgyűlésünk az alacscai egyházban dívó s az egyházmegye által kétségbe nem vont azon jogáról a presbyteriumnak, hogy a templomi székek használása ügyében intézkedni hivatott; de nem ösmerheti el a jognak olyan magyarázatát, mintha a presbyterium valamely családnak egy bizonyos templomi szék használása iránt évtizedek óta fennálló s a folytonos gyakorlat által szentesített jogát annak valamely tagjától, minden alapos ok nélkül, önkényűleg elvehetné. A miért is, minthogy a csatolt bizonyító iratok tanúsága szerint Nagy Ferenc és családja a templomi első széket már húzamos idő óta használja s a családnak e székből a presbyterium által kitiltott tagja Nagy István ellen semmi oly erkölcsi vétség, mely a kitiltó vétségnek talán alapúl szolgálhatna, fel nem hozatott: közgyűlésünk az alacscai presbyteriumnak ez ügyben hozott végzését megsemmisíti s az egyházmegye határozatának Nagy Istvánra vonatkozó részét, a felsorolt okok alapján, helybenhagyja.

Az egyházmegyei végzésnek azon része ellenben, melyben a felebbező presbyterium ellen megrovás mondatik ki, mellőztetik; minthogy e megrovásnak alapúl szolgáló, állítólagosan sértő kifejezéseket közgyűlésünk a felebbező presbyteriumnak az egyházmegyéhez intézett beadványában nem látja, de meg a felebbezést aláírt presbyterek ki is jelentették, hogy a sértés nem volt szándékukban.

Ezen határozat az alacscai presbyteriummal, jegyzőkönyvi kivonat útján közöltetni határoztatik.

97. A felsőborsodi egyházmegye, folyó év április 2 — 3-án Dama-kon tartott közgyűléséből jelenti, hogy Illés János, kánói tanító, a kondói egyház tanítójává; Remenyik Lajos, perkupai tanító, a szalonnai egyházba választatott meg.

Tudomásúl vétetett.

98. Olvastatott az alsözempléni egyházmegyének folyó évi április 9 — 10. napjain Sárospatakon tartott közgyűlésének 22. számú jegyzőkönyvi felterjesztése, a melyben arra kéri egyházkerületünket,

hogy miután egyházaink nagy többségében a lelkészi díjlevél értéke, az első osztályozás óta, lényegesen megváltozott, rendelje el, lehetőleg még ez év folyamán, az egyházak új osztályozását, vagy pedig jogossítsa fel az egyházmegyéket, illetve azok espereseit, hogy a lelkészi állomások megüresedése esetében, az első osztályozás alkalmával netalán hibásan osztályozott gyülekezeteket, az egyházkerület megkérdezése nélkül is, a tényleges és biztos jövedelemnek megfelelő osztályba sorozhassák és a szerint hirdethessék ki azok lelkészi állomására a pályázatot.

Mint hogy az egyházak általános osztályozásának, rendszabályaink értelmében kiszabott ideje még el nem érkezett: egyházkerületünk, az alsózempléni egyházmegye ez irányban tett kérelmének eleget nem tehet s az általános osztályozást, ez idő szerint el nem rendelheti; hanem, igenis, felhívja az egyházmegyék figyelmét arra, hogy a mely egyházakra nézve, e tekintetben talán kikerülhetlen változtatásra van szükség, esetről-esetre tegyenek jelentést egyházkerületünk elé, a kiigazítás, illetőleg a helyesebb osztályozás iránt, a mely kiigazítást rendszabályaink különben is megengedik.

99. Az alsózempléni egyházmegye Sárospatakon, 1889. április 9—10. napjain tartott közgyűlésében, 27. szám alatt hozott határozatával, pártolólág terjeszti fel a tiszatokaji egyház, mint eladó és Antalóczi János s neje, Zákány György s neje, Antalóczi Gábor s neje, Erdős József s neje, mint vevők között, az egyház tulajdonát képező s a phylloxera pusztítása folytán értékében rohamosan hanyatló, 4 katasztrális hold terjedelmű, a tokaji 149. számú telekkönyvben 2562. helyrajzi szám alatt jegyzett szőlő eladásáról szóló adásvételi szerződést jóváhagyás végett.

Ezen adásvételi jogviszony, az eladó egyház részéről, az egyházmegye ajánlata folytán megerősítetik s a jóváhagyási záradék a bemutatott közjegyzői okiratra rávezettetni határoztatik.

100. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlésében, 61. szám alatt hozott határozatában, Székely László leányvári előkönyörgőtanítót, a ki 37 év óta lelkiismeretes buzgósággal működik a tanítás terén s a ki megrendült egészségi állapota miatt segéd-tanítót kénytelen tartani, 50 frt évi állandó segélyre ajánlja és kéri, hogy a nevezett tanító részére, eddig a karesai, most már nyugdíjazott tanító, Szabó István által élvezett, de rá nézve — nyugdíjaztatása folytán — fölöslegessé vált 50 frt állandó segély utalványoztassék.

A felterjesztő egyházmegye ajánlata folytán, Székely László, leányvári előkönyörgő tanító részére, az eddig a karcsai tanítónak kiadott évi 50 frt állandó segély kiutalványoztatik.

101. Az alsó-zempléni egyházmegye, Sárospatakon folyó év április 9—10-én tartott közgyűléséből, felterjeszti a n.-kövesdi lelkész tanítói és a sárospataki tanítónői díjleveleket megerősítés végett.

Megerősítettnek.

102. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen közgyűléséből, bejelenti a következő halálozásokat. Elhunytak: Id. Bagdi István visi, Czigányi János agárdi és Horkay János tiszatokaji lelkészek; Szoboszlai Dániel simai tanító.

Őszinte fájdalommal vétetik tudomásul.

103. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen közgyűléséből, bejelenti a következő lelkészi és tanítói változásokat: Csontos Gábor, lelkésznek Agárdra, Kovács János tanítónak Szomotorra, Kántor Lajos tanítónak Karcsára, Gergely Miklós ideiglenes tanítónak Tolesvára, Bajusz Imre ideiglenes tanítónak Mádra megválasztattak.

Tudomásul vétetett.

104. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen közgyűléséből, Komjáthy Gábor szentesi missiói lelkésznek az 1888. évről való jelentését beterjeszti.

Tudomásul vétetett.

105. A felsőzempléni egyházmegye Sátoralja-Ujhelyben, folyó évi február 19-én tartott közgyűléséből jelenti, 14. szám alatt hozott határozatával, hogy a Szondy-Kenessey-alapítványra — mely püspökünknek az esperesi hivatalhoz intézett értesítése szerint, a folyó évre a felsőzempléni egyházmegyét illeti — a *bodzás-ujlaki* templomot építő egyházat jelölte ki.

Tudomásul vétetik.

106. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűléséből, felterjeszti a gereselyi tanítótság államivá tétele tárgyában, 20. szám alatt hozott határozatát.

Ezen előterjesztésben előadatik, hogy a gereselyi egyház, a polgári község előljáróival egyetértve, több ízben folyamodott a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz, Gereselyben állami népiskola felállítása iránt, mely folyamodványokra, Zemplénnvármegye közigazgatási

bizottsága útján, azon válasz érkezett, hogy a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minisztérium, a község részéről tett ígéret folytán, kész Gercselyben állami iskolát állítani fel, ha az ev. ref. egyház, az iskolai helyiségeket és a tanítói lakást saját belhelyén, önerejéből felépíti, bebútorozza és tulajdonjogának fentartása mellett, ingyen, esetleg egy arany évi bérért 25—30 évre az államnak bérbeadja és lemond azon kikötéséről, miszerint az alkalmazandó tanító mindenkor az evang. ref. kántori szolgálatra is képesítve legyen, mert a kormány ez iránt nem vállalhat kötelezettséget.

Ezen feltétel azonban aggályt keltett az ev. ref. hívekben, amennyiben csekély létszámunk mellett, külön énekvezért tartani módjokban nem áll és arra kérték az egyházmegyét, hogy hasson oda, miszerint méltányos kérelmük meghallgatásra találjon; ha pedig az egyházmegye a miniszteri leíratban foglaltakat elég biztosítéknak találja, adjon engedélyt a szerződés megkötésére.

Az egyházmegye ezen ügyben, fennebb idézett számú jegyzőkönyvében, úgy határozott, hogy ámbár az egyház által felajánlott anyagi áldozat nagyságára való tekintetből nyugodtabb érülettel fogadta volna az állami iskola létesítésének eszméjét, ha az egyház kívánalma teljesítésbe mehetett volna; tekintve azonban, hogy a gercselyi egyház hitfelekezeti iskoláját pár év előtt azért szüntette be, mivel a tanítói állást önerejéből fentartani képtelen; tekintve továbbá, hogy iskolai helyisége és a tanító lakása minden tekintetben kifogás alá esik; tekintve végül, hogy a gyermekek nevelésének elhanyagolása egy egész nemzedék szellemének sírját ássa meg: a jelen nehéz viszonyok között beletnyugszik az állami iskolának a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter által megszabott föltételek mellett leendő felállításába és azt jóváhagyás végett ajánlólag terjeszti fel egyházkerületünkre.

Közgyűlésünk megnyugvást talál abban, hogy a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minisztérium 48682/1888. számú s az ügyiratok közt fekvő leíratában ígéret tételre arra nézve, hogy a lehetőségig figyelembe fog vétetni az egyházközség abbéli kívánsága, miszerint az alkalmazandó tanító az ev. ref. kántori szolgálatra is képesítve legyen; azért a felterjesztő egyházmegye határozatát, az abban foglalt indokokból, jóváhagyja és feljogosítja a gercselyi ev. ref. egyházat, hogy a szerződést, a fennebb előadott módon, a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minisztériummal megköthesse.

107. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűlése jegyzőkönyvének 26. számú pontjában ajánlólag terjeszti fel Horváth József

gálszécsi lakos azon kérvényét, hogy az 1888. évi október 24-én elhalt özvegy édes anyjának, Horváth András volt minaji lelkész özvegyének mult 1888. évi özvegy-árvatári illetményéből a haláláig eltelt $\frac{3}{4}$ évre járó rész kiadassék.

Folyamodó kérelme teljesítették s részére a kívánt özvegyi illeték kiadatni rendeltetik.

108. A felsőzempléni egyházmegye folyó évi február 19-én Sátoralja-Ujhelyben tartott közgyűléséből jelenti, hogy a homonnai missiói lelkészi állomást, a Szikszón 1888. szeptember 25—26-án tartott egyházkerületi közgyűlés 80. számú határozata szerint, betöltötte.

Tudomásul vétetett.

109. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűléséből, bejelenti Kiss József m.-izsépi lelkész elhunytát.

Őszinte fájdalommal vétetett tudomásul.

110. Ugyanazon egyházmegye, ugyanazon közgyűléséből, jelenti a következő lelkészi és tanítói változásokat, Horkay Bertalan Abarára lelkészül, Szabó Béla tanító Zemplénbe, Sárkány Pál tanító Imregre választatott meg; s Peti Mihály, hivatalviselésre képtelen tanító a nyugdíjazás iránti lépések megtételére utasított.

Tudomásul vétettek.

111. A felsőzempléni egyházmegye Bánóczról két, a gömöri egyházmegye Feledről egy, Serkéről egy, Szalóc-Vigtelkéről egy, Kelemér-Poszobáról egy, Putnok-Dubicsányból két vallásszérelmi ügyet terjesztett fel egyházkerületi közgyűlésünkre.

Jelen közgyűlésünk egy, már előző határozata értelmében utasítatnak az egyházmegyék esperesei, hogy úgy a nevezett vallásszérelmi ügyekben most, mint ezután, azonnal a dolog megtörténte után tegyék meg az illetők ellen a bíróság előtt a szükséges fenyítő följelentést.

112. A gömöri egyházmegye, folyó évi ápril hó 9. és 10. napjain Serkén tartott közgyűlésének 50. számú jegyzőkönyvi pontjában, annak alkalmából, hogy a convent a legutóbbi segélyosztáskor oly egyént is segélyezett, a kit sem az egyházmegye, sem az egyházkerület nem ajánlott: arra kéri egyházkerületünket, hogy hasson oda, hogy ily dolgok a főtiszteletű és méltóságos konventen jövőre ne történjenek.

Egyházkerületünket mindenestre kellemetlenül érinti az, hogy e szóban forgó szabálytalanság megtört-

tént; épen azért tisztelettel felhívja a főtiszteletű convent figyelmét arra: méltóztassék odahatni, hogy a szentesített szabályrendeletek, minden körülmények között és kivétel nélkül, szigorúan megtartassanak; annival is inkább, mert híveinknek az országos segélyalap iránti jóindulata, áldozatkészsége és bizalma, nézetünk szerint, csak úgy tartható meg, sőt emelhető az annyira kívánatos magasabb fokra, ha a legkisebb tényből is arról kénytelen meggyőződni, hogy az ügy körül semmi sem történhetik a törvények ellenére.

113. Ugyanazon egyházmegye, mult 1888. évi ápril 11., 12. napjain Naprágyon tartott közgyűlésében 26. szám alatt a Gömör-Szkáros-hoz tartozó felfalusi és alsófalusi leányegyházak presbyteriumának az egyházmegyéhez beadott azon folyamodványára, — melyben kiemelték azt, hogy ámbár néhány év óta templomot építettek, mégis a Gömör-Szkároson lakó lelkész náluk istenitiszteletet nem tart, mivel erre kötelezve nincs és az anyaegyház által ebben gátoltatik — úgy intézkedett. hogy mivel a felfalusi és alsófalusi hívek a papi, tanítói és más nemű közös kiadások viseléséhez aránylagosan járúlnak; továbbá méltányolandó a nevezett leányegyházak hitbuzgósága is: a vasárnap délutáni istenitisztelet aként osztatik be, hogy Gömör-Szkároson 2, Rásban 1, Visnyón 1, Alsófaluban 1, Felfaluban 1 vasárnap délután, sorrendben tartassék istenitisztelet és ezen sorrend megtartására a lelkész határozatilag köteleztetett.

Ezen határozat ellen a gömör-szkárosi anya-, visnyói és rási leányegyházak presbyteriumai felfolyamodást adtak be még a mult évi őszi közgyűlésünkre, mely felfolyamodást egyházkerületünk, mult évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvében 109. szám alatt jegyzett határozattal, visszatette a gömöri egyházmegyéhez, az előíratokkal leendő felszerelés végett.

Ezen határozatunk folytán a kérdéses ügy, a gömöri egyházmegye által a folyó évi ápril 9., 10. napjain Serkén tartott közgyűlésében 37. szám alatt hozott határozatával, ujlag fölterjesztetett.

Egyházkerületünk a gömöri egyházmegyének Naprágyon, 1888. ápril 11., 12. napjain tartott közgyűlésében 26. szám alatt hozott s neheztelt határozatát, indokolásánál fogva helybenhagyja.

114. A gömöri egyházmegye, folyó évi ápril 9—10-én Serkén tartott közgyűléséből, felterjeszti a rimaszécsi lelkészi és zádorfalvi lelkészi módosított díjleveleket megerősítés végett.

Megerősítési záradékkal elláttatnak.

115. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen közgyűléséből bejelenti a következő lelkészi és tanítói változásokat: Kálniczky Endre Vályból Putnokra, Kupai Dénes Runyából Vályba, Kiss Károly Beretkéről Runyába, Koncz Károly Kövecsesről Zeherjére rendes lelkészekül; Pósa János G.-Kisfaludból Kelemérbe, Hédervári Bertalan Borzováról Hubóra, Újvári Ferenc Harmacról Majomba, Váradi Pál Radnótból Harmacra, Csabay József Héthből Radnótbá, Nagy Jenő Kálósáról Uzapanyitra, Székely Bertalan Rásból Reckére, Pál Miklós Susából Gortva-Kisfaludba, Szabó János B.-Lenkéről Héthbe rendes; Czékus Miklós balogi tanító Susára ideiglenes tanítókul rendeltettek.

Tudomásul vétetett.

116. Ugyanezen egyházmegye, ugyanezen közgyűléséből jelenti, hogy a zeherjei egyház, a »Konyha-alapítvány« folyóvátétele által a 3-ik osztályból a 2-ik osztályba soroztatott.

Tudomásul vétetett.

117. A tornai egyházmegye, 1889. április 23., 24. napjain Égerszögön tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 9. szám alatt jegyzett pontjában előterjeszti, hogy a szádellői egyházhoz tartozó és idegen vallású s nemzetiségű lakosok közzéekelt áji leányegyház hívei egyházukban tanítói hivatalt rendszeresítettek. Bemutatja egyszersmind ezen újonnan felállított tanítói hivatal díjlevelét és kéri, hogy ámbár ezen 260 forintot tevő díjlevel nem üti meg a törvény által rendelt 300 forint minimumot, mindazáltal tekintve, hogy ezen áldozatkész, buzgó kis leányegyház idegen vallásúak és nemzetiségűek között, valóban vallásos és nemzeti missiót teljesít; tekintve, hogy ott a veszély már is fenyegető, amennyiben az eddigi ideiglenes iskolát a közigazgatási hatóság bezáratta s hitsorsosaink gyermekeit a különben is gyarló róm. kath. iskolába való járásra kényszerítette: erősítse meg egyházkerületünk ezen díjlevelet és annak kipótlásául ezen tanítói hivatalt a még hiányzó 40 forint erejéig, évi, állandó segélyben részesítve.

Egyházkerületünk tudomásul vevén azt, hogy az áji leányegyház tanítói hivatalt rendszeresített, a bemutatott díjlevelet megerősíti és méltányolván ezen kis egyház áldozatkészségét, annak kipótlásául, ezen újonnan rendszeresített tanítói hivatalt a *szüksök tárából* évi 40 forint állandó segélyben részesíti és ezen összeget már a jelen évre is folyóvá teszi.

118. Olvastatott ugyanazon egyházmegyének, ugyanazon közgyűlésében 11. szám alatt hozott határozata, melyben előadatik, hogy több áji lakos azon panaszt terjesztette az egyházmegye elé, miszerint néhány szüle, gyermekei neveltetése szempontjából, tanítóul fel-

fogadott egy Kecskeméti Zsigmond nevű ifjú embert, s bár annak fel-fogadásában ők részt nem vettek s az sem presbyteri sem egyházi közgyűlés által nem lett eszközölve: mindazáltal, a gondnok panaszára, a tanítói fizetés a közigazgatási hatóság által ő rajtuk is megvétetett, kiknek pedig iskolás gyermekeik nincsenek. Kéri tehát, hogy ezen jogtalan fizetés alól fölmentessenek.

Ezen panaszra az egyházmegye úgy határozott, hogy a panaszlók kérelmét nem teljesítheti, mert régebben épen maguknak az áji leányegyház híveinek kérelme folytán határozta el, hogy az akkori ideiglenes tanító fizetéséhez, — ki épúgy lett felfogadva, mint a mostani, — akár van iskolás gyermeke, akár nincs, minden egyháztag köteles járulni.

Ezen határozat ellen a folyamodók felebbezést jelentvén be: az egyházkerületünkre felterjesztetett.

Mielőtt ez ügyben egyházkerületünk érdemlegesen határozná: minthogy a felterjesztésből nem tűnik ki, hogy miként lett, mily feltételek mellett az előbbi ideiglenes tanító — a kire a határozat mint praecedensre hivatkozik — fölfogadva; hozzájárult-e annak alkalmaztatásához az egyházközség presbyteriuma vagy nem? visszateszi ezen ügyet a tornai egyházmegyéhez a végett, hogy ezen ügy állására vonatkozólag jövő őszi közgyűlésünkre bővebb felvilágosítást adjon.

119. Olvastatott a torna-újfalusi leányegyháznak a tornai egyházmegye útján beterjesztett felebbezési kérvénye, melyben a nevezett leányegyház tagjai sérelmesnek találván magukra nézve az egyházmegye azon határozatát, mely szerint a zsarnói anyaegyház paplakánál épült magtár és kamara költségei $\frac{1}{3}$ -ának megtérítésére köteleztettek: magukat e teher viselése alól felmentetni kérik.

Minthogy a torna-újfalusi egyház felebbezési kérvényében az állítatik, hogy az egyházmegyének az anyaegyház építkezései ügyében a leányegyház által viselendő hányadot megállapító azon régebbi határozata óta, melyre az egyházmegye jelenlegi végzését is alapítja, a leányegyháznak az anyaegyházhoz való viszonya lényegesen megváltozott; s továbbá, minthogy a felebbezési kérvényből az tűnik ki, hogy az egyházmegye az újfalusi egyház előadott okait, melyek miatt a szóban levő építkezési költségeket viselni nem akarja, jelenleg ki sem hallgatta s azokat meg nem vizsgálta: a tornai egyházmegyének panaszolt határozata feloldatik s az egész ügy az

újfalusi leányegyház panaszának meghallgatásával kövendő szabályszerű eljárás végett, a tornai egyházmegyéhez visszatétetik.

120. A tornai egyházmegye, folyó évi ápril 23--24-én Egerszögön tartott közgyűléséből, felterjeszti a horzovai tanítói díjlevelet megerősítés végett.

Megerősítési záradékkal elláttatik.

121. A tornai egyházmegye esperese, egyházkerületünk mult évi őszi közgyűlésének felhívása folytán, jelentést tevén a gömörmegyei királyi tanfelügyelőségnek, a szilicei iskolamulasztások megszüntetése folytán kiadott rendelete tárgyában :

E jelentés tudomásúl vétetik s annak alkalmából utasíttatnak az illetők, hogy hasonló esetekben ne egyházkerületi közgyűlésünk előtt, hanem az illetékes hatóságoknál keressenek a sérelmek ellen orvoslást.

122. Az ungi egyházmegye Nagy-Dobronyban, folyó évi február 13—14. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 17. számú pontjában, jelentést tesz a Horváth Simon és Mária-féle hagyatéki pénztár állásáról.

Ezen jelentés szerint a hagyatéki pénztár 84594 frt 81 krt tesz ki, melybe az ungvári ház értéke beszámítva nincs. — Mult évi szaporulat 498 frt 70 kr, pénztári maradvány 4676 frt 13 kr. Ez lesz a folyó évre segélyezésül kiosztandó.

Tudomásúl vétetik.

123. Ugyanazon egyházmegye, folyó évi február 13—14-én Nagy-Dobronyban tartott közgyűléséből jelenti Jakab István kisdobronyi lelkésznek a mult év őszen történt elhalálózását.

Őszinte fájdalommal vétetik tudomásúl.

124. Ugyanazou egyházmegye, folyó évi február 13—14. napjain Nagy-Dobronyban tartott közgyűlésének 14. számú jegyzőkönyvi pontjában, pártolólág terjeszti fel Hegedűs Sámuel, bajánháza lelkésznek abbeli kérelmét, melyszerint részére engedessék el, a szavazás be nem adása miatt rárótt birság.

Folyamodó kérelme megadatik s a reárótt birság elengedtetik; különösen azért, mert az egyházmegye előtt eléggé indokolta azt, hogy a szavazás beadását önhibáján kívül mulasztotta el.

125. Olvastatott Ágoston Sándor lelkész folyamodványa, melyben előadja, hogy az alsóborsodi egyházmegyének Kis-Tokajban ápril 3-án tartott közgyűlésére a tiszavalki egyháztanács oly vádakat adott be ellene, melyek — szerinte — megvizsgálás folytán is alaptalanoknak nyilvánultak volna; többek között az hozatott fel főérvül, hogy a tiszavalki egyházban a közbékeség csak akkor fog helyreállani, ha ő lemond és Valkról távozik.

Ennek folytán ő a Tisza-Valkon viselt lelkészi állomásról, az egyházmegyei gyűlés előtt lemondott.

De mivel látja a népnek hozzá való ragaszkodását: kéri, hogy engedtessek meg neki a kérvény szavai szerint »fenyegetések, ijesztetések s pressió folytán tett« lemondásának visszavonása, annyival inkább, mert az ellene hozott vádak vele csak későn közöltettek s vádlói ellene tanuk is voltak; kéri tehát, hogy a tiszavalki egyházba az odarendelt felés káplán idejének letelte után, tehát 1890. ápril 24-én rendes lelkészül visszahelyeztessék.

Egyházkerületünk legkisebb tudomással sem bírván sem a valki egyház panaszáról, sem a folyamodó lemondásáról: visszateszi ezen ügyet az alsóborsodi egyházmegyéhez fölvilágosítás adás végett, annyival inkább, mert ezen folyamodvány nem az egyházmegye útján lett egyházkerületünkre felterjesztve, s mert abban olyan kifejezések is használtak, amelyek az egyházmegye eljárása ellen emelt vádakkal tűnnek fel, így tehát ezen ügyben az egyházmegye meghallgatása nélkül határozatot hozni, már csak ezen okból sem lehet.

126. Olvastatott Szentpétery Sámuel, pelsőci ev. ref. lelkésznek és nejének, Kálniczky Zsuzsánnának következő alapítványlevele:

A könyörülő Isten nevében!

Alólírott házastársak, mély kegyelettel szülötte földünk iránt, a hol bölcsőnk rengett és kedves szüleink porai nyugosznak:

az Abaujmegyében kebeleztet *kázmárki* és *kovács-vágási* ev. ref. ekkleziáknak száz—szász, együtt 200 o. é. forintot adományozunk a következő feltételek alatt:

1. Ezen összeget a főtiszteletű tiszáninneri ev. ref. egyházkerületnek, mint a kebelében levő ev. ref. egyházak természetes és törvényes fenhatóságának kezébe tesszük le, azon alázatos kéréssel és teljes bizodalommal, hogy ezt, mint örök alapítványt, tőlünk kegyesen elfogadni, saját tőkéivel s több ilyenmű alapítványokkal együtt, pénzügyi közegei által kezelteni, megmaradását biztosítani, folytonosan gyümölcsoztetni méltóztassék, a tőke mindenkorra felmondhatatlan levén.

2. Valamint a mi szívünkben egybe van forrva ez a két egyház: úgy legyen ennek kezelése is együtt. A befolyt évenkénti kamatot pedig időről-időre felerészben a kázmárki, felerészben pedig a vágási egyháznak adassa ki a főtiszteletű egyházkerület, pénztárnoka által. Ohajtásunk szerint az általunk erre itt is felkért abauji evang. ref. esperes úr közvetítésével, a szokott évi egyházlátogatóság által; ez úton arra is felügyeltetvén, hogy a helyszínén im e parányi alapítvány rendelkezése szerint használtassék fel.

3. Úgy akarjuk, hogy az évenként kiosztandó összegnek egyharmada fordítottassék az egyház szükségeinek fedezésére; egyharmada pedig legyen a lelkészé, rendes fizetésén felül; egyharmada pedig legyen az iskoláé, oly formán, hogy ennek fele az iskolatanítót illesse, a másik fele, voltaképen tehát az egész egyháza a gyermekek közt kiosztandó kis bibliák s más ilynemű könyvek vételére szenteltessék.

4. Legyen ennek neve: »Szentpétery Sámuel és Kálniczky Zsuzsánna alapítványa Kázmárk és Vágás részére.«

5. Végre kérjük a kázmárki és vágási ev. ref. egyházak előljáróságát: fogadják tőlünk e parányi adományt olyan jó szívvel, a milyenel ez nyújtva van és írják be nevünket a gyülekezetet fentartó, állandó fizető tagok közé. Aztán viszonyozzák némileg irántuk való jóindulatunkat azáltal, hogy a mi, poraikban is áldott emlékü, kedves szülőinknek, temetőjükben levő, emlékkövel jelölt s így még fölismerhető sírját minden ötödik esztendőben hantoltassák fel és ne engedjék, hogy az abban nyugvók megháboríttassanak.

A maga dicsőségét szerető Isten pedig tartsa meg századokról-századokra mi édes hazánkat, magyar nemzetünket, anyaszentegyházunkat, s ebben a kázmárki és vágási ev. ref. szent gyülekezetet is!

Irtuk Pelsőcön, Gömörmegyében, 1889. január 23-án.

Szentpétery Sámuel m. k.

ev. ref. lelkész és neje:

Kálniczky Zsuzsánna m. k.

Ezen alapítvány, mint a nemesen érző szívek hálás felbuzdulása, köszönettel vétetik tudomásul, melyet közgyűlésünk az alapítókkal jegyzőkönyvi kivonat útján közölni határozott.

Az alapító-levél eredetije a levéltárba tétetni, az alapított s már be is fizetett 200 forint pedig, az alapító-levél értelmében való kezelés végett, az egyházkerületi pénztárnoknak átadatni s minderről az érdekelt kázmárki és vágási egyházak, valamint az abauji egyház-

megye esperese, az alapító-levél másolatának mellékelésével, jegyzőkönyvi kivonat által értesítettui határozattak.

127. Olvastatott Nagy Gábor nádasdi és Komáromi János nyugdíjazott lelkésznek bármely tárból leendő segélyeztetés végett; továbbá Horkai János tokaji volt lelkész özvegyének 100 frt tartozásának elengedése és segélyeztetése ügyében beadott kérvénye.

Mindezen kérvények a pénzügyi bizottsághoz tételnek át elintézés végett.

128. Olvastatott özvegy Beke Lajosné kérvénye, melyben az iránt esedezik, hogy a múlt év őszén Szikszón tartott közgyűlésünk jegyzőkönyvének 111. számú határozatában, szerencsétlen férje részére megígért segílyt jelenleg részére az időközben meghalt férje fizetetlen temetési költségének fedezésére kiutalványozni méltóztassék.

Az említett jegyzőkönyvünkben Beke Lajos her nád-kaki volt tanító részére megígért segílye, tekintettel a szerencsétlen család helyzetére, 30 frtra kiegészítve, özv. Beke Lajosné részére utalványoztatik.

129. Olvastatott Halászi József ároktői helyettes lelkésznek az alsóborsodi egyházmegye folyó év ápril 2—3. napjain Kis-Tokajban tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 13. számú határozatával partolólág felterjesztett azon kérelme, hogy azon 333 frt, melyet ároktői helyettes lelkészkedése után 8 havi időre a szükösi pénztárba fizetni köteles volna, a múlt évi árvíz által szenvedett kára miatt 200 frtra szállítassék le.

Folyamodó a kérvényében felhozott okokat hiteles bizonyítvánnyal igazolván, kérelmének hely adatik de azon határozott kijelentéssel, hogy a 200 frtot készpénzben és haladéktalanul köteles a szükösi pénztárba befizetni.

130. Olvastatott Halász Ferencz Hevesmegye kir. tanfelügyelőjének a tanítói változások bejelentése ügyében püspökünkhöz, folyó év ápril 28-ról, 964. szám alatt intézett levele.

Minthogy egyházkerületünk az 1888. év őszén Szikszón tartott közgyűlésében, a 105. számú jegyzőkönyvi határozatában, kivétel nélkül minden egyházmegyéjére nézve megtette már e tekintetben az intézkedést: újabb határozat hozatalának szüksege fenn nem forog.

131. A váci siket-némák intézetének igazgatósága megküldte a siket-néma iskolák minél számosabb felállítására tárgyában kiadott körlevelet.

Tudomásúl vétetett.

132. Révész Bálint, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület püsköke, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület újonnan készített térképének megrendelésére való felhívást megküldte egyházkerületünknek is.

Tudomásúl vétetett.

133. Czékus István, a tiszakerületi ág. ev. püspök úr, a tiszai ág. ev. egyházkerületnek 1888. évben Kassán tartott közgyűlése által a homonnai egyesült protestáns leányegyház ügyében hozott határozatát megküldötte.

Tudomásúl vétetett.

134. A dunamelléki ev. ref., tiszai ág. ev., a bányai ág. ev., a dunáninneni ág. ev., dunántúli ev. ref., tiszántúli ev. ref.; erdélyi ev. ref., erdélyi ág. ev. egyházkerületek, továbbá az alsözempléni ev. ref., a békés-bánáti ev. ref. egyházmegyék, az erdélyi szász consistorium többféle jegyzőkönyveiket; a dunamelléki ev. ref. egyházkerület jegyzőkönyveihez írt betűrendes tárgymutatóját megküldvén egyházkerületi levéltárunk részére:

A testvér-kerületek és megyék ezen küldeményei köszönettel fogadtatván, levéltárunkba tétetni határozattak.

135. Olvastatott Zoványi Jenő segédlelkésznek, ki tanulmányainak folytatása végett, jelenleg az utrechti egyetemet látogatja, folyamodványa, a melyben kéri, hogy a theologiai magántanári vizsgát, a jelen évben tartandó őszi egyházkerületi gyűlés alkalmával tehesse le Sárospatakon.

Folyamodó kérése megadatik s megengedtetik, hogy az illető a theologiai magánvizsgát a kért időben tehesse le, utasítatván arra, hogy az egész ügyben a sárospataki hittanári kar szakelnökségénél idejében jelentkezzen, hogy így az a szükséges intézkedéseket megtehesse.

136. Olvastatott *Rutkay Menyhért*, főleánynöveldei énektanítónak folyamodványa, a melyben hivatkozva a nevelőintézet újabb rendezése következtében az énektanítás körében reáháramlott újabb megterhelhetetésére: eddigi fizetését 200 forintra kéri felemeltetni.

Folyamodó kérvénye a leánynövelde igazgatóválasztmányához tétetik át, abból a célból, hogy az

intézet ez évi költségvetésének egybeállításával össze-
kötetésben majdan adjon javaslatot arra nézve: meny-
nyiben engedik meg a rendelkezésre álló jövedelmi
források az énektanító fizetésének itt kért felebb-
emelését

137. Olvastatott Kaposy György, sárospataki IV. éves hittan-
hallgatónak folyamodványa, a melyben orvosi bizonyítvánnyal igazol-
ván azt, hogy tanulmányaiban húzamosabb ideig tartó szembaja által
akadályozva levén: kéri, hogy az első lelkészképesítési vizsgát, a folyó
évi őszi egyházkerületi gyűlés alkalmával összeeső valamely alkalmas
időben tehesse le.

Folyamodó kérése megadatik, utasítatván, hogy
majdan kellő időben jelentkezzék a lelkészvizsgáló-
bizottság elnökségénél, hogy így az a vizsga napját, a
körülményekhez képest kitűzhesse s a rendszabályok
által kívánt írásbeli dolgozatok tárgyait is megállá-
píthassa.

138. A közhirdetésre felvett testületek és egyházak következőleg
vétetnek jegyzőkönyvbe:

1. Az egyházkerületi közigazgatás 6 kommunió alkal-
mával.
2. Papi özvegy-árvatár.
3. Sárospataki főiskola két úrnapon.
4. Sárospataki tanári nyugdíjintézet.
5. Sárospataki tápintézet.
6. Miskolci lyceum házankénti megkeresés után is.
7. Miskolci lyceumi tápintézet.
8. Rimaszombati gimnázium.
9. Egyházkerületi főleány-növelde.
10. Egyházmegyei pénztár.
11. Szegényegyházakban szolgáló lelkészek és tanítók.
12. Váci siket-némák intézete.
13. Elmebetegek intézete.
14. Budapesti theologiai intézet.
15. Máramaros-szigeti iskola.
16. Marosvásárhelyi és székelyudvarhelyi iskolák egy
úrnapon.
17. Moldva-oláhországi missio.
18. A fonyi,
19. A csobádi,
20. A zempléni,
21. Az alsó-kemencei,

22. A heő-bábai,
23. Az ábrányi,
24. A mályii,
25. A szakácsii,
26. A rakaca-szendi,
27. A monoki,
28. A zombori,
29. A leleszi,
30. A bodzás-újlaki,
31. A szögi,
32. A csernahói,
33. A málcai,
34. A horkai,
35. A beretkei,
36. A majomi,
37. A darnyai,
38. A szőlős-ardói,
39. Az áji,
40. A zsarnói,
41. A szögligeti,
42. A pinkóci,
43. A minaji és
44. A tarnóci egyházak.

139. Mindezen jegyzőkönyvi pontok
Meghitelesítették.

Törvényszéki ügy.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület bíróságának
1889. évi május hó 1-én tartott ülésében felvett

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak:

Kun Bertalan püspök és *Ragályi György* egyházmegyei gondnok elnök-
lete alatt: *Debreczeni Gábor*, *Fodor Pál*, *Kopré Ferencz*, *Nagy Pál*, *Kálniczky*
János, *Vajányi Lajos* és *Makay Dániel* esperesek; *Lükő Géza*, *Kovács Károly*,
Meczner Béla, egyházmegyei gondnokok; *Dr. Lengyel Endre*, *Béki Sámuel*,
Zombory Gedő, *Balogh Béla*, *Fejes István*, egyházkerületi tanácsbírák és *Debre-*
czeni Bertalan egyházkerületi főjegyző.

1. A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület törvényszéke, mint másodfokú bíróság, a panaszszal megtámadott tiszá-keszii lelkészválasztási ügyben — melyben az alsóborsodi ev. ref. egyházmegye bírósága, 1889. évi ápril 2-án tartott ülésében, az 1889. évi január 6-án Tisza-Kesziben tartott lelkészválasztást jóváhagyván, a megválasztott *Fekete Gyulát* tiszá-keszii lelkészül megerősítette, — *Garas Antal* egyháztag felebbezése folytán vizsgálat alá vétén, egyhangúlag következő

ítéletet hozott:

Az alsóborsodi ev. ref. egyházmegye fennebbi keletű ítélete, indokolásánál fogva helybenhagyatik.

Mely ítélet a jelen voltak előtt élőszóval kihirdettetett s feleknek írásban kiadatni rendeltetik.

Kelt Miskolcon, 1889. évi május 1-én.

Ragályi György, s. k.

világi elnök.

Kun Bertalan, s. k.

egyházi elnök.

Debreczeni Bertalan s. k.

egyházkerületi világi főjegyző.

Jegyzették: *Mitrovics Gyula*, egyházkerületi egyházi főjegyző, az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 16, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 82, 98, 112, 121, 124, 135, 136, 137, 139. pontot.

Debreczeni Bertalan, egyházkerületi világi főjegyző, a 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 51, 52, 53, 54, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 83, 84, 85, 86, 92, 93, 94, 99, 105, 106, 107, 113, 117, 118, 122, 125, 138. és a törvényszéki pontot.

Kérészy Barna, egyházkerületi egyházi aljegyző, a 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 91, 95, 96, 119, 126, 127, 128, 129, 130. pontot.

Dr. Kovács Gábor, egyházkerületi világi aljegyző, a 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 55, 56, 57, 77, 78, 79, 80, 81, 87, 88, 89, 90, 97, 101, 102, 103, 104, 108, 109, 110, 111, 114, 115, 116, 120, 123, 131, 132, 133, 134. pontot.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kimutatása.

1. A gyűlés megnyitása.
2. A társelnöki hely betöltése.
3. A képviselők igazolása.
4. Elmaradt képviselők.
5. A püspöki hivatal évi jelentése.
6. A sárospataki vallástudományi kar előterjesztése a Károli Gáspár-emlék ügyében.
7. A bacsikai körlelkészség ügye.
8. Jelentés a Ferenczy Lajos hagyományáról.
9. Az egyházkerületi főleánynövelde nyilvánossági joga megadatik.
10. Ugyanazon növelde javára rendezendő sorsjáték ügye.
11. Az egeri egyház ügye.
12. Intézkedés a missioi lelkészek felavatására vonatkozólag.
13. A simai leányegyház ügyében szükséges jelentés beváratik.
14. A dédesi és tapolcsányi egyházak építési ügye.
15. Jelentés a párhuzamos osztályok felállítására vonatkozólag.
16. A Károli-emlék-bizottság tagjai.
17. Miniszteri leírat az érettségi vizsgáló-bizottság tagjainak számát illetőleg.
- 18—35. Különböző, már körözött miniszteri leíratok.
36. Konventi intézkedés a közalapot illető hátralékos tartozásokra vonatkozólag.
37. A konvent határozata a lelkészi gyám- és nyugintézet tárgyában.
38. Az alsózempléni egyházmegye indítványa ugyanezen ügyre vonatkozólag.
39. Konventi javaslat az egyházak osztályozása és a lelkész-minősítés tárgyában.
40. A vallásszérelmi ügyekben leendő eljárás.
41. A családkönyvek.
42. Egyházkerületünk a presbyteri szövetségbe ezúttal nem léphet be.
43. Határozat a váci siket-némák intézetében levő vallástanító díjazását illetőleg.
44. Az egyetemes tanügyi bizottságba tagok választatnak.
45. Intézkedés kedvezményes vasúti jegyeknek a tanulók részére leendő kieszközlése iránt.
46. A középiskoláknak meglátogatása az államkormány megbízottja által.
47. A közalapkölcsonök szabályzatának megújított tervezete.

48. Intézkedés a közalapról nyerendő segélyezés újabb módjának keresztülvitele végett készített rovatos ívek kitöltése iránt.
49. A konventi jegyzőkönyvnek intézkedést nem kívánó pontjai tudomásul vétetnek.
50. Ugyancsak a közalapról nyerendő segélyezés rendszeresítése céljából kiadott rovatos ívek betöltésének módja bővebben megállapíttatik.
51. Az egyházkerületi pénzügyi választmány jelentése az egyházkerületi pénztárak állásáról.
52. A főleánynevelde tanári karának előterjesztése.
53. Jelentés a Baldácsy alapítványra vonatkozólag.
54. Indítvány a kegyeleti és csonka-év tárgyában.
55. A konventi képviselők választása bejelentetik.
56. Jelentés a vakok budapesti intézetébe való felvételtől.
57. Az 1888. évi államsegély kiosztásáról szóló nyugta bemutatattatik.
58. Ragályi György pénzügyi választmány elnökeül megmarad.
59. Intézkedés a tanítóhiányra vonatkozólag.
60. A népiskolai tantervre újabb pályázat hirdető.
61. Körlátogatói utasítások.
62. A borsodmegyei közigazgatási bizottság átíratja némely borsodmegyei iskolákra vonatkozólag.
63. A főiskolai igazgató-tanács és gazdasági választmány tagjai megválasztatnak.
64. Szabó Józsefnek 300 frt segély adatik.
65. A főiskolai könyvtár rendezésének tovább fejlesztése.
66. Jelentés a főiskolai pénztár számadásairól.
67. Soltész Ferenc, pénztárnok fizetése javíttatik.
68. A főiskolai tápintézet számadása.
69. Ugyanazon főiskola tőkepénzeinek állása.
70. A főiskola vagyon-mérlege.
71. A főiskola tőkének állása, amint 1889 január 1-én lenni kellett volna.
72. Az 1888. évi költségvetés összehasonlítása a kiadással.
73. Az 1889. évi költségelőirányzat.
74. A köziskolai szék jegyzőjének évi 30 frt utalványoztatik.
75. A főiskolai könyvtár gyarapítására 1000 frt adatik.
76. A Göcze Bertalan-féle tartozásnak a tőkék könyvéből való törlése engedélyeztetik.
77. A sárosmegyei missioi lelkészi teendők végzésére ideiglenesen Béki Sámuel kéretik fel.
78. Tóth József tanító segélyezése az abauji egyházmegye figyelmébe ajánltatik.

79. A Kölböl András-féle hagyaték rendezése tudomásul vétetik.
80. Az abauji egyházmegyéből bemutatott díjlevelek megerősítetnek.
81. Lelkész- és tanítóváltozások az abauji egyházmegyében.
82. Az abauji egyházmegye felterjesztése az államsegélyből levonandó 5°/_o ügyében.
83. A heő-bábai egyház egy adásvételi szerződése helybenhagyatik.
84. A lőrincfalvai egyház eladási ügylete helybenhagyatik.
85. A tibold-daróci egyház kérvénye.
86. A tiszta oszlári egyház folyamodványa az egyházmegyéhez tétetik át felszerelés végett.
87. Az alsóborsodi egyházmegyéből felterjesztett díjlevelek.
88. Ugyanezen egyházmegyéből bejelentett választások.
89. Lelkész- és tanítói változások ugyanezen egyházmegyéből.
90. Ugyanezen egyházmegyében történt lelkész- és tanítóhalálozások.
91. A mályii előkönyörgő-tanítónak 50 frt évi segély adatik.
92. A bánhorváti egyház adásvételi szerződése bemutatattatik.
93. A bánfalvai egyház adásvételi szerződése megerősítetik.
94. A tardonai egyház csere-jogviszonyt tárgyazó szerződése.
95. A nyomári leányegyház folyamodványa.
96. Az alacsikai egyház presbyteriumának felebbezési kérvénye.
97. Tanítóváltozások a felsőborsodi egyházmegyében.
98. Az alsözempléni egyházmegye indítványa az egyházak osztályozása ügyében.
99. A tiszta-tokaji egyház eladási szerződése megerősítetik.
100. Székely László előkönyörgő tanító részére 50 frt évi segély adatik.
101. A nagy-kövesdi lelkész-tanítói és a sárospataki tanítónői díjlevelek megerősítetnek.
102. Az alsözempléni egyházmegyében történt lelkész- és tanítói halálozások.
103. Ugyanezen egyházmegyében történt lelkész- és tanítói változások.
104. Komjáthy Gábor missioi lelkésznek jelentése.
105. A Szondy-Kenessey-alapítvány a bodzás-ujlaki egyháznak adatik.
106. A gercselyi tanítószék államivá tétele.
107. Horváth József kérvénye.
108. A homonnai missioi lelkészesség betöltése.
109. Kiss József magyar-izsépi lelkész elhunytá bejelentetik.
110. A felsözempléni egyházmegyében történt lelkész- és tanítói változások.
111. Intézkedés a vallásszérelmi ügyek feljelentésére vonatkozólag.
112. A gömöri egyházmegye felterjesztése a domesztikai segélyek méltányos kiosztása tárgyában.

113. Az alsó-falusi és felső-falusi egyház presbyteriumának felfolyamodása.
114. A rimaszécsi és zádorfalvai lelkészi díjlevelek megerősítettnek.
115. A gömöri egyházmegyében történt lelkészi és tanítói változások.
116. A zeherjei egyház a második osztályba soroztatik.
117. Az áji egyház tanítói állomást rendszeresít.
118. Az áji egyház tagjainak panasza.
119. A torna-ujfalusi leányegyház felebbezése.
120. A borzovai tanítói díjlevél megerősítettik.
121. A tornai egyházmegye esperesének jelentése a szilicei iskolamulasztás miatt kirótt büntetés tárgyában.
122. Az ungi egyházmegye jelentése a Horváth Mária és Simon-féle alap állásáról.
123. Jakab István lelkész elhunyt.
124. Hegedűs Sándor kérvénye.
125. Ágoston Sándor folyamodványa.
126. Szentpétery Sámuel és neje alapítványa.
127. Nagy Gábor, Komáromi János és Horkay Jánosné segélykérvényei.
128. Beke Lajosné kérvénye.
129. Halászy József kérvénye.
130. Halász Ferenc tanfelügyelő átírata.
131. A váci siket-néma-intézet igazgatóságának felhívása.
132. Felhívás a tiszántúli egyházkerület térképe ügyében.
133. Czékus István püspök jelentése a homonnai egyház ügyében.
134. Különféle jegyzőkönyvi küldemények.
135. Zoványi Jenő kérvénye.
136. Rutkay Menyhért kérelme.
137. Kaposy György folyamodványa.
138. A közhirdetésre kitűzött egyházak.
139. A jegyzőkönyv hitelesítése.

T ö r v é n y s z ó k i   ü g y .

1. A tiszta-keszii lelkészválasztás.

Betűrendes tárgymutató

arra, hogy mely jegyzőkönyvi pontok mely bizottságokat, testületeket vagy egyeseket illetnek.

- Abauji egyházmegyét 78, 80, 82, 126.
 Alsóborsodi egyházmegyét 11, 51, 83, 86, 91, 125.
     »   »   esperest 16.
 Alsózempléni egyházmegyét 13, 38, 98, 100.
     »   »   esperest 16.
Bakos Antalt 51. s)
Ballagi Gézárt 16.
Beke Lajosnét 128.
Béki Sámuel 16, 55, 77.
Bernáth Elemért 44, 55.
Conventet 42, 43, 112.
Egyházakat általában 36, 59.
Egyházkerületi leánynövelde felügyelőségét 8, 9, 10, 52, 136.
     »   »   pénzügyi választmányt 127.
Egyházmegyéket általában 51. m), 54, 61, 98.
Espereseket általában 12, 15, 39, 40, 47, 48, 50, 111.
Felsőborsodi egyházmegyét 51. f), 95, 96.
     »   »   esperest 16.
Felsőzempléni egyházmegyét 51. f), 106, 107.
Fejes Istvánt 16, 55.
Főiskolai gimnáziumi tanári kart 44, 46.
     »   igazgató-tanácsot 44, 65, 73, 74, 75,
     »   Irodalmi kört 60.
Gömöri egyházmegyét 51. f), 113.
     »   esperest 16.
Halászi Józsefet 129.
Hegedűs Sándort 124.
Kaposy Györgyöt 137.
Kázmárki egyházat 126.
Kérészy Istvánt 44.
Kovács Károlyt 16.
Lelkészeket általában 36, 41.
Lengyel Endrét 16.
Lévay Józsefet 16.
Lükő Gézárt 16, 55.
Meczner Bélát 16.
Mitrovics Gyulát 16, 44, 55.
Molnár Lajost 44.

- Mocsáry Lajost 55.
Orbán Józsefet 55.
Püspöki hivatalt 16, 17, 57, 62.
Radácsi Györgyöt 16, 44.
Szabó Józsefet 64.
Szinyei Gerzsont 16, 65.
Soltész Ferencet 67.
Tóth Dánielt 16.
Tornai egyházmegyét 51. b), 117, 118, 119.
Ungi esperest 16, 55.
Vágási egyházat 126.
Br. Vay Bélát 16.
Warga Lajost 16.
Zoványi Jenőt 135.
Zsindely Istvánt 16.